

TBMM

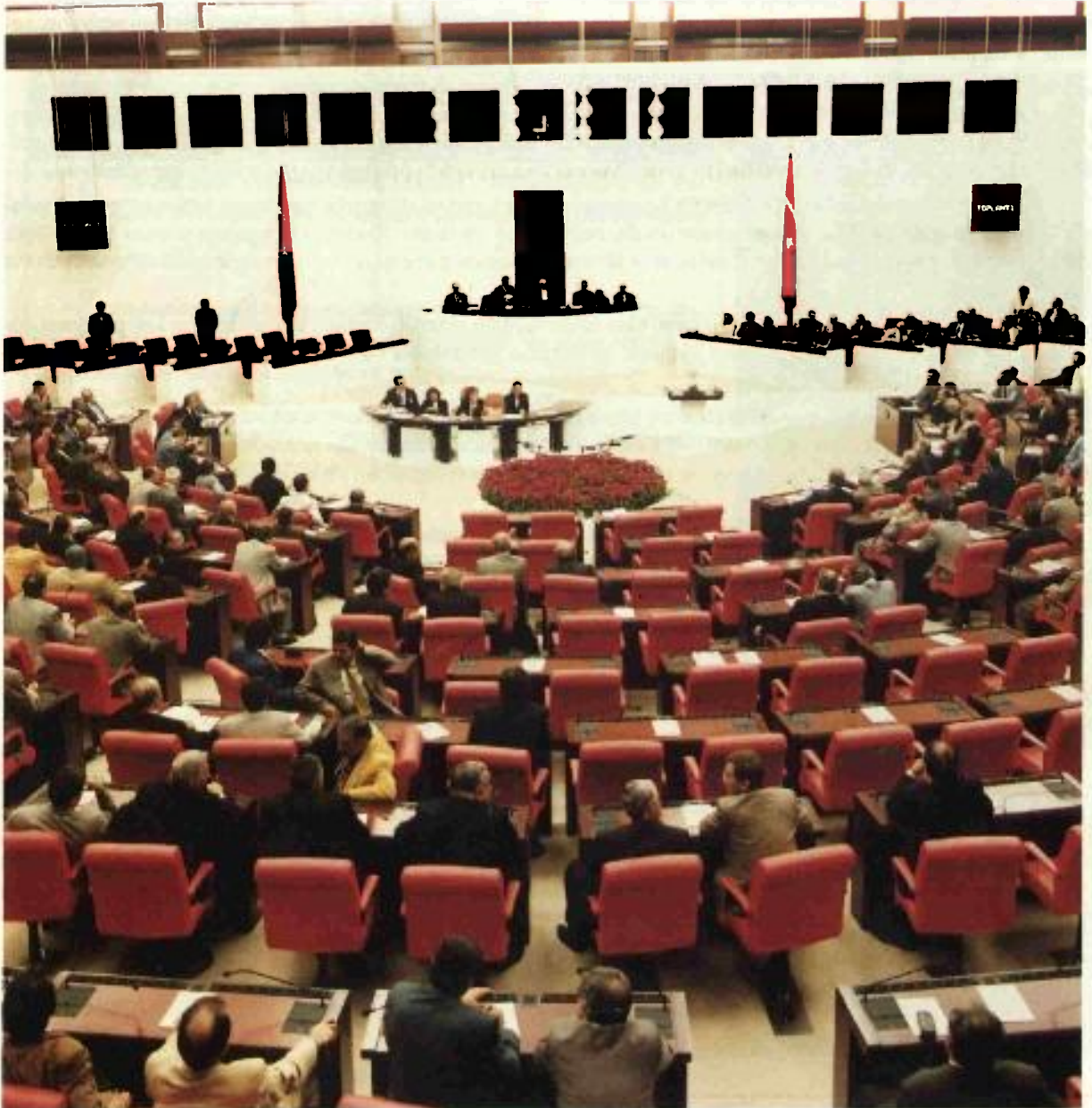
Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

AYLIK BÜLTEN
SAYI : 64

EYLÜL - EKİM'98

CUMHURİYETİMİZİN 75. YILI KUTLU OLSUN

TBMM Genel Kurulu Salonu hizmete açıldı

TBMM Genel Kurulu'nun yeniden düzenlenen Genel Kurul Salonu 1 Ekim'de kullanıma açıldı. Yeni salonun elektronik sistemi de 20 Ekim Salı günü yapılan birleşimde kullanılmaya başlandı.

1939 yılında yapımına başlanan ve ancak o dönemin koşullarında 1961 yılında tamamlanabilen eski Genel Kurul Salonu merkezi yönetim anlayışına uygun biçimde yapılmış simetrik bir mimari yapıya sahipti. Salon son yıllarda dünyada gelişmekte olan çağdaş demokratik ilkelere ters düşen bir toplanma düzeni içindeydi. Milletvekilleri tek bir aks üzerinde Başkanlığa yönelerek oturmakta ve birbirlerini görerek, karşılıklı tartışma ortamından yoksundular. Kısa süreli konuşmalar bile zorunlu sebeplerden kürsüde yapılmakta; ayrıca, oylama ve yoklama sayımı uzun zaman almakta ve Genel Kurul'un değerli zamanının önemli bir bölümü kaybedilmekteydi.

Bütün bu nedenlerle Genel Kurul Salonunun oturma ve kullanım düzeninin günümüz gereksinimlerini ne cevap verebilecek biçimde yeniden oluşturulması amacıyla ulusal bir mimari proje yarışması açıldı ve salonun müzakere ağırlıklı olacak şekilde düzenlenmesi ve günümüz mimarlık, mühendislik ve sanat anlayışına uygun bir çalışma ortamına kavuşturulması amaçlandı.

Hüsamettin Cindoruk'un TBMM Başkanlığı döneminde bu yönde alınan karar doğrultusunda açılan yarışma sonucu birinci seçilen projede milletvekillerinin kendi aralarındaki görsel ve işitsel ilişkinin güçlendirilmesi amaçlandı. Yarışma sonucunda Ural Mimarlık'ın hazırladığı projenin uygulanması kararlaştırıldı.

Yeni salonda, Başkanlık, Hükümet ve Komisyon üyeleri, radyal düzeni tamamlayan beyaz mermer kavisli bir pano önünde yer aldı. Bu panonun ulusal bağımsızlık ve laiklik ilkelerini simgeleştirilmesi öngörüldü. Salon hacminin etkili yüksekliğinin avizelerin bir ara düzlemde düzenlenmesi suretiyle hafifletilmesi yoluna gidildi.

Yeni salonda tavanda ve yan duvarların bazı kesimlerinde akustik özellikli alçı panoların kullanılması düşünüldü; böylece hem salonun daha aydınlık bir ortama kavuşması hem de akustik özelliğinin artırılması planlandı.

Genel Kurul Salonunun yeni biçiminin içerdiği diğer önemli yenilikler arasında ise konforu artıracak mikro klima sistemi, çalışmaları daha güvenilir kılacak ve daha hızlı şekilde sonuçlandıracak elektronik oylama-yoklama ve seslendirme sistemi ve otomatik olarak devreye girecek olan yangın algılama sistemini sayabiliriz.

Salon içi genel havalandırma ve klima sistemine ek olarak çalışma masalarına yerleştirilen üfleyiciler ile salon hacminin tamamı yerine yer döşemesinden yaklaşık 3 metre yüksekliğe kadar bölüm klimatize edilebiliyor.

Genel Kurul çalışmalarını hızlandıracak elektronik sistemler sayesinde, milletvekilleri kendisini parmak izi ve kod numarası ile birlikte sisteme tanıtabiliyor; masa üzerinde bulunan ekrana dokunarak oylama ve yoklamalara katılabiliyor; ayrıca masaları üzerinde bulunan mikrofona aracılığıyla oturduğu yerden konuşma yapabiliyor. Böylelikle yoklama ve oylama işlerinin sonuçları parmak izi sisteminin bağlı olduğu bilgisayar sistemi sayesinde çok kısa sürede ve sağlıklı olarak alınabiliyor.

Yapımına Mustafa Kalemli'nin TBMM Başkanlığı sırasında, eski salonun sökülmeyle başlaması ile 12.10.1996'da başlanan ve MESA-NUROL tarafından gerçekleştirilen yeni Genel Kurul Salonu'nun inşaatı 14 Ocak 1997'de tamamlandı. Ancak elektronik sistemdeki eksiklikler nedeniyle geçici kabul süreci uzadı. Elektronik sistemin eksiklerinin büyük bölümünün tamamlanmasının ardından TBMM Başkanı Hikmet Çetin 5 Eylül'de geçici kabulü imzaladı ve Salon yeni Yasama yılının açılış oturumunda hizmete girdi. Elektronik sistemin kullanılmasına da 20 Ekim'de geçildi.

B u s a y ı d a . . .

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 20 İnci Dönemin 4 Üncü Yasama Yılına 1 Ekim'de başladı. TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in konuşmasının ardından Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel iç ve dış politikayı ilgilendiren konularda önemli mesajlar içeren bir konuşma yaptı. Açılışın ardından akşam da Çetin geniş katılımlı bir resepsiyon verdi.

Cumhurbaşkanı'nın konuşmasının ardından terör örgütü PKK'nın ele başısını ülkesinde barındırdığı gerekçesiyle Suriye ile sıcak ve gergin bir bekleyişe girildi ve yoğun diplomatik trafik başladı. TBMM de bu konuda önemli bir mesaj içeren Meclis bildirisini oybirliği ile kabul etti.

Dolmabahçe Sarayı'nın bodrum katındaki bakımsızlık ve nemlenmeye ilişkin medyaya yansıyan haberlerden sonra, Saray orijinaline uygun biçimde yeniden ele alındı ve restore edildi. Buna ilişkin haberimizi ileriki sayfalarda bulabilirsiniz.

Türk Dil Kurumu ile TBMM'nin Cumhuriyetin 75 İnci, Harf Devriminin 70 İnci yıldönümünde ortaklaşa düzenlediği "Türk Dili Sempozyumu" 26 Eylül'de Dolmabahçe Sarayında yapıldı ve Türk Dilinin sorunları bu sempozyumda masaya yatırıldı.

Bu sayıdan itibaren "Seçim Sistemleri" ve "Cumhuriyet'in 75 İnci Yılında Çevre Politikaları" konulu iki yazı dizisi başlattık. Bu dizilerin ilgililiye izleneceğini umuyoruz. Ayrıca Eylül ve Ekim aylarında milletvekillerimizin ve Hükümetin yasama ve denetim çalışmalarına ilişkin yaptıkları çalışmaları yine arka sayfalarda bulabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

1 TBMM Yeni Yasama Yılına başladı. TBMM Başkanı'nın konuşmasının ardından Cumhurbaşkanı Demirel açılış konuşmasını yaptı.

7 Dolmabahçe Sarayı restore edildi. TBMM Millî Saraylar Daire Başkanı İsmail Hakkı Celayir Dolmabahçe ve diğer saray ve köşk ve kasırlarla ilgili projelerini anlattı.

13 Cumhuriyetin 75. ve Harf Devriminin 70. yıldönümü'nde Dil Sempozyumu Dolmabahçe Sarayı'nda yapıldı.

18 Beş bakan istifa etti. Bilecik Milletvekili Şerif Çim'i kaybettik. Dışişlikler ve Protokol ile Genel Evrak ve Arşiv Müdürlükleri-ne atama yapıldı.

19 Osmanlı Meclis-i Mebusan'ının çalışma biçimi. Genel Evrak ve Arşiv Müdürü İhsan Ezherli'nin makalesi.

21 Seçim sistemleri : Çoğunluk Sistemi konusunda bir inceleme; yararları ve sakıncaları.

24 Cumhuriyet'in 75 İnci yılında Türkiye'de Çevre Politikaları. Nuran Talu'nun çalışması.

28 Dış İlişkilerle ilgili Meclis faaliyetleri.

32 TBMM'nin Eylül ve Ekim aylarındaki yasama ve denetim faaliyetleri.

TBMM Genel Sekreterliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü AYLIK BÜLTEN

Eylül - Ekim 1998
Sayı: 64

Yayın Yönetmeni
ENGİN KARAPINAR

Yayın Koordinatörü
ARİF BİGEÇ

Yayın Sorumluları ve
Yayına Hazırlayanlar
TÜLAY ŞAKRAKER
M . CENAP KAYASÜ

Katkıda Bulunanlar
NUREL ARGUN (Kanunlar)
NURAN TALU (Çevre)

Fotoğraf
Orhan AYDEMİR
ABBAS GORALI
ABDULLAH KARAKUŞ

Yayın Adresi
TBMM Basın ve Halkla İlişkiler
Müdürlüğü Bakanlıklar-ANKARA

Telefonlar
420 69 20 - 420 69 06
Fax: 420 68 89

e-mail: bashilmd@tbmm.gov.tr

Baskı: TBMM Basımevi

“Demokrasinin en büyük teminatının Meclis olduğunu kanıtlayın”

Türkiye Büyük Millet Meclisi 20 inci Dönemin 4 üncü yasama yılı Anayasa gereği 1 Ekim'de başladı. Yapımı tamamlanan yeni Genel Kurul Salonu'nda ilk kez toplanan Meclis'i bir konuşma ile açan Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel “Seçim istikrarsızlık yaratırsa bundan rejim zarar görür” uyarısında bulundu.

TBMM'nin yeni yasama yılına başlaması dolayısıyla ilk tören Meclis Bahçesinde bulunan Atatürk Anıtına çelenk konulmasıyla yapıldı. Tören bölüğünün yerini almasından sonra TBMM Başkanı Hikmet Çetin Atatürk Anıtına kırmızı-beyaz güllerden oluşan bir çelenk koydu. Daha sonra saygı durumunda bulunuldu ve İstiklal Marşı okundu.

Anıt önündeki törene Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, Başbakan Yardımcısı ve Milli Savunma Bakanı İsmet Sezgin, FP Genel Başkanı Recai Kutan, DP Genel Başkanı Korkut Özal, DEPAR Genel Başkanı Gökhan Çapoğlu, DTP Grup Başkanı Mahmut Yılbaş, bazı bakanlar, TBMM Başkanlık Divanı üyeleri, siyasi partilerin Grup Başkanvekilleri, milletvekilleri ve bazı Meclis bürokratları katıldı.

TBMM Genel Kurulu, yapımı tamamlanan ve geçici kabulü yapılan yeni salonunda saat 15'de TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in başkanlığında toplandı. Çetin birleşimi açıklıktan sonra yaptığı konuşmada demokrasinin temel yapısı ve kalbi olan Meclisin, geçmiş dönemlerde verimli

TBMM Genel Kurulu'nun yeni salonu 4 üncü yasama yılının başlangıcında kullanıma açıldı. TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in başkanlığında ve konuşmasıyla açılan yeni yasama yılının açılış töreninde Cumhurbaşkanı Demirel 2 saat 40 dakika süren ve önemli mesajlar içeren bir konuşma yaptı.

ve değerli çalışmalar yaptığını ve hal-
kın her zaman en büyük umudu oldu-
ğunu söyledi. Çetin şöyle konuştu:

"Kuşkusuz, TBMM bu dönemde
de büyük hizmetler verecek; ülkenin
kalkınmasında, ulusun yücelmesin-
de, demokrasinin daha da kökleşme-
sinde sarsılmaz bir güven kaynağı
olacaktır.

Bu bakımdan, çalışmalarımızı kar-
şılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü ortamı
içinde sürdüreceğimize inanıyorum.
Yüce Meclisimizin sorunlara ülkemiz-
in ve ulusumuzun yararları doğrultu-
sunda en doğru ve gerçekçi çözümleri
bulacağını biliyorum.

Demokratik, laik ve sosyal bir hu-
kuk devleti olan Cumhuriyetimizin bu
yıl kuruluşunun 75 inci yılını büyük et-
kiliklerle ve coşkuyla kutluyoruz.

Devletimizin ve Cumhuriyetimizin
kurucusu büyük Atatürk'ün sözleri ile
ifade ediyorum ki, *Çok işler başardık,
daha büyük işler paylaşıcağız.*

Bu duygu ve düşüncelerle, yeni
yasama yılının ülkemize, ulusumuza
ve Türkiye Büyük Millet Meclisine ha-
yırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Sa-
yın milletvekili arkadaşlarıma da sağ-
lık içinde, başarılı çalışmalar temenni
ediyorum. Yüce Meclisi en içten duy-
gu ve saygılarla selamlıyorum."

Başkan Çetin'in konuşmasının ar-
dından geçirdiği bir trafik kazası so-
nucu ölen Bilecik DYP Milletvekili Şe-
rif Çim için saygı duruşunda bulunul-
du.

DEMİREL MECLİS'TE...

Bu sırada, TBMM'ye gelen Cum-
hurbaşkanı Süleyman Demirel askeri
törenle karşılandı. TBMM'yi temsilen
Başkanvekili Kamer Genç Cumhur-
başkanına "hoşgeldiniz" dedi.

Genç'in eşliğinde Genel Kurul'a giren
Demirel toplam 82 sayfalık bir kitap-
çıktan okuduğu metinle milletvekilleri-
ne hitabetti.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demi-
rel 2 saat 40 dakika süren konuşma-
sında Meclis'in, demokrasinin en bü-
yük teminatı olma özelliği ile demok-
rasinin sorun çözme, çare bulma
umut aşılama, hedef tayin etme, ken-
dini yenileme ve dönüştürme yetene-
ğini zaman zaman ispatlamak zorun-
da kaldığını ve bunu Türkiye'nin ba-
şarıyla yerine getirdiğini anımsatarak
milletvekilleri, "Şimdi yine böyle bir
durum mevcuttur. Bu kere de başara-
cağınıza yürekten inanıyorum" diye
seslendi.

Seçimlerin temel işlevinin belirsiz-
liği ortadan kaldırarak, demokratik
çözüm ve istikrar üretmek olduğunu
vurgulayan Demirel şöyle devam etti:

"Seçim müessesesinin, belirsizlik,
çözumsuzlük ve istikrarsızlık yarat-
ması halinde bu işlev yerine getiril-
memekte, bundan da en büyük zara-
rı rejimin göreceği durumlar ortaya çı-
kabilmektedir. Bu nedenle, bu konu-
nun rejimin kalbi olan Yüce Meclis ta-
rafından dikkatle ele alınması bir za-
ruret halini almıştır. Tarihinde ender
rastlanan bir çoğunlukla erken seçim
kararı almış olan Yüce Meclis'in, se-
çim müessesesinin seçmen nezdin-
de gereken ilgiyi toplamasını sağla-
yacak tedbirleri tartışmasının yararlı
olacağı kanaatindeyim. Türkiye de-
mokratik istikrarı aramaktadır. De-
mokrasilerde demokratik taleplere
meşru zeminlerde çare aranır. Siya-
set başarısızlığı ve teslimiyeti kaldır-
maz. Şayet demokrasimiz ve devle-
timizin daha iyi işletilmesi beklentisi

kamuoyuna mal olmuşsa buna çare
aranmaktan kaçınılamaz. Demokrasi-
mizin vazgeçilmez unsurları olan si-
yasi partilerimizin, toplumumuzun
tüm kesimlerince şiddetle arzulanan
yapısal değişimleri ihtiva eden bir re-
form projesini ortaya çıkaracak an-
lamlı ve yapıcı bir tartışmayı er veya
geç başlatacaklarına inanıyorum. Bü-
yük projeler büyük hayal gücü ister
ve büyük hedefler etrafında birleşme-
yi gerektirir."

75, 700, 2000...

Cumhurbaşkanı Süleyman Demi-
rel bu yıl Cumhuriyetin 75'inci yılının
kutlanmakta olduğunu, önümüzdeki
yıl Osmanlı İmparatorluğunun 700 ün-
cü yılının kutlanacağını, hemen ardın-
dan da yeni bir bin yıla girileceğini ha-
tırlatarak "Büyük bir devrim ve topye-
kün bir değişim olan Cumhuriyet, bir
destandır, sürekli ve bu desten mil-
letimizin eseridir" diye konuştu. Bütün
bu kilometre taşlarının arkaya arkaya
durum tesbiti yapma olanağı sağlaya-
cağını kaydeden Demirel, büyük yıl-
dönümlerinin geçmişin yeniden de-
ğerlendirildiği ve bu değerlendirme
ışığında geleceğin yeniden tasarlandığı
tarihi anlar olduğunu söyledi. Demi-
rel böyle dönemlerin milletlere, nere-
den gelip nereye gittiklerini gözden
geçirecekleri bir kolektif düşünce fır-
satı sağladığını ifade etti ve "Bu fır-
satin en iyi biçimde kullanılmasının gele-
cek nesillere karşı borcumuz olduğu-
na inanıyorum." dedi.

Ulusların geçmişte yaşamadığını,
bugünü yaşadıklarını ve yarın için ha-
zırlandıklarını ifade eden Demirel top-
lumların geleceği düşünürken geç-
mişleriyle de hesaplaştıklarına işaret
ederek milletvekilleri "Bu noktada

temel sorumluluk sizlere düşmektedir" diye seslendi. Demirel Atatürk'ün (En büyük eserimdir) diye tanımladığı Meclis'in egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olmasının ve demokrasinin en büyük teminatı olduğunu vurguladı. Demirel "Meclis bu özelliği ile demokrasinin sorun çözme, çare bulma, umut aşılama, hedef tayin etme, kendini yenileme ve dönüştürme yeteneğini zaman zaman ispatlamak durumunda kalır ve Meclisimiz bunu başarıyla yapmıştır. Şimdi yine böyle bir durum mevcuttur. Bu kere de başaracağımıza inanıyorum." dedi.

ÖRGÜTLÜ SUÇLAR

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel yolsuzluklarla mücadele konusuna değinirken öncelikle devlet yönetiminin menfaat ve nema dağıtan bir yer olmaktan çıkarılması gerektiğine işaret ederek, bunun yolunun da özelleştirme ve devlet yönetiminin şeffaflaşması olduğunu kaydetti. Demirel şöyle devam etti:

"Yolsuzluka mücadelenin gele-

neksel reçetesi, siyasi rekabetin ve serbest piyasanın çağdaş kurumlarının yaratılmasıdır. Örgütlü suçlar ile mücadele bugün pek çok ülkenin sorunu haline gelmiştir. Bizim ülkemizde de, devlet bu mücadelenin içindedir. Devletimizi ve halkımızı haklı olarak meşgul eden olaylar fevkalade günceldir. Kanunları tanımayanlara ve zorbalara devlet her zaman hakkını bildirmiştir, yine bildirecektir.

Türkiye'de üstesinden gelinmesi gereken sorunlar vardır. Ancak hiç bir sorun umutsuzluğa, yığınluğa ve karamsarlığa kapılmamızı gerektirecek kadar büyük değil. Önemli olan demokrasinin gücüne inanmak, bugünün ötesine bakabilmektir."

LAİKLİK

Cumhurbaşkanı Demirel laiklik, demokrasi ve hukuk devletinin, cumhuriyetin toplumsal sözleşmesinin ürünü olduğunu belirttiği konuşmasına "Bu itibarla tüm eksikliklere ve karşı karşıya olduğumuz sorunlara rağmen Türkiye doğru yolda ilerlemekte-

dir. Cumhuriyetin temel ilkelerinin herhangi birinden vazgeçilmesi hiç bir şekilde sözkonusu dahi edilemez. Laiklik ülkemizin iç barışında önemli bir şarttır. Cumhuriyet kurulduğundan beri dini inançların siyaset tarafından istismar edildiği haller görülmüştür. TC Devletinin Anayasada tarif edilen şeklini değiştirmeye yönelik her hareket gibi, irtica da devlete ve rejime yönelik bir tehdittir. TC kanunları ve Anayasası devlete ve rejime yönelik her tehditi olduğu gibi irtica tehditini de önleyecektir." dedi.

Cumhurbaşkanı Demirel'in diğer bazı konulardaki görüşleri de ana başlıklar halinde şöyle:

İNSAN HAKLARI

"Günümüzde insan hakları artık hiç bir ülkenin iç işi olarak görülmemektedir. İnsan haklarının uluslararası denetim mekanizmaları insanlığın kolektif vicdanını ve evrensel hukuku temsil etmekte, insanın insan olmaktan ötürü kazandığı vazgeçilmez hakları uluslararası toplumun güvencesi

altına almaktadır. İnsan hakları alanında her ileri adımı yeni bir başlangıç noktası sayan Türkiye, uluslararası denetim mekanizmalarına başlangıcından itibaren taraf olmuştur. Bu alanda eksikliklerimiz var ise bunların giderilmesi yönünde gerekli irademiz de vardır. Yüce Meclis'in bu konuyla ilgili olarak gündeminde bulunan yasa tasarılarını süratle görüşerek sonuca bağlamasına büyük önem atfediyorum."

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

"Anayasal demokrasilerde keyfilik yoktur. Anayasal devlet, özgürlükler ile sorumluluklar arasındaki dengeyi kurarak evrensel insan haklarını bu çerçevede içinde teminat altına alır. Anayasal demokrasilerde çoğunluğun değil hukukun üstünlüğü esastır. Demokrasiyi güçlü kılan da yaşatan da esas itibarıyla budur."

AVRUPALİYİZ

"Türkiye, bütünleşmiş demokratik Avrupa idealine bağlılığını kararlılıkla sürdürecektir. Türkiye, AB ile olan müktesabatinin doğurduğu haklarını sonuna kadar müdafaa edecektir. Ancak bunu yaparken, bir büyük devletten beklenen vakar ve serinkanlılığı sergileyeceği hususunda da kimsenin şüphesi olmaması gerekir. Türkiye hisleriyle de-

ğil, aklıyla ve sorumluluk duygusuyla hareket eder. Tarihsel bir tercihin konjonktürel dalgalanmalarla değişmesi sözkonusu olamaz. Bir gün mutlaka AB'nin tam üyesi olacağımız düşüncesiyle kendimizi AB standartlarına hazırlamaya devam etmeliyiz."

TERÖRLE MÜCADELE

"Her devlet kendi anayasal düzenini koruma ve ülke bütünlüğünü idame ettirme mecburiyetindedir. Bu çerçevede Türkiye de Anayasal düzenini, üniter yapısını, bekasını, milli birlik ve bütünlüğünü her şart altında savunma ve taviz vermeden koruma konusunda kesin kararlı bulunmaktadır. Bu, aynı zamanda güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'nin bir dünya devleti olarak uluslararası ortamdaki saygın yerinin muhafaza edilmesi ve kendisine biçtiği yüksek ideali çağdaşlaşma hedeflerine doğru hızla ilerleyebilmesi açısından da şarttır."

SURİYE'YE UYARI

Suriye, Türkiye'ye karşı açık bir husumet politikası izlemektedir. PKK terör örgütüne aktif destek sağlamayı sürdürmektedir. Tüm uyarılarımıza ve barışçı açılımlarımıza rağmen hasmane tutumundan vazgeçmeyen Suriye'ye karşı mukabelede bulunma hakkımızı saklı tuttuğumuzu, sabrımızın taşmak üzere olduğunu bir kere daha dünyaya ilan ediyorum."

Cumhurbaşkanı Demirel'in konuşmasını tamamlamasından sonra TBMM Başkanı Hikmet Çetin Başkanlığın sunuşlarını okuttu ve birleşimi kapattı.

RESEPSİYON

TBMM Başkanı Hikmet Çetin aynı akşam Tören Salonunda yeni yasama yılının başlangıcı münasebetiyle bir resepsiyon verdi. Geniş katılımı olan resepsiyona Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Mesut Yılmaz, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu, kuvvet komutanları, FP Genel Başkanı Recai Kutan, bakanlar, bazı yabancı misyon şefleri, siyasi partilerin grup yöneticeleri, milletvekilleri, yüksek yargı mensupları, üst düzey bürokratlar ve gazeteciler katıldı. Gerek Cumhurbaşkanı Demirel, gerek Başbakan Yılmaz, gerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş ve gerekse Genelkurmay Başkanı Org. Kıvrıkoğlu başta Suriye olmak üzere ülkenin yaşadığı bazı gündem maddeleri konusunda önemli mesajlar verdiler.✓

TBMM Başkanı Hikmet Çetin Meclis'in Yeni Yasama Yılına başlanması münasebetiyle 1 Ekim akşamı TBMM Tören Salonunda bir resepsiyon verdi. Resepsiyona Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Mesut Yılmaz, Genel Kurmay Başkanı Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu, Kuvvet Komutanları FP Genel Başkanı Recai Kutan, Bakanlar, Siyasi Partilerin Grup yöneticileri, bürokratlar, bazı yabancı misyon şefleri ve gazeteciler katıldı. Yüksek katılımı resepsiyon ilginç ve önemli mesajlar içeren sohbetlerle geçti.

Fiziki yapı ve binlerce tarihi eşya tümüyle elden geçirildi

Dolmabahçe Sarayı yüz akıyla görücüye çıkıyor

● Saray restore edilmiş biçimde 29 Ekim'de yeniden açılıyor. Kabataş ve Barbaros İskeleleri arasındaki tarihi doku korunacak. Boğaz kıyısındaki saray ve kasırlar arasında deniz turları düzenlenecek.

● Tüm saray, köşk ve kasırların çevreyle uyumu sağlanacak. Bu tarihi ve kültürel varlıklarımızı tanıtmak için her türlü hazırlığa başlandı. Sarayları tanıtmak için web sayfası açılıyor.

Dolmabahçe Sarayı, Türkiye'nin yüzünü batıya dönme-ye başladığı dönemin en önemli göstergelerinden biridir. Osmanlı padişahı Abdülmecit zamanında 1848-56 yılları arasında inşa edildi. Saray'ın yapımına başlandığı dönemin, bir Avrupa ülkesini ziyaret eden ilk Osmanlı Sultanı olan; Batı ile ilk temas eden ve oradaki yaşamı yerinde gören kişi olan Abdülmecit'in iktidarda olduğu yıllara rastlaması dikkat çekici bir nokta oluşturur. İstanbul'da Osmanlı döneminde batı projesiyle yapılan ilk ve tek saray Dolmabahçedir. Sarayın projesi, Mimar Gabaret Balyan'a aittir.

Dolmabahçe Sarayının tamamlanmasından hemen sonra Tanzimat ilan edildi; İlk Parlamento (Heyet-i Mebusan) 1877'de bu binada toplandı. Avusturya-Macaristan İmparatoru Franz Joseph (1870), Rus Grandükü Nikolay (1878), Alman İmparatoru II Wilhelm'i (1889) ağırladı.

İçişleri

Cumhuriyetin ilanından sonra da Yugoslavya Kralı I Aleksandr, İngiliz Kralı VIII Edward, Yunanistan Kralı I Paulos ve ABD Başkanı Bush'a ev sahipliği yaptı. Ayrıca ilk üç Türk Dil Kurultayı ile 2. Türk Tarih Kurultayı burada toplandı.

Hem Osmanlı tarihinin son döneminin eseri olarak, hem de Cumhuriyet tarihi açısından bunca önemli bir yeri olan Dolmabahçe Sarayı, özellikle 1980'lerin başından itibaren sıkıntılı bir dönem yaşamaya başladı. İstanbul'un ünlü Hamidiye sularının çıktığı Dolmabahçe Sarayı'nın arkasındaki tepe yabancı bir şirkete otel yapımı için verince Saray'ın adeta nefesi kesildi.

Dolmabahçe Sarayı'nın inşaatı sırasında denizden alacağı nemi boşaltmak amacıyla altına havalandırma kanalları yapılmış; bu kanallar Hamidiye Tepesine bağlanmış ve hava sirkülasyonu sağlanarak Saray'ın nemlenmesinin önlenmesi ve havasının temiz kalması sağlanmış.

Ancak tepeye otel yapılıp, kanal ağızlarını kapatması; İstanbul Belediyesi'nin de kanal açmak için yandaki yolda kazılar yapması sonucu, tarihi kanallar tılandı; tarihsel dev bina alttan alta çürümeye başladı. Tarihi ve manevi değeri çok büyük olan Dolmabahçe Sarayı herkesin gözü önünde yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kaldı. Son yıllarda konu kamuoyunun de dikkatini çekmeye başlarken TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı uhdesinde bulunan Saray'ın içinde olduğu tehlikeye el koydu. Hemen üniversitelerle temasa geçildi ve konuya çözüm aranmaya başlandı.

Milli Saraylar Daire Başkanı **İsmail Hakkı Celayir** üniversitelerle birlikte yapılan çalışma sonucu ortaya projeler çıkmaya başladığını ve makineler kullanılarak Saray'ın bodrumundaki hava sirkülasyonunun sağlanacağını açıkladı.

Dolmabahçe'nin son dönemlerdeki kadersizliği sadece havalandırma probleminden ibaret değil. Öncelikle halen Milli Saraylar'a ait olsun veya olmasın geçtiğimiz on yıllarda diğer saray, köşk ve kasırlarda bulunan ve kırılıp dökülen eşyalar, boş olan Dolmabahçe'nin bodrum katında depolanmış. Hem nem, hem kendi eski eşyaları, hem de diğerlerinin kırık dökük eşyaları.

Ve kabak sonunda Dolmabahçe'nin başına patladı.

Televizyonlarda, gazetelerde Dolmabahçe'nin içler acısı durumunu ortaya koyan onlarca haber yayımlandı. Ülkede yaşayan tüm insanlar Saray'ın bu halini görünce üzüldüler.

TBMM Başkanlığı duruma hemen el koydu ve sürmekte olan onarım çalışmalarına hız kazandırdı. Biz de İstanbul'a gidip Dolmabahçe Sarayı'nın restorasyon çalışmalarını yerinde izledik. Televizyonlarda gördüğünüz o nemden çürümüş duvarların, eşyaların yerinde artık yeller esiyor. Atatürk'ün içinde yaşadığı, önemli kararların altını imzaladığı, öldüğü ve katalfalka konularak cenazesinin halka açıldığı bu anlamlı mekanda yapılan düzenlemelere ve hummalı çalışmaya tanık olduk.

Duvarlar orijinalinin aynı, çimentosuz özel sıvalarla kaplandı, 7 kilometre havalandırma kanalı açılıp temizlendi, Dolmabahçe'nin saray çalışanlarının kaldığı, yemeklerin hazırlandığı ve yemek malzemelerinin depolandığı Muayede Salonu'nun altına rastlayan bodrum katında bulunan ve ekranlara ve gazete sayfalarına yansıyan eski görüntüler artık ortadan kalktı. Yağmurdan kaynaklanan nemlenmenin önünün alınması için Saray'ın aydınlıklarının üzerleri camla kapatıldı.

86 BİN PARÇA TARİHİ EŞYA

Bu bodrumdan tam 86 bin parça eşya çıkarıldı. Sobalar, koltuk, sandelye, oturak, mutfak eşyaları gibi aklınıza gelen her türlü eşya. Bu eşyaların onarımı için Saray Bahçesinde çeşitli atölyeler kuruldu. Bu atölyelerde 500'ü aşkın sanatkar görevlendirildi. Sözleşmeli olarak görev yapan bu ustalar hem ellerindeki resim, fotoğraf ve örnekleri gözönüne alarak eşyaları onarıyorlar hem de kendi ustalıklarını genç insanlara, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerine öğretirken; hattatlık, oymacılık, halı dokumacılığı ve onarımı gibi bütün bu tür sanat dallarında gençleri yetiştiriyorlar.

Saray, atölyeleriyle kendi kendine yeten büyük bir işletme şeklinde. Gümüş, tekstil, mobilya, cila, saat, sedef, porselen, cilt atölyelerinde hem onarım yapılıyor hem de gerekli malzemeler üretiliyor. Saatler, koltuklar, sobalar, mühürler, perdeler, ahşap her türlü eşya bahçe içinde kurulan atölyelerde elden geçiriliyor. Gerekli olan kumaşlar, halılar Hereke'de üretiliyor. Yıpranmış halde bulunan yüzlerce tablonun onarımı için de özel yer ayrıldı. "Gedikli Cariyeler" bölümünde bir yer bu tabloların sergilenmesi için düzenlendi.

BÜYÜK HEDEFLER

Sarayların restorasyonu ve geleceğe dönük projeler konusunda **TBMM Millî Saraylar Daire Başkanı İsmail Hakkı Celayır** ile söyleştik:

- Medyada özellikle Dolmabahçe Sarayı ile ilgili çıkan haberlerin ardından Millî Saraylar Daire Başkanlığına geldiniz, sizin göreve gelişinizden itibaren buradaki bakım ve restorasyon çalışmaları büyük ivme kazandı. **TBMM Millî Saraylar Dairesi Başkanlığına bağlı saray, köşk ve kasırlarla ilgili projeleriniz nedir?**

Bizim özellikle saraylarla ilgili, düşüncemiz şu: Biz, sarayların bir bölümü ile ilgili değiliz, sarayları bir bütün kabul ediyoruz, sarayları çevresindeki kültür yapılarıyla birlikte kabul ederek, bu kentsel doku içindeki yerini ön plana çıkararak, yani şehrin bir parça olarak, şehrin bir kültür dokusu olarak bir çalışma yürütmeliyiz.

Bunun anlamı şu. Biz Dolmabahçe Sarayı'nı sadece Dolmabahçe'nin duvarları içinde yer alan bir müze-saray olarak kabul etmiyoruz. Bizim şu andaki yeni konseptimiz Dolmabahçe'nin tarihi sınırlarına kavuşturulması için bir çalışma yürütülmeli. Bu ne demektir, Dolmabahçe, işte tarihte olduğu gibi, yani ilk günkü konumundan geliştiği ve son

Cumhuriyet dönemine kadar gelen konumuna kadar gelen tarihi sınırını Dolmabahçe'ye yeniden kazandırmaktır.

Bunu sadece Dolmabahçe için yapmıyoruz, diğer saray, köşk ve kasırlarımız için de yapıyoruz.

- Hedefleriniz nedir?

Biz, Dolmabahçe'nin bahçesinden -Kabataş İskelesinden, Beşiktaş Barbaros İskelesine kadar elimizde kalan yerlere sahip çıkarak ve bunların bir bölümünü de Saray'ın bünyesine katmak suretiyle; Sarayın eski kimliğini, eski tarihi dokusunu, eski tarihi sınırları içindeki fiziki konumunu korumak istiyoruz. Birinci hedefimiz bu.

İkinci hedefimiz, sarayın tüm bölümlerini -bunu çok kısa bir zaman içinde yapmasak bile- uzun vadede insanoğlunun yaşayabildiği, onun görsel ve sanatsal yapısında zevk ve lezzet aldığı bir yer haline getirmek.

Üçüncü hedefimiz saray, köşk ve kasırlar arasında entegrasyonu sağlamak. Bunu biraz daha açmak gerekirse, özellikle Boğaz yolu üzerinde olan, Boğaz trafiği açısından iyi kullanılabilir mekanlar olan Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Küçüksu Kasrı ve TBMM'nin uhdesine geçmiş olan Beykoz Kasrını bir Boğaz turu kabul edip; Dolmabahçe'yi ziyaret eden turistlerin tüm buraları da gezmesi için yeni bir proje geliştirmeyi hedefliyoruz. Bu proje, deniz yolunu iyi kullanıp turistlere hem zaman kazandırma, her de dünyada eşi benzeri olmayan İstanbul Boğazının bu güzelliğini, bu görkemini, eski tarihi görkemiyle o tarihi sanatsal yapılarımızla birleştirerek çok güzel görsel bir gösteriyle turistlerin önüne koymak istiyoruz.

Dördüncü hedefimiz, saraylarımızdaki, köşk ve kasırlardaki güzellikleri Türk halkının, İstanbul'da, Anadolu'da yaşayan, İstanbul'a gelen veya dışarıdan gelen turistlere en iyi şekilde tanıtımını yapmak, multimedya ortamına kavuşturmak, web sayfaları açmak, bunları dünyadaki diğer kültür ve sanat meraklılarının hizmetine sunmak.

- Saraylar arasında deniz turları konusunu biraz açabilir misiniz?

Dolmabahçe Sarayının önü görüleceği üzere iskeledir. Bu iskele zamanında Sarayın ihtiyacı için kullanılmıştır. Büyük iskele padişahın kullandığı iskeledir; diğerleri çeşitli dönemlerde çeşitli amaçlar için kullanılmıştır. Bu denize sahili olan tüm saray ve kasırlarda mevcuttur. Bundan dolayı sıkıntımız yok. Burada yapılması gereken şey bence şudur. Geçen sene Dolmabahçe Sarayını 450 bin turist gezmiş. Oysaki diğer saray, köşk ve kasırlarımızı gezenlerin sayısı toplam 100 bini bulmuyor. İstanbul trafiği malum.

Siz Dolmabahçe'yi gezen bir turisti alıp diğer yerleri gezmeye götürürseniz trafikte büyük zaman harcarsınız. Trafikteki çevre de görsel açıdan çok zengin değil. Dolayısıyla geriye bir tek şey kalıyor; o da dünyada eşi olmayan bir şey. Denizyolu. Biz denemek için bu geziyi yaptık, gördük.

Dolmabahçe'yi gezmeye gelen bir turiste diyeceğiz ki, Beylerbeyi'ni de gezmek istiyorsanız ona da bir bilet alın; Küçüksu Kasrını görmek istiyorsanız ona da; Beykoz Kasrını görmek istiyorsanız onun için de birer bilet alın. O zaman biz motordan para almayacağız. Kombine bilet yaparsak fiyat düşer. Bu kıyılara elverişli iki motor alacağız; Dolmabahçe'yi gezenleri bir motorla Beylerbeyi'ne götüreceğiz - ki bu sırada onlara Avrupa'dan Asya'ya geçtiklerini ifade edeceğiz - motor onları diğer kasrlara götürürken diğer motor yola çıkıp yeni turist-

leri götürüp bırakacak, bir önceki turla gelip gezenleri bir sonrakine götürececek. 35 dakikada tur yapacak motorlar. Turistler içlerini görmeden önce bunları dışarıdan ve denizden görüp fotoğrafını çekecek. Bunun anlamı şu. Dolmabahçe'yi geçen 450 bin turistin büyük çoğunluğu diğerlerini de gezecek ve büyük gelir elde edilecek. Bu da 500 milyarlık yıllık gelir demektir. Motorda içilecek ve yeneceklerin geliri de cabası.

Boğaz seferi yapabilecek Denizyollarının elinde nostaljik gemiler var. İki tanesini özelleştirmede almak, nostaljik olarak bakımlarını yapıp tefriş etmek, bunlarla projeye bu yıl hemen başlamak istiyoruz.

NEMLENME GİDERİLİYOR

- Dolmabahçe Sarayı ile ilgili medyada yer alan haberlerden sonra buradaki çalışmalar konusunda bilgi verir mısınız?

Bu hedeflerimizin yanısıra bir de fiziki hedeflerimiz var. Sarayın ön dış kapısından başlayarak kafeteryasına kadar fiziki ve görsel yapılarını onarmak, değiştirmek, bakımını yapmak, insanoğlunun kullanabileceği, insanoğluna yakışır, özellikle bunları bize emanet edenlerin o emanetine yakışır bir şekilde bizden sonraki kuşağa aktarmak niyetindeyiz. Bunun bir örneği olarak dış kapıdaki güvenlik binası bitmek üzere; bayan turistleri aramak için bir bayan polis de olacak; elektronik cihazlar konulacak ve böylece saray elektronik olarak korunacak. Saray içinde bütün dökülen, bozulan, fiziki çevre ve koşulların getirdiği sıkıntılardan dolayı kendi yapılarını kaybetmiş tüm bina, tarihi eserler eşyalar, hepsi aslına uygun olarak onarılıyor, yeniden düzenleniyor, restore ediliyor, eski haline getirilmeye çalışılıyor.

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanı Zeki Aybek, Dolmabahçe Sarayı'nda yapılan restorasyon çalışmaları konusunda bilgi verdi.

- Bu çalışmalar ne zaman bitecek?

Sayın Başkanımın bize bir talimatı, kamuoyuna da bir sözü var. Bu neydi, Mayıs ayı sonunda televizyonlarda gösterilen görüntülerin bir bölümünü - özellikle bodrum kattaki görüntüleri artık görmeyeceğiz. 29 Ekim'de artık buraların görülebilir, gezilebilir mekanlar haline getirileceği ve yine buradan çıkan eşyaların buralarda bütün halkımızın, izleyicilerin ve ziyaretçilerin görebilmeleri için bir sergi mekanı haline getirileceği sözü verilmiştir. Bizim arkadaşlarımız yoğun biçimde bu çalışmaların içindeler. Ben arkadaşların çalışmalarından çok memnunum. arkadaşlarımızın bize karşı gösterdikleri, hem çalışma performansı, hem bize karşı gösterdikleri güven, bundan dolayı bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki 29 Ekim'e buradaki tüm arkadaşlarımızla birlikte hem Başkanımızı hem de kamuoyunu mahcup etmeyeceğiz.

- Sarayın geçmiş yıllarda İSKİ'nin kazıları ve Swiss Otelin yapılmasından sonra havalandırma sisteminin tıkanması nedeniyle oluşan nem sonucu çürümeye başlaması konusunda gelinen nokta nedir?

Havalandırma bacalarının tıkanmasının, Dolmabahçe Sarayının bugünkü hale gelmesinde önemli payı var. Özellikle altının çürümesinin en önemli nedeni bir rutubet, ikincisi de baktariyel ve biyolojik ortam; oradaki havanın kalitesinin bozulması nedeniyle temiz olmaması; deniz kirliliği ve egzoz gazları, yandaki yolun trafiğinin artması, daha bir süre neden sayabiliriz, sadece bir nedenden dolayı bu çürüme olmuyor. Tabii ki bu nedenlerden en büyüğü Dolmabahçe ilk za-

manlarda yapılırken o zamanki mühendis ve mimarların düşüncelerinin temelinde Dolmabahçe'nin altının havalandırılması var. Bu neye benzer? Ağzınızı kapamışsınız, nefes borunuz, ciğeriniz yerinde duruyor, ben nefes alamıyorum diye durmadan bağırsunuz. Ağzı kapanırsa hava alamaz. Mutlaka bu bacaların bu kanalların bir şekilde, o günkü cazibesıyla olmasa bile sarayın içinde yukarı doğru yeni-

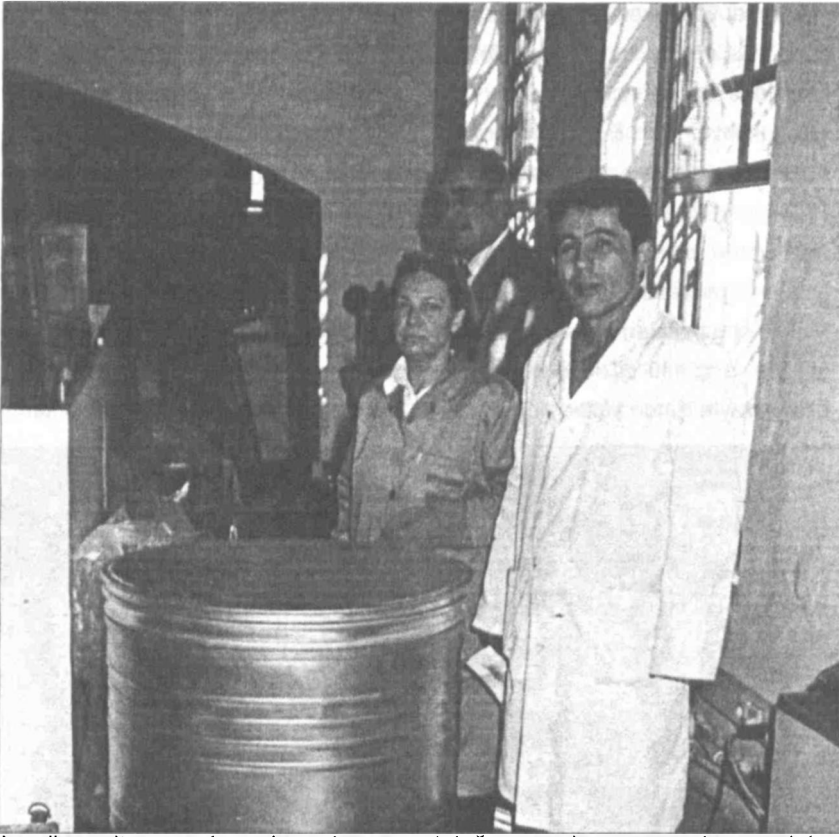
den çıkarılması ve Saray'ın altının mutlaka havalandırılması lazım. Bunun için şimdi bir proje geliştiriyoruz. İTÜ Makine Fakültesi ile birlikte. Onlar sarayın içinde kullanacağımız nem ölçümlerini yapacak makinelerin kapasitelerini içeren projelerini verdiler. Havalandırma ile ilgili projelerini de bitirmek üzereler, verdiklerinde projeye uygun olarak yapılacak. Belki eskiden olduğu gibi nemli hava kendi

Dolmabahçe Sarayı'nda artık bu görüntülere rastlanmıyor. Tüm tarihî eşyalar tek tek elden geçirilip onarılıyor.

Sarayın uygun bölümlerinde kurulan atölyelerde sedefli dökmüş, kırılmış tüm eşyalar uzmanlar tarafından elden geçiriliyor.

kendine gitmeyecek, onların başına emici vantilatörler koyarak veya basıcı vantilatörler koyarak, yani çift yönlü çalışabilecek, kirli havayı yok edecek bir vantilatör sistemi kurulacak.

- Kanal çıkışları bahçede mi olacak?

Sarayın içinde olabilir, dış duvarın dibinde olabilir, projeye geliyiyor.

- Saraylarımızı, köşk ve kasrılarımızı çevreleriyle birlikte korumaktan söz ettiniz. Ancak Dolmabahçe başta olmak üzere bu tarihi yapıların çevresinde yüksek binalar yapılıyor veya projelendiriliyor. Bunların da tarihi yapıların geleceğini tehlikeye soktuğu biliniyor. Bu tür yapılaşmalara son vermek için neler yapılabilir?

Bu yetki ve sorumluluk meselesi. Yani bir konuda sorumluluk duyabilirsiniz ama yetkiniz olmayabilir. Siz sorumluluk duyabilirsiniz ama yetkiniz olmadığı için o konudaki sorum-

luluğunuzu hayata geçiremezsiniz. Biz hem sorumluluk duyuyoruz hem de yetkimizi aşarak bazı yetkili kuruluşları yanımıza alarak onların üzerinde bir kamuoyu baskısı yaratmak devletin olanaklarıyla yasal düzenlemeler getirmek şartıyla ya da mevcutları harekete geçirerek bir baskı unsuru yaratmaya çalışıyoruz.

İŞGALE SON VERDİK

Bunun en basit örneğini şöyle verebiliriz. Göreve başladığımız zaman Küçüksu Kasrımızın tarihi iskelesi üzerinde bir işgal vardı. Yıllardır işgal altındaydı. Bir şahıs tarafından bir çay ocağı, arkasında bir balık lokantası, arkasından büyük bir alanı işgal ederek adeta burdaki insanlara tehdit savurarak, insanları baskı altında tutarak - hem siyasal hem de fiziki ve güç baskısı ile- bir türlü buradan çıkmıyordu. Bu bir vahşetti, Devletin içine girdiği bir aczin ifadesiydi. Yani 1993'den beri mahkemenin verdiği kararı uy-

gulayıp bunları buradan çıkartacak bir makamı bulamıyorsunuz. Kabulü mümkün değildi. İş başına gelince son sürat bu işin üzerine gittik. Biz burada tabiri caizse yetkimizi de aşarak meydan kavgası vermişizdir. Bunu yaparak Kasrı işgalden kurtardık. Bir gecede işgal altındaki alanı tel örgü ile çevirdik. Korkulukları kondu, duvarları yapıldı, mimari açıdan uygun bir şekilde Kasrın arazine katıldı. Bu alanı yeniden Saraylar bünyesine kattığım için de kendimi mutlu hissediyorum.

Bir de Florya'da Atatürk Köşkü'nün yanında T.C. Devlet Demiryolları'nın sahip olduğu bir tesis var. Florya'da artık denize girilemediğinden demiryolcular burayı kullanmıyorlar. Sarhoşların, kim olduğu belli olmayanların mekanı haline gelmiş. Şimdi oraya ilgili Demiryolları ile yazışmaya başladık, burasının Florya tesislerimize dahil edilmesi için. Bu izbe yerin Florya'ya, Cumhuriyet'e, Atatürk'e yakışır bir şekilde düzenlenmesi, yeniden inşa edilip halkın hizmetine sunulması projemiz de diğer bir çalışmamız olacak.

Aynalıkavak Kasrında bir çalışmamız var. Yanındaki bir alan kum deposu olarak kullanılıyordu. Kumcuların çıkarılıp alanın yeniden Aynalıkavak Kasrına kazandırılması için de çalışmalarımız devam ediyor.

Meclis Başkanımızın büyük gayretleriyle, Sağlık Bakanımızla yaptığı görüşmeden sonra, Milli Sarayların yönetimine geçen; İstanbul'un tarihi yapıları içinde bir ince gibi değeri olan çok muhteşem bir Beykoz Kasrımız var. Arkadaşlarımız şimdi orada çalışıyor. Yılbaşından önce burayı da orijinal haline getireceğiz.✓

Çetin: “Kültür emperyalizminin dilimiz üzerindeki etkisi bozulmalı”

Cumhuriyetin 75 inci yılı ve Türk Harf Devriminin 70 inci yıldönümü nedeniyle TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu ve Türk Dil Kurumu'nun işbirliği ile düzenlenen “Dil Bayramı Sempozyumu” 26 Eylül 1998 günü, ilk Türk Dil Kurultayı'nın düzenlendiği Dolmabahçe Sarayının Methal Salonunda yapıldı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel Dil Bayramı dolayısıyla yayımladığı ve sempozyuma gönderdiği mesajda Türk Dilini korumak ve çağdaş gelişmeleri kavrayacak şekilde geliştirme- nin sorumluluğunun başta aydın, bilim adamı ve edebiyatçılar olmak üzere her yurttaşta düştüğünü bildirdi.

Hür ve bağımsız yaşama tutkusunun temelinde milli kimlik ve kişiliğe sahip çıkma duygusu bulunduğunu

belirten Cumhurbaşkanı Demirel, “İnsana bu duygu ve tutkuyu kazandıran en önemli faktör ise dildir. Dolayısıyla dilimiz, her şartta ve her zaman sahip çıkmamız gereken milli varlığımızdır.” dedi. Demirel Türkçenin dünyanın en yaygın dillerden biri olduğunu ve tarih sahnesinde önemli bir yeri olduğunu belirterek, Cumhuriyet'in kuruluşunu takiben Atatürk'ün önceliğindeki gayretlerle Türkçenin kısa zamanda hayatiyet bulduğunu ve bugün çağdaş bir eğitim, bilim ve kültür dili düzeyine geldiğini vurguladı.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin ise sempozyumu açarken yaptığı konuşmada, Türk Dilinin tarihinin M.Ö. 3 bine kadar uzandığını belirterek “Atatürk'ün dediği gibi, ülkesinin yüksek istikbalini korumasını bilen Türk

Ulus, dilini de yabancı diller boyun- durduğundan kurtarmalıdır.” dedi. Çetin kültür emperyalizmiyle, kültür gerici- liğinin dilimiz üzerindeki etkisini bo- zabilmenin, bunları önleyebilmenin başlıca görevlerimizden biri olması gerektiğini söyledi ve “Bu iki tehlike- le karşı karşıya olduğumuzu özellikle belirtmek istiyorum.” diye konuştu.

Türk dilinin hem geçmişi hem de yayıldığı coğrafya ve zenginliği bakımından dünyada konuşulmakta olan dillerin en önde gelenlerinden biri olduğunu vurgulayan Çetin, “Türk dili- nin zenginliği kuşkusuz tartışma gö- türmez bir gerçektir” diye konuştu.

Cumhuriyetin 75 inci yılının kutlan- dığını, bu sürenin bir insan ömrü ol- ması itibarıyla devletler mantığında bakıldığında kısa bir süre olduğunu,

ancak 75 yılda çok büyük işler başlandıığını anlatan Hikmet Çetin, yapılanlardan daha fazlasının 21 inci yüz yıl gençliğince yapılacağına inandığını kaydetti. Tüm yapılanlara karşın hala 9 milyon okur yazar olmayan bulunduğunu, bunun da 6 milyonunu kadınların teşkil ettiğini söyleyen Çetin, sekiz yıllık temel eğitimin yürürlüğe konulduğunu ve en kısa sürede 11 yıla çıkarılmasının zorunlu olduğunu bildirdi.

Geçtiğimiz 75 yılda Türk dilinin zenginliğinin yapılan bilimsel araştırmalarla ortaya çıkarıldığını anlatan ve bunun da Atatürk'ün girişimleriyle toplanan Dil Kurultayları aracılığı ile sağlandığına dikkat çeken TBMM Başkanı Çetin şöyle devam etti:

"Buradan şunu görüyoruz. Aslında Türkiye Cumhuriyeti bir şekil, bir biçim cumhuriyeti değil. Her yönüyle bir yaşam biçimi. Dilden, tarihten, giyim kuşamdan, her yönüyle bir yaşam biçimi. O bakımdan Türkiye Cumhuriyetini ben dünyadaki benzerlerinden ayırmak istiyorum. Çok zenginliği olan bir cumhuriyettir. Hepimizin bu Cumhuriyeti sonsuza kadar yaşatmak, temel görevi olmalıdır. Atatürk, kurduğu Türk Dil Kurumuna verdiği görevle Türkçeyi kendi öz değerlerine dayanarak çağdaş bir kültür diline ulaşmayı hedef almıştır.

Geçmişte bu kurumda çalışanlar, Atatürk'ün öngördüğü amaca ulaşmak için güzel Türkçemizi bugüne getiren, bizim yapan, bizlere bugünün çalışanlarına ulaştıran kültür dilimizin ustalarıdır. Bu dille, bu güzel Türkçe ile ozanlarımız, bütün duyarlılıkları dile getirdiler. Sanatçılarımız dile getirdiler, getiriyorlar. Bilim adamlarımız, bu etkin ve karmaşık sorunları Türk-

çemizde yazabiliyor, anlatabiliyorlar.

Yazarlarımız, tiyatro sanatçılarımız, aydınlarımız, romancılarımız, bilim adamlarımız, düşünürlerimiz ve çizerlerimiz, en güzel bir biçimde dil devrimimizin yapmak istediğini, unutulmaz eserleri ve yapıtlarıyla başarmışlardır. Bugün bu başarılarına yenilerini ekleme uğraşısı içindeler. Hepsine sonsuz şükran duyguları ile minnet duyuyorum ve kendilerini sevgilerle anıyorum ve selamlıyorum."

Türkçenin bir kültür düzeyine çıkarılması sorununun Atatürk Devriminin başlıca amacı olan toplumumuzu çağdaş bir ulus olarak geliştirmek, yüceltmek öngörüsünü içerdiğini; dilin, bu gelişme ve yüceltmede en önemli amaç ve etmen olduğunu ifade eden Hikmet Çetin "Türk Dili, bugün hem çağdaş bir devlet dili hem de çağdaş bir bilim dilidir. Büyük Önder Atatürk'le başlayan bu olguyla başarılar sağlandı ve bugünlere gelindi." dedi.

Hikmet Çetin, Cumhuriyet tarihinin bir diğer önemli atılımı ve köşe taşının da yeni Türk harflerinin kabulü olduğunu, 70 yıl önce bugün çağdaşlığa atılan bu büyük adımla bir büyük devrimin gerçekleştirildiğini anımsattı. Harf Devrimi ve dilin kendi benliğine kavuşması fikirlerinin Dolmabahçe'de doğması ve Atatürk'ün bu önemli kararları burada almasının bu kutlamanın burada gerçekleşmesi düşüncesini doğurduğunu belirten Çetin konuşmasını şöyle tamamladı:

"Türkçe, dünyanın yaygın ve köklü dillerinden biridir. Türkçenin canlılığını ve gelişmesini sürdürmek, ulusun saygınlığını, kültürümüzün evrensel etkinliğini artırır. Türk Dili her yönü, her nesneyi, her alanı kavrayabilmeli-

dir, kapsayabilmelidir ve içermelidir. Dikkat edilmesi gereken husus, Atatürk'ün dediği gibi, ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk Ulusu, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.

Bu düşünceyle, bugün karşı karşıya kaldığımız bir sızmayı belirtmek istiyorum. Bu da kültür emperyalizmiyle, kültür gericiliğinin dilimiz üzerindeki etkisini bozabilmek, bunları önleyebilmek başlıca görevlerimizden biri olmalıdır. Bu iki tehlikeyle karşı karşıya olduğumuzu özellikle belirtmek istiyorum."

Devlet Bakanı Ahad Andican ise Türkiye'nin sadece bölgedeki jeostratejik açıdan değil, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü bir çekim merkezine dönüştürülmesi halinde Türk coğrafyasının Türk Dili etrafında toplanacağını ifade etti.

Andican, Türk Cumhuriyetleri arasında abece birliği sağlanması gerektiğini, bu amaçla çalışmalar yapıldığını bildirdi. 2000 yılında bir çok Türkiye Cumhuriyetinde bu birlikteliğe geçileceğini kaydeden Andican, yurt içinde de 8 yıllık eğitimin 11 yıla çıkarılmasının önemine işaret etti. Andican şöyle devam etti:

"Büyük Önder (Türk Dili, dillerin en zenginlerindendir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin) direktifini verirken, dilin yaşayan bir nesne olduğunu, bir organizma, bir canlı olduğunu, ama, onun, bilimsel temellere dayatılması, oturtulması gerektiğini düşünüyordu. Ki, bu kurultayın hemen akabinde Türk Dil Kurumu'nu ve Türk Tarih Kurumu'nu aynı dönemlerde kurdurması ve çok anlamlı bir jest olarak da mirasını-tüm varlığını bu iki kuruma bağışlaması; bu iki kurumun mümkün olan

en kısa zamanda akademilere dönüş-
türülmesi gerektiği noktasındaki di-
rektifi de işte, bu inanç, bu anlayış
içerisinde yatıyor diye düşünüyorum."

Devlet Bakanı Ahad Andican, Türk
dilinin canlandırılması çalışmalarında
Hazar çevresi Türk dillerinin de dikka-
te alınmasını istediğini, bu direktifin
de O'nun bugünleri gördüğünün bir
işareti olduğunu belirttiği konuşma-
sında daha sonra şunları söyledi:

"Türkiye'yi biz, gerçekten, sözü din-
lenen, bölgesinde, yalnızca jeostrate-
jik açıdan değil, ama siyasi açıdan da,
ekonomik açıdan da güçlü bir çekim
merkezi haline dönüştürürsek, Türk
coğrafyası, Cumhurbaşkanımızın çok
severek söylediği Balkanlardan veya
Adriyatikten Çin Seddine kadar Türk
Coğrafyası, emin olun ki, bu çekim
merkezinin etrafında toplanacaktır.
Etkisiyle, onun dinamizmiyle gelece-
ğe yönelik Türk kimliğinin önemini,
Türk Dilinin önemini, ortak kullandığı
alfabenin önemini kavrayacak ve bu-
na yönelik de kendi kimlik arayışını
yönlendirecektir. Bunu yapacağımıza
inanıyorum. Bu dinamizm bizde var.
Bu inanç bizde var ve inanıyorum ki,
bu gerçekleşecek.

Bunun için Devlet olarak çok şey
yapıyoruz; binlerce öğrenci okutuyo-
ruz; insan malzemesini oluşturuyo-
ruz. Şu anda sorumlu bakanları ol-
maktan onur duyduğum Atatürk Kül-
tür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu sanı-
yorum 30 ciltlik bir ortak edebiyat,
Türk milli değerlerini yansıtan ve or-
tak değerleri ön plana çıkarmayı
amaçlayan geniş kapsamlı çalışmalar
yapıyor. Kültür alanında yapılan çalış-
malar, yavaş filizlenen, çok özen gös-
terilmesi gereken ve gösterilmezse
çok çabuk kuruyan ama uzun vadede

çok gur bir şekilde ortaya çıkan çalış-
malardır. Onun için sabırlı olmalıyız."

TBMM Başkanvekili ve Kültür Sa-
nat ve Yayın Kurulu Başkanı Hasan
Korkmazcan, Türk dilinin tarihsel geli-
şimini anlattı ve Türkçenin bugün ya-
şamakta olduğu sorunlara özendirici
önlemlerle yaklaşılması, vatandaşların
doğru Türkçe kullanımı konusunda
eğitilmesi gerektiğini söyledi.

Türkçenin doğru kullanılması konu-
sunda eğitim kurumlarına büyük gö-
revler düştüğünü ifade eden Kork-
mazcan başkanı olduğu Kurul'un Türk
Dili konusunda yaşanan sıkıntıları aş-
mak için her türlü desteği ve yasal dü-
zenlemeleri yapma gayreti içinde ol-
duğunu bildirdi.

"insan topluluklarını ulus yapan en
büyük değer; kültürün taşınmasında,
yaşatılmasında ve aktarılmasında en
büyük araç, dildir" diyen Korkmazcan

konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Yaşanan hızlı süreç, pek çok yeni-
liğe, devrime tanıklık etti. Ulus, özüne
yakışan bu yenilikleri ve devrimleri kı-
sa sürede benimsedi. Bu dönemdeki
cumhuriyetin kazanımları, (On yılda
onbeş milyon genç yarattık her yaş-
tan) ifadesiyle, değişim ve dönüşüm
özetlenmiştir. Onuncu yıldan günü-
müze, ülkemiz milletimiz ve devleti-
miz pek çok olumlu gelişmelere sahip
olmuş, savaş yıllarının, yokluk yılları-
nın izlerini silme çabalarını başarıyla
sürdürmüş, gelişmiş eğitim kurumları
Batılı örneklerini yakalamış; teknolojik
ve ekonomik birikim ve zenginlikleri-
miz artmıştır. Ancak bu süreçte, Türk
Dilinin kullanımı konusunda bir takım
olumsuzluklara da tanık olduk. Arap
ve Fars dillerinin etkisinden kurtarma-
ya çalıştığımız dilimizi, Batı dillerinin

etkisinden kurtaramadık. Yaygın olarak Türkçeyi kullanması gereken ve örnek olacak kurumlar maalesef, Türkçenin yozlaştırılmasına bilinçsizce öncülük etmişlerdir. Bugünkü sorununa özendirici ve kalıcı önlemlerle yaklaşılmalı, eğitim esasına dayalı, zorlamadan, dayatmadan ve yasaklamalardan uzak yöntemlerle insanımızı doğru Türkçe kullanımı konusunda eğitmeliyiz.”

Bu konuda eğitim kurumlarına büyük görevler düştüğünü, bu kurumların eğitim programlarını, içerik ve tekniklerini gözden geçirmeleri gerektiğini ve çağdaş eğitim düzeyini yakalamada dilimize gereken önemi vermelerinin zorunlu olduğunu vurgulayan Korkmazcan, şöyle devam etti:

“TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu olarak Türk Dili konusunda yaşanan sıkıntıları aşmak için, Türk Dil Kurumu ve üniversitelerimizle işbirliği yaparak sorunun bir an önce çözülmesi amacıyla her türlü desteği ve yasal düzenlemeleri yapmak gayreti içerisindeyiz. Dilimizin ve Türkçemizin doğru ve anlaşılır bir biçimde kullanılması, tarihi değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması konusunda tüm kurum ve kuruluşlar olarak titiz davranmalıyız ve çaba göstermeliyiz.”

ÖDÜLLER

Sempozyumun açılış oturumunda Türk Dil Kurumu Başkanı Prof.Dr. Ahmet Erçilasun ve Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı Prof.

Dr. Reşat Genç de birer konuşma yaptılar.

Açılış konuşmalarının ardından Türk Dili Kurumu 1998 Başarı Ödülleri sahiplerine verildi. Ödülleri kazanan Orhan Boran'a ödülü TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Tarık Gürcan'a Devlet Bakanı Ahad Andıcan ve Sezen Cumhuriyet Önal'a da TBMM Başkanvekili ve Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanı Hasan Korkmazcan tarafından takdim edildi.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Türk dilini ideal biçimde kullanan bu üç ustayı kutlayan mesajlarını TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Müdür Yardımcısı İbrahim Birler tarafından okundu. Demirel'in mesajları şöyle:

Türk Dil Kurumu, düzgün konuşmayı teşvik amacıyla ünlü sunucular Tarık Gürcan, Orhan Boran ve Sezen Cumhuriyet Önal'ı 1998 Başarı Ödülü ile ödüllendirdi. Ödüller TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Devlet Bakanı Ahad Andıcan ve TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanı Hasan Korkmazcan tarafından sunuculara verildi. Gürcan, Boran ve Önal TBMM ve TDK'nın bu girişimine teşekkür ettiler ve Devletin kendilerine sahip çıkmasından dolayı duydukları mutluluğu dile getirdiler.

"Sayın Tarık Gürcan,
Sayın Sezen Cumhuri Önal,
Sayın Orhan Boran;

Milletimizin ruh zenginliğinin, duygu ve düşünce derinliğinin sembolü olan güzel Türkçemiz milli bir varlık ve becamızın da ifadesi ve teminatıdır. Türkçemize sahip çıkmak, onu koruyup geliştirmek hepimizin görevi olmakla beraber, aydınlarımıza, bilim adamlarımıza ve sanatçılarımıza düşen görev daha da büyüktür. Bu konuda Türk Dil Kurumu tarafından ödüle layık görülen hassasiyetinizi ve gayretlerinizi takdirle karşılıyor, tebrik ediyorum. Bundan sonraki çalışmalarınızda da başarılar diliyorum; sağlık ve mutluluk dilekleriyle selam ve sevgilerimi sunuyorum."

GÜRCAN, BORAN, ÖNAL

Sunucu Tarık Gürcan ödülünü aldıktan sonra "Aşağı yukarı 50 yıla yaklaşan bir meslek hayatım var. Benim için bu, aldığım en büyük onur ödülü. Bu ödül benimle yaşayacak, benden sonra da devam edecek" derken, ödül alan diğer sunucu Orhan Boran duygularını şöyle açıkladı:

"Türkçe bizim baş malzememizdir. Bu malzemeyi çok iyi kullanırsak, üzerinde titreyerek kullanırsak ancak takdir edilecek ürünler çıkardı ortaya. O amaçla, Türk Diline ne haddimize sahip çıkmak; ama, bize kalan mirası har vurup harman savurmadan, mümkünse onu daha da bezeleyerek bir parçacık daha zenginlik katmaya, hiç değilse ses bükümü, müzikal, melodik anlamda elimizden geleni yaptık. O bakımdan meslek hayatımızın en onurlu ödülllerinden biri bize layık görüldü. Seçenlere ve verenlere müteşekkirim."

Şarkı söz yazarı ve sunucu Sezen Cumhuri Önal ise şarkı sözlerinin müziğin kalp atışları olduğunu belirterek ödülü layık gören Kuruma ve verenlere teşekkür etti; "Türkiye Cumhuriyeti vefalı bir ülke, insanları güzel, şarkıları güzel. Bütün güzel şarkılar sizin olsun" dedi.

Törenin sonunda Türk Dil Kurumu tarafından Türk Diline yaptıkları katılardan dolayı TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Devlet Bakanı Ahad Andican, Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanı Hasan Korkmazcan ve Kurul Koordinatörü Ali Günaydın'a, Kurul Müdür Yardımcısı İbrahim Birler'e ve Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu Başkanı Prof.Dr. Reşat Genç'e şükran plaketi verildi.

SEMPOZYUM

Sempozyumun öğleden sonraki bölümünde ise ilk oturumda "Cumhuriyet'in 75 inci yılında Türk Dili" konusu tartışıldı. TDK Başkanı Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun'un oturum başkanlığındaki tartışmaya Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı-TDK Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanı Prof. Dr. İsmail Parlatır, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi ve TDK üyesi Prof. Dr. Kemal Eraslan ve A.Ü. DTCF Öğretim Üyesi, TDK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Hamza Zülfikar katıldı.

"Harf Devriminin 70 inci Yıldönümü" başlığı altında ve TDK Üyesi Prof. Dr. Hasan Eren'in başkanlığında yapılan ikinci oturumda ise TDK Üyesi Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve TDK üyesi Prof. Dr. Osman Fikri Sertkaya ve Ege Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğ-

retim Üyesi ve TDK üyesi Prof. Dr. Fikret Türkmen görüşlerini açıkladılar.

Oturumların tamamlanmasından sonra Türk Dil Kurumu Başkanı Ahmet B. Ercilasun Türk tarihini ve dilini incelemek isteyen bir kişinin, Habsistan'dan Afganistan'a, Cezayir'den Orta Asya'ya kadar çok geniş bir coğrafyayı kapsama alması gerektiğini belirterek, planlı bir şekilde inceleme yapıldığında sonuca ulaşılacağını söyledi. Ercilasun, Fransızca'yı inceleyen beş binin üzerinde dil uzmanı bulunduğunu belirterek Türk Dili, edebiyatı, tarihi üzerinde çalışan uzmanların sayısının azlığından yakındı. Başında bulunduğu Kurumun güzel ve doğru Türkçeyi öğretmek ve kullanmak göreviyle yükümlü olmadığını ancak yol gösterici olduğunu belirten Ercilasun, yükümlülüğün Milli Eğitim Bakanlığında olduğunu vurguladı.

ALİ GÜNAYDIN'IN KONUŞMASI

Son sözü alan TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Koordinatörü ve TBMM Başkanlık Divanı Üyesi Ali Günaydın ise Kurul olarak Türk Diline, kültürüne ve sanatına yönelik pek çok etkinlik düzenlediklerini, bunları da kitap halinde yayımladıklarını ve yayımlamaya devam edeceklerini açıkladı. Kurul olarak YÖK Başkanlığı nezdinde "Karamanoğlu Mehmet Bey Türk Dil Akademisi" kurulması için girişimlere başladıklarını hatırlatan Ali Günaydın "Bundan amacımız, Türk Dilini, Dil Kurumumuzun, değerli bilim adamlarımızın, üniversitelerimizin yaptığı gibi, lisans üstü eğitim verecek Türk Dünyası içerisinde alfabenin, lehçenin ağız ve şive dediğimiz konuşmanın birlikteliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmasıdır" şeklinde konuştu.✓

Beş bakan istifa etti

Devlet Bakanları Eyüp Aşık ve Rifaddin Şahin görevlerinden istifa ettiler. Rifaidin Şahin'in istifasıyla boşalan Devlet Bakanlığına yine DTP kontenjanından İstanbul Milletvekili Yıldırım Aktuna atandı. Aşık'ın istifasıyla boşalan Devlet Bakanlığına ise atama yapılmadı ve bağlı kuruluşlarına Devlet Bakanı Cavit Kavak'ın bakması kararlaştırıldı.

Yasa dışı faaliyetlerden dolayı kırmızı bültenle aranan ve Fransa'da yakalanan Alaaddin Çakıcı ile telefon görüşmeleri yaptığı ortaya çıkan Eyüp Aşık Bakanlık görevinden olduğu gibi milletvekilliğinden de istifa etti. Bakanlıktan istifası Başbakan Yılmaz tarafından kabul edilen Aşık'ın milletvekilliğinden istifasının da yürürlüğe girmesi için istifasının Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilmesi gerekiyor.

DTP içinde yaşanan bir sorundan kaynaklanan Şahin krizi ise Bakan'ın hem bakanlık görevinden hem de DTP üyeliğinden istifasıyla sonuçlandı. Parti grubunda hakkında güvensizlik oyu verilen Şahin'in istifa etmemesi üzerine azil işlemi başlatıldı ancak son anda Şahin istifasını verdi.

SEÇİM BAKANLARI

Bu arada, geçen yasama yılının sonunda seçim kararı alınması üzerine Anayasa gereği Oltan Sungurlu'nun yerine Adalet Bakanlığına İzmir Bağımsız Milletvekili Hasan Denizkurdu, Murat Başesgioğlu'nun yerine İçişleri Bakanlığına İstanbul eski Valisi Kutlu Aktaş, Necdet Menzir'in yerine Ulaştırma Bakanlığına Antalya Bağımsız Milletvekili Ahmet Denizolgun atandı. ✓

Şerif Çim'i kaybettik

DYP Bilecik Milletvekili Şerif Çimgeçirdiği trafik kazasında yaşamını yitirdi.

20 İnci Dönem'de en genç milletvekili olarak TBMM'ye giren Şerif Çim 1965 yılında Bilecik'te doğdu, ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünden mezun oldu.

Milletvekili olmadan önce serbest ticaret yapan Çim, 1995 Seçimlerinde DSP'den Bilecik Milletvekili olarak Parlamente'ye girmişti. Daha sonra DSP'den istifa edip DYP'ye geçen Çim, 20 Eylül'de geçirdiği bir trafik kazası sonucu genç yaşta hayatı gözlerini yumdu. ✓

Dışilişkiler ve Protokol ile Genel Evrak ve Arşiv Müdürlüklerine atama yapıldı

TBMM Genel Evrak ve Arşiv Müdürlüğü görevine, aynı yer Müdür Yardımcısı İhsan Ezherli atandı.

Genel Evrak ve Arşiv Müdürü Feridun Gökçe'nin 42 yıllık mesaisini tamamlayıp 1 Mayıs'ta emekli olmasın-

dan sonra 10 Eylül'de bu göreve asaleten atanan İhsan Ezherli 1942 yılında Şumnu'da (Bulgaristan) doğdu. İlk ve orta dereceli eğitimini Ankara'da tamamlayan Ezherli, 1964-65 ders yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yaptı. 1973 yılında naklen Türkiye Büyük Millet Meclisi kadrosuna geçen Ezherli Arşiv Şefliği görevine getirildi. İhsan Ezherli, yirmi yıl Genel Evrak ve Arşiv Müdür Yardımcılığı görevini sürdürdükten sonra aynı yer müdürlüğüne atandı.

Osmanlıca bilen Ezherli'nin TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları arasında yer alan "Türkiye Büyük Millet Meclisi (1920-1998) ve Osmanlı Meclis-i Mebusanı (1877-1920) adlı bir yayını bulunuyor. ✓

TBMM Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğüne Uğur Kenan İpek getirildi.

1959 yılında doğan İpek 1981 yılında A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdi.

1981-82 yıllarında Johns Hopkins University, School of Advanced International Studies'de lisans üstü çalışması yaptı. Bu sırada "Türkiye-Avrupa İlişkileri", "2. Dünya Savaşında Türk Dış Politikası" ve "Uluslararası İktisat" alanlarında tez ve seminer çalışmaları hazırladı. 1984'de Dışişleri Bakanlığına Batı Dairesinde aday meslek memuru olarak giren İpek 1986 yılına kadar bu dairede üçüncü katip olarak çalıştı. 1986-88 arasında Moskova Büyükelçiliğinde önce üçüncü sonra da ikinci katip olarak görev alan İpek, 1988-91 arasında Oman Büyükelçiliğinde ikinci katip ve başkatip; 1991-93 arasında Dışişleri Bakanlığı Batı Avrupa Siyasi Dairesinde Başkatip olarak çalıştı; 1993-98 arasında da Londra Büyükelçiliği Müsteşarlığında bulundu. Kenan İpek 1 Eylül 1998'de TBMM Dışilişkiler ve Protokol Müdürlüğü görevine atandı. ✓

Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nın çalışma biçimi

İhsan Ezherli

TBMM Genel Evrak ve Arşiv Müdürü

1330 (1924) tarihli Nevsal-i Milli'nin 469'uncu sayfasında Meclis-i Mebusan Katib-i Umumisi Mustafa Asım Bey'in (x) "Meclis-i Mebusan'da nasıl çalışılırdı?" isimli makalesi, Osmanlı Meclis-i Mebusan'ının yönetsel eksiklikleri ve zorluklarını çok güzel bir şekilde gözlerimizin önüne seriyor.

Türkiye'nin siyasi yaşamında parlamentolu hayatın başlamasının üzerinden yüz yılı aşkın bir süre geçti. Modern anlamda olmasa bile, yasama tarihimizin II Abdülhamid'in 7 Zilhacce 1293 (23 Aralık 1876) tarihli Hat-tı Hümayun'u ile yürürlüğe giren Kanun-i Esasi'si (Anayasa) ile başlatılır.

Yasamanın başlangıcı sayılan ilk Türk Parlamentosu'nun açılış töreni, 19 Mart 1877 Pazartesi günü saat 14.30'da Dolmabahçe Sarayı'nın Muayede Salonunda yapıldı.

Heyet-i Mebusan ve Heyet-i Ayan'dan oluşan bu ilk Meclis ancak 14 Şubat 1878 Perşembe gününe kadar çalışabildi.

II Abdülhamit Türk-Rus Harbini bahane edip bu tarihte Meclis'i kapatarak I Meşrutiyet'e son verdi. Abdülhamid'in yönetimi ülkede yaygın bir muhalefetin doğmasına yol açtı. Genç Osmanlıların muhalefet örgütü olarak etkinlik gösteren İttihat ve Terakki Cemiyeti 1908'de önce Padişah'ı yeniden Meşriyet ilan etmek zorunda bıraktı, sonra da iktidarı ele geçirdi. Bu döneme genel olarak II Meşrutiyet denir.

Dört dönemli bu meclislerin faaliyeti 4 Kanunuevvel 1324 (Aralık

1908) Cuma günü başladı ve 16 Mart 1920 tarihinde İtilaf Devletlerinin İstanbul'u resmen işgali ile 18 Mart 1920'de fiilen sona erdi.

Mustafa Asım Bey, "Meclis-i Mebusan'da nasıl çalışılırdı?" isimli makalesinde, Mabeyn-i Hümayun Kitabetine den istifa edip de Meclis-i Mebusan Başkitaletine (Genel Sekreterliğine) tayin edildiğinde, Meclis'in açılalı henüz 10 ay olduğunu ve idari mekanizmanın henüz oluşmadığını, bununla birlikte yasama ile ilgili bilgisi olan kimsenin bulunmadığını; ancak, 32 sene önce kurulup dağıtılan Meclis'in çalışma biçimiyle ilgili anı niteliğinde bazı bilgiler intikal ettiğinden söz ediyor. Elleri bulunduran 1 Mayıs 1877 (1293) tarihinde yayımlanmış 15 sayfalık bir Nizamname-i Dahili (içtüzük) bulunduğunu ancak çok yetersiz olan bu içtüzükte Meclis'in üye tam sayısının, karar yeter sayısı ve salt çoğunluğun bile belirsiz olduğunu belirtiyor.

Memur, katip, defter, kalem ve kağıdın bolluğuna rağmen en çok kurşun kalem kullanıldığını ve en güvenilir kayıt defterinin de hafıza olduğunu belirten Mustafa Asım Bey makalesinde şöyle diyor:

"Hükümetten resmen gönderilmiş ve Meclis'te okunacak olan bir layiha-i kanuniyenin (kanun tasarısının) Meclis içinde bir cübbenin cebinden çıktığını, Meclis'in verdiği bir kararın kurşun kalem ile tezkere-i resmiyenin ziyrine derkenar edilib mecrası gayri muayyen bir cereyan-ı perişane iltihak edilmek

için odacıya uzatıldığını gördüğüm zaman dona kalmıştım."

Mustafa Asım Bey, bunun böyle devam edemeyeceğini, konunun disiplini edilmesi gerektiğini ve yönetsel bazı kurallar geliştirmenin zorunluluğuna temas ettikten sonra, bunun bir parça da mebuslarla idare arasındaki bağlantısızlıktan ileri geldiğini söylüyor:

"Heyet-i Kalemiye ile Mebusan arasında o derece biganelik, öyle bir adem-i irtibat vardı ki; efendiler lalettayın azadan biri veya Reis-i Meclis tarafından çağrılıp kendilerine yazılacak bir yazı verilmedikçe ya kollarını bağlar otururlar, yahut da samiin (dilneyiciler) arasına karışarak müzakere dinlerlerdi. Hiç biri kendini muayyen bir vazifenin sahib ve mesulü bilmezlerdi."

Üzerinde durulan bu idari eksiklikler ve disiplinsizliklerin yanı sıra, yasama faaliyetlerinin eksikliklerini de makalesinde şöyle anlatıyor:

"En ziyade nazar-ı hayret şey, Meclis-i Mebusan'da ikmal edilen bir layiha-ı kanuniyenin Meclis-i Ayan'a sureti tevdil olurdu. Görürdüm ki, bir layiha-i kanuniyede Heyet-i Umumiyenin icra ettiği tadilat onun matbu bir nüshasının satır arasına yahut kenarına bir çok kurşun kalem çıkıntıları yapılmak suretiyle gösteriliyor ve bilahare kalemde o layihanın diğer bir nüsha-i matbuası alınarak o tashihat ve çıkıntılar aynen veya mürekkeple onun kenarlarına nakil edildikten sonra bir tezkereye rapten diğer

Meclis'e gönderiliyor. (....) Bu, ke-
nara çıkılan tashihat ve yapılan ha-
şiyeler kimsenin tasdiki ve mesuli-
yeti olmadıktan maada nüsha-i
matbuada bulunabilecek tertip se-
hivlerinden vesairenden de mesul
olacak bir sahib-i vazife aransa bu-
lunamaz idi. Tabii bu hal kabul edi-
lebilir değildi."

Mustafa Asım Bey daha sonra ko-
misyonların çalışma biçimine değini-
yor ve bu konudaki eleştirilerini şu şe-
kilde ortaya koyuyor:

"Encümenlerin ictima ettiklerini
ve iş gördüklerini iştirdik. Fakat ne
zamanlar; ruznameleri, ekseriyetle-
ri nedir, bilemezdik. Binaenaleyh
Makam-ı Riyaseti haberdar ede-
mezdik. Çünkü başkatibin elinde
Mebusan ile münasebette buluna-
cak hiç bir usul ve selahiyet yok idi.

Başkitabet böylece Meclis'in me-
sai-i dahiliyesinden bihaber kaldık-
ça Makam-ı Riyaset'in de işlerden
muntazaman malumat almaması
ve ona göre lüzum gördüğü emirle-
ri verememesi zaruri oluyordu."

"Meclis-i Mebusan'da nasıl çalışılır-
dı?" isimli makalesinde bunca karma-
şa ve belirsizlikler içinde yalnızca Za-
bıt Kalemî'nin görünürde tutarlılık gös-
terdiğini ifade eden Mustafa Asım Bey
şöyle diyor:

"Fakat zabıt kalemi...! Meclis'te
onlar kadar çalışan, onlar kadar
hamaalud biaram ve takatşiken bir
sa'y altında ezilen, onlar kadar tak-
dir ve imtiyaza mazhar olan uzuv
yoktu.

Çünkü zabdedilen müzakerat,
zapt-ı müzakarattan beklenen fa-
idenin yüzde beşini temin etmiyor.

O gürültülü faaliyetin keşmekeşi
içinde, akşamları geç vakitlere ka-
dar kucak kucak zabıtnameler her
gün Çırağan Sarayı'ndan Ayasof-
ya'nın arkasındaki Matba-i Ami-

re'ye kadar karadan seyahat ediyor
ve oradan Meclis Riyasetine karşı
mesul olmayan.... ellerde birikiyor.
Dünkü zabıtname orada yatarken,
bu sabah açılan celsede dünkü
nutkunun bir noktasını tahsis ettir-
mek isteyen mebusan, o Heyet-i
Muazzama-ı Resmîyede (bugünkü
sabah gazetesine baktım, ifadem
yanlış geçmiş) demeye mecbur
oluyor ve bittabi Meclis gazeteyle
iştigal etmediğinden tashih yapıla-
mıyor. Her gün öğleden sonra Mec-
lis'in Evrak Odasına bitab ve müte-
arrık (zayıf) bir hammal geliyor, sır-
tından ağır bir yük indiriyorlar.

Bu sefer de müzarekatın matbu-
ları gayet perişan halde şubelerde
birikiyor; bir kaç gün sonra yap-
rakları dahi açılmamış halde mah-
zene naklediliyor. Çünkü kimse
okumuyor. 35 inci içtimada müza-
kereler cereyan ederken Matba-i
Amire bütün kuvvetini sarfederse
nihayet 12 inci içtimanın zabıtlarını
meydan-ı intişare vaz ediyor ve
şüphesiz üzerinden 20 içtima daha
geçerek bayatlamış, alakası zail ol-
muş, hesabı kapanmış bir içtima-
nın zapt-ı resmîsi kimsenin nazar-ı
iltifatını celbetmiyor."

Mustafa Asım Bey, bütün zorlama-
lara rağmen tutanak işinin hep gecik-
miş olduğundan ve bir türlü aynı gün
çıkartılamadığından yakınıyor.

Makaleyi okudukça çok kısa bir za-
manda bu derbederliğin disipline edil-
diğini anlıyoruz. Tutanak dergileri
meclislerin faaliyetlerini yansıtan ay-
nalar gibidirler. Tutanağı olmayan
meclisler güvenilir olamaz.

Tutanakları şaibeli (tartışmalı) olan
meclislerin denetimi yapılamadığı gibi
itibarı da olmaz. Asım Bey bu fikirleri-
ni sıraladıktan sonra Meclis-i Mebu-
san'ın kendi matbaasının olması ge-
rektiğine değiniyor.

Meclis ilk toplantısını Dolmabah-
çe'de yaptıktan sonra çalışmalarını
Çırağan Sarayında sürdürüyordu.

Saray yanınca bir süre bütün bu
karmaşık durumun Rıza Paşa
Konağında da devam ettiğini söy-
lüyen Mustafa Asım Bey, Fındıklı'daki
daireye nakledilince işlerin yoluna gir-
diğini aktarıyor ve makalesini şöyle
bitiriyor:

"Velhasıl, Meclis-i Mebusan'ımı-
zın mesaisini ihzar ve teshil için en
kısza zamanda en muntazam usul
ile en çok ve en müsmir iş çıkarıl-
mak gayesine doğru bu suretle bir
kaç adım atılabildi ise de fikrimce
daha gidilecek yol çok uzundur...."

Bugünkü Meclisimizin çalışma yön-
temiyle ilgili bilgilerin ve usullerin ço-
ğunun, Osmanlı Meclis-i Mebusan'ın-
dan intikal ettiği bir gerçektir.

Biz bu yargıya 26.4.1920 tarihli
dördüncü birleşimde; Meclis'i Mebu-
san Nizamname-i Dahili'sinin değışti-
rilerek kabul edildiğine dair TBMM'nin
7 numaralı kararından yola çıkarak
varıyoruz. Bunun böyle olması da çok
doğaldır. Bu, bizim yasama deneyimi-
mizin de yeni olmadığının bir kanıtıdır.

Son olarak, büyük ve titiz bir çalış-
ma sonucu Yasama tarihimize çok
yakından ilgili olarak; yeni harflerle
basılmış 17 cilt halindeki Meclis-i
Ayan ve 38 cilt halindeki Meclis-i
Mebusan Zabıt Cerideleri bu konuda
araştırma yapmak isteyen bilim
adamlarının ilgisine sunulmuş bulun-
duğunu belirtmek isterim.

(x) Mustafa Asım Bey Niğde Valiliği
ve Mabeyn-i Hümayun Başkatibliği
yaptı. 18 Teşrinisani 1325 (1909) tari-
hinde de Meclis-i Mebusan Başkatip-
liğine atandı. Zonguldak mutasarrıf-
lığına tayini anlaşıldığında 14 Mart
1337'de müstafi addedildi. (TBMM
Meclis-i Mebusan Memurlar Kütük ve
Özlük Dosya No:37)

SEÇİM SİSTEMLERİ

● Demokratik yaşamın en önemli parçası olan seçimler ve seçim sistemi tartışmaları başta Türkiye olmak üzere pek çok ülkede günümüzde giderek hız kazanmaktadır.

● Milletvekillerinin ve kamuoyunun seçim sistemlerine ilişkin bilgi ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak TBMM Kütüphane, Dökümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Araştırma Birimince yayımlanan "Dünyada ve Türkiye'de Seçim Sistemleri" adlı kitap mevcut sistemleri ayrıntısıyla incelemektedir.

● Bu sayımızdan itibaren dünyada ve Türkiye'de uygulanmış veya uygulanmakta olan seçim sistemlerini sözkonusu kaynaktan yararlanarak bilginize sunacağız.

ÇOĞUNLUK SİSTEMİ

Çoğunluk sistemi uygulamalarının temel mantığı, belirli seçim bölgelerinde, oyların kanun ile belirlenmiş oranlarda çoğunluğunu alan parti adaylarının milletvekili seçilmeleridir. Dünyadaki örneklerine bakıldığında, üç türlü çoğunluk uygulandığı görülmektedir:

1. Basit Çoğunluk (Nispi Çoğunluk)

Basit çoğunluk, nispi olarak diğer adaylardan daha fazla sayıda oy elde etmek demektir ve bir seçim bölgesinde en çok oyu alan adayın milletvekilliğini kazanması prensibine dayanmaktadır. Basit çoğunluk uygulandığı zaman, ikinci bir tura gerek kalmadan seçimi kazanan belli olur. Uygulanması en kolay çoğunluk türüdür.

2. Mutlak Çoğunluk (Salt Çoğunluk)

Milletvekilliğinin kazanılması için mutlak çoğunluğun arandığı uygulamalarda, bir seçim bölgesinde kullanılan geçerli oyların yarısından bir fazlasının elde edilmesi zorunluluğu vardır. Mutlak çoğunluk, basit çoğunluğa göre seçmenlerin eğilimlerini daha doğru bir şekilde yansıtır. Ancak, ilk turda mutlak çoğunluğun sağlanması genellikle zor olduğu için, ikinci bir tur seçime daha gidilebilmektedir. Eğer temsilcinin seçimi için gerekli olan çoğunluk sağlanıncaya kadar tekrarlanan turlu seçimler yapılır.

3. Belli Oranlarda Çoğunluk

Bu çoğunluk türünde, seçilebilmek için kullanılan oyların ya da kayıtlı seçmen sayısının belirli bir oranda oy almak zorunluluğu vardır. Bu oran seçim yasalarında belirlenir. Genellikle parlamento seçimlerinde mutlak çoğunlukla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Örneğin, seçilebilmek için, bir seçim bölgesinde kullanılan geçerli oyların yarıdan fazlasını almak ve bu sayının aynı zamanda kayıtlı seçmen sayısının belli bir oranında olması koşulu gibi.

ÇOĞUNLUK SİSTEMİ UYGULAMALARI

A) TEK ADLI - DAR BÖLGELİ

TEK TURLU BASİT ÇOĞUNLUK

Çoğunluk Sisteminin bu türü başta İngiltere ve ABD olmak üzere, çoğu İngiliz Uluslar Topluluğu üyesi olan 43 ülkede uygulanmaktadır. Sistem "İngiliz Sistemi" olarak da anılmaktadır ve temel olarak üç özelliği vardır:

- Ülke her biri bir milletvekili çıkaran parlamento-daki temsilci sayısı kadar dar bölgelere bölünür.
- Her parti her seçim bölgesinde bir aday gösterir.
- Seçim bölgelerinde oyların çoğunluğunu alan parti adayı milletvekili seçilir.

Bu sistemin uygulanması oldukça basittir ve genellikle bir partinin parlamentoda çoğunluğu sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Ancak sistem ile ülke genelinde oyların azınlığını alan bir partinin, parlamentoda milletvekillerinin çoğunluğunu kazanması da sözkonusu olabilmektedir. "İngiliz sistemini savunanlar, bu sistemin her zaman tek parti hükümetlerine yol açarak siyasi istikrar sağladığını söylerler. Sistemin karşıtları ise önemli miktarlardaki azınlık oylarının parlamentoda eksik temsil edilmesini ve halkın % 50'sinden daha azının oylarıyla iktidar olan partiye aşırı temsil sağlayarak sınırsız bir siyasi güç vermesini eleştirirler.

Bu sistemin uygulanması, iki partili bir siyasi yaşama yol açmaktadır. İktidarın iki büyük parti arasında el değiştirmesi, diğer küçük partilerin iktidar yarışına ağırlıklarını koyabilmelerine engeldir. Çünkü seçimin tek turlu olması partiler arası seçim ortaklığına ya da anlaşmalarına fırsat vermemektedir. Tek adlı-dar bölgeli basit çoğunluk yönteminin en iyi uygulayıcısı olan İngiltere'de, 9 Nisan 1992 ta-

rihinde yapılan parlamento seçimlerinin sonuçlarına göre, Muhafazakar Parti ülke genelinde aldığı yüzde 41.9'luk oyla parlamentoda 336 sandalye (toplam sandalye sayısının yüzde 51.7'si) kazanarak iktidara gelmiş; İşçi Partisi yüzde 34.4'lük oy oranı ile 271 sandalye (toplam sandalye sayısının yüzde 41.6'sı) kazanarak ana muhalefet partisi olmuş, Liberal Demokrat Partisi ise ülke genelinde aldığı yüzde 17.7'lik oy oranıyla 20 sandalye (toplam sandalye sayısının yüzde 3'ü) kazanmıştır.

B) TEK ADLI - DAR BÖLGELİ, İKİ TURLU ÇOĞUNLUK

Fransız seçim sistemi olarak da bilinmektedir. Siyasi tarih boyunca uyguladığı seçim sistemleri oldukça değişiklik gösteren Fransa 1986 yılında çıkarılan yeni seçim yasası ile iki turlu çoğunluk sistemine dönüş yapmıştır.

Bu sistemde ülke, her biri parlamentoya bir temsilci gönderen dar bölgelere ayrılmıştır. Birinci turda seçilebilmek için iki koşul aranmaktadır:

1. Kullanılan geçerli oyların mutlak çoğunluğunun elde edilmesi,
2. Elde edilen bu oy sayısının o bölgede kitoplam seçmen sayısının 1/4 üne eşit olması.

Birinci turda seçilebilmek için yalnızca mutlak çoğunlukla yetinilmeyip, ayrıca o seçim bölgesindeki seçmen sayısının 1/4 üne eşit sayıda oy elde etme koşulunun aranması, katılma oranının çok düşük olduğu bir seçimde, bundan faydalanarak seçilmeyi önlemek içindir. Birinci turda bu iki koşulu yerine getiren adaylar milletvekili seçilmiş olurlar.

Birinci turda bu iki koşulu yerine getiremeyen adaylar ikinci tura kalırlar. bunlara balotaj da denilmektedir. Son Fransız seçim yasasına göre, ikinci tur seçime katılabilirleri için adayların ilk turda yüzde 12.5 oranında oy almaları gerekmektedir. Bu oy oranına yalnızca bir aday ulaşabilmişse ondan sonra en çok oyu alan aday da ikinci tura katılabilir. Adaylardan hiç birisinin yüzde 12.5 oranında oy elde edemediği durumda ise, birinci turda en çok oy almış iki aday ikinci tura kalır. İkinci turda ise basit çoğunluk yeterlidir ve ikinci tura kalan adaylardan en çok oyu elde edilen aday milletvekili seçilmiş olur.

İki turlu seçimin özelliği, ideolojileri ve birbirine yakın olan partilerin, ikinci turda seçim ittifakları ve anlaşmaları yapabilmesidir.

İki turlu çoğunluk sisteminin yol açtığı siyasi sonuçlar tek turlu çoğunluk sisteminden farklıdır. İki turlu sistem

çok partili siyasi yaşamın oluşmasına elverişlidir. Çünkü seçimin iki turlu olması bütün partilere birinci turda şanslarını deneme fırsatı vermesi ve iki tur arasındaki seçim anlaşmaları, özellikle yerel açıdan iyi örgütlenmiş küçük partilere de varlıklarını sürdürme şansı vermektedir.

Bu bakımdan İngiltere'de uygulanan sisteme oranla, bu sistem ikiden çok partinin gelişmesini kolaylaştırmaktadır. Bu sistemin uygulandığı Fransa'da III Cumhuriyet döneminde, 70 yılda 104 Hükümet değişikliği meydana gelmiş, hükümetlerin görevde kalış süresi ortalama 7 ay üç hafta olmuştur. Dolayısıyla iki turlu sistemin doğurduğu siyasi sonuçlar, tek turlu çoğunluk sisteminden ziyade nispi temsile yaklaşmaktadır.

C) LİSTELİ ÇOĞUNLUK

Çoğunluk sistemi bazen tek adaylı değil de birden çok adayın seçileceği seçim bölgelerinde de uygulanabilmektedir. Bu sistemde her parti seçim bölgelerinde seçilecek temsilci sayısı kadar isim saptar ve adaylar listeler halinde seçmenlerin oyuna sunulur. Adayların yer aldığı parti listelerini seçmenler üç şekilde oy sandığına atabilmektedir:

1. Sabit Liste: Seçmen bir parti listesini, üzerinde hiç bir değişiklik yapmadan, olduğu gibi oy sandığına atar. Listeleri ve bu listelerdeki sıralamayı her parti kendi hazırladığı için seçmenin kullandığı oy aslında doğrudan partiye verilmiş demektir.

2. Karma Liste: Bu uygulamada, seçmen listede değişiklik yapma hakkına sahiptir. Herhangi bir listeden bazı isimleri silip yerine başka listelerden ya da bağımsız adaylardan yeni isimler yazabilir. Oylama sonunda, önce listenin aldığı oylara göre kazandığı temsilci sayısı bulunur. Liste içinde en fazla kişisel oy almış adaylardan, belirlenen temsilci sayısı kadarı seçilmiş sayılır.

3.Tercihli Liste (Alternatif oy): Seçmen, oy vermeyi düşündüğü partinin listesindeki adayların sıralamasını değiştirebilir. Ya tercih ettiği adayların yanına işaret koyarak ya da listedeki isim sıralamasını kendi tercihlerine göre yeniden düzenleyerek oyunu kullanır. Ancak seçmenler tercih yapmadan da oy kullanabilirler.

Listeli çoğunluk sistemi de iki turlu ya da tek turlu olarak uygulanabilir. Tek turlu biçimi sabit liste yöntemi ile 1946-60 yılları arasında Türkiye'de uygulanmıştır. Buna göre, bir seçim bölgesinde kullanılan geçerli oyların diğer partilere göre çoğunluğunu elde eden parti listesi o bölgedeki bütün milletvekilliklerini kazanmıştır.

ÇOĞUNLUK SİSTEMİNİN SAKINCALARI

Listeli çoğunluk uygulamalarının doğurduğu sonuçlar, çoğunluk sisteminin diğer bir yöntemi olan tek isimli çoğunluk ile hemen hemen aynıdır. Yani, bir partiye aşırı temsil olanağı verirken, başka partilerin parlamentoda ek-sik temsil edilmelerine yol açabilmektedir.

ÇOĞUNLUK SİSTEMİNİN ÜSTÜNLÜKLÜKLERİ

- En belirgin üstünlüğü, sistemin basitliği ve uygulamasının kolaylığıdır. Seçmenler nasıl oy kullanacaklarını kolayca kavrayabildikleri için iptal edilen oy sayısı en aza indirgenmektedir. Oyların sayımı ve kazanan adayın belirlenmesi de bu sistemde fazla zaman almaz.

- Sistemin basit olması seçmenlerin seçime ilgisini ve katılımını artırmaktadır. Seçmenler kullandıkları oyların nasıl değerlendirildiğini kolaylıkla kavrayarak, seçime ve seçim sistemine güven duymaktadır.

- Özellikle dar bölge seçimlerde, seçmenler adayları yakından tanır. Seçmenle adayın ilişkileri bire birdir. Verilen oyların adayın kişiliği ile yakından ilgisi olduğundan seçildikten sonra da bunun bilincinde olurlar ve sorumluluk duyarlar. Ayrıca, temsilciler seçildikleri bölgenin sorunlarını daha iyi bilirler.

- Çoğunluk sistemi, ülkedeki parti sayısının azalmasına yol açar ve daha çok iki parti sistemine eğilim gösterir. İktidarın iki büyük parti arasında el değiştirdiği ortamda üçüncü bir partinin siyasal yaşama ağırlığını koyabilmesi olanaklı olmamaktadır. Özellikle tek turlu uygulamada partiler arasında seçim anlaşmaları söz konusu olamamakta; seçmenlerin büyük kısmı oylarını kullanırken iktidara gelme şansı olan büyük partilerden yana tercihlerini kullanmakta; bu da oyların kaçınılmaz olarak iki partide yoğunlaşmasına yol açmaktadır.

- İki parti sisteminin getireceği yararlar konusunda ileri sürülenler, daha çok "siyasal istikrar" kavramı üzerinde yoğunlaşmaktadır. İki partinin hakim olduğu parlamentolarda, iktidar ve muhalefet partileri arasındaki ilişkiler daha kolay düzenlenebilir. Parlamento çoğunluğuna sahip olan parti, hükümetin çıkarmak isteyeceği yasaları fazla zaman almadan parlamentodan geçirebilir. Sistemin özellikle tek turlu uygulaması koalisyonlara yol açmaz. Tek parti tarafından kurulan hükümetler kendi içinde uyumlu olur ve programını daha rahat uygular. Dolayısıyla ülkede sürekli bir istikrar ortamı yaratılmış olur.

- Partilerin aldıkları oy oranı ile kazandıkları temsilcilerin oranı arasında dengesizlik olmaktadır. Bu sistem bazı partilere aşırı temsil olanağı tanırken, bazılarının da eksik temsil edilebilmelerine yol açmaktadır. Aldığı oy sayısı itibarıyla azınlık olan bir parti, parlamentoda çoğunluğu sağlayabilmektedir. Dolayısıyla, çoğunluk sistemi adalet ilkesine fazla yer vermeyen bir sistemdir.

- Eksik temsilin bir sonucu olarak, seçmenlerin belli bir kesiminin oyları boşa gider. Seçimi kaybeden adayın almış olduğu oy ne kadar çok olursa olsun, değerlendirmede hiç bir şey ifade etmez. Böylece, temsil edilmeyen oyların sayısı, temsil edilenden genellikle daha fazla olmaktadır. Bu sistemde değişik bölgelerde, seçilenle seçilmeyenler arasındaki oy farkı da aynı değildir.

- Sistemi savunanlar tarafından üstünlük olarak ileri sürülen, hükümetlerin devamlılığı ve uyumu konusunda sistemi eleştirenlerin getirdiği karşı görüş ise 'dar bölge seçim sistemiyle seçilen temsilcilerin daha çok kendi kendilerini temsil etmeleri, dolayısıyla parti disiplinini tanımlarının beklenemeyeceği, sonuç olarak parlamentoda çoğunluğu sağlamış olan partinin her politikasının desteklenmeyeceği, bu suretle ortaya çıkacak olan kargaşa ve disiplinsizliğin, yönetimde zayıflıklara neden olacağı ve siyasi istikrarın sağlanamayacağı' yolundadır.

- Dar bölge yöntemin bir diğer sakıncası ise seçim bölgesinin küçük olması nedeniyle o bölgedeki nüfus sahibi kişilerin seçimi etkileyebilme olasılığıdır. Dolayısıyla, seçim sonuçları oy kullananların gerçek temsilini sağlamaktan çok, nüfus sahibi kişilerin tercihlerini yansıtacaktır.

- Çoğunluk sisteminin iki turlu uygulaması, sistemi savunanların bir üstünlük olarak gösterdiği 'parti sayısını azaltma' eğiliminin tersine, küçük partilerin ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Genellikle büyük partilerden kopmalar yoluyla ortaya çıkan bu partiler ilk turda az da olsa şanslarını deneme çabasıındadırlar.

- İki turlu uygulamada, ilk tur sonunda bir başka aday lehine adaylıktan çekilme ve bir başka parti adayını destekleme gibi seçim anlaşmaları ve pazarlıkları, seçimin ahlaki yönünü zayıflatmaktadır. Ayrıca, ilk tur sonunda seçilenler gerçek anlamda temsilci sayılırlar. İlk tur sonunda, yani mutlak çoğunlukla seçilenlerin sayısı ne kadar düşükse temsildeki adaletsizlik o kadar büyüktür.

CUMHURİYET'İN 75 İNCİ YILINDA TÜRKİYE'DE ÇEVRE POLİTİKALARI

Nuran TALU

TBMM Başkanlık Müşaviri

Çevre Komisyonu

1. GİRİŞ

Çevre yönetiminin, karar alma süreçlerinde hakkettiği öneme kavuşması, öncelikle bu olgunun önemi konusunda ulusal düzeyde bir uzlaşmaya varılmasına bağlıdır. Günümüzde küresel düzeyde ortaya çıkan temel saptamalar, çevre yönetiminin sadece teknik ve teknokratik bir yapı üzerine oturtulamayacağını kanıtlamıştır.

Çevre yönetimi; planlama ve strateji oluşturulması, yasal düzenlemelerin hazırlanması ve uygulanması, izleme, denetleme, bilginin yayılması, insan kaynaklarının geliştirilmesi, eğitim, katılım ve araştırma gibi çok sayıda işlevi içermektedir. Bu işlevlerin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi, idarenin farklı kademeleri ile çeşitli kamu kuruluşları arasında sağlıklı ve etkin iş bölümü ve eşgüdüm sağlanmasına ve politik kararlılığın sürdürülebilmesine bağlıdır.

Bunlara ilave olarak, günümüzde özellikle gelişmiş batı ülkelerinde kabul gören çağdaş çevre yönetimi anlayışı; salt çevre koruması konusunda sorumlulukları açıkça ortaya konmuş bulunan devlet kurumlarından oluşan bir sistemi değil, toplumsal duyarlılık ve katılım ile buna bağlı olarak doğrudan demokrasinin en üst düzeyde gerçekleşmesine olanak verecek dinamik bir sistemi gerekli kılmaktadır.

OECD ülkelerinde çevre yönetim sistemlerinin temel özellikleri;

- Çevre konusunda politik olarak taahhütte bulunmak,

- Politik ve idari yetkinin desantralizasyonu,

- Çevre politikasının ekonomik sektörlere ve alıcı ortamlara entegre edilmesi,

- Politikaları belirleyenlerin ve genel olarak halkın çevreyle ilgili doğru bilgilere erişebilmesi,

- Halkın çevresel kararların alınmasına katılımı,

- Halkın önerilen ya da mevcut bir uygulama ile çevrenin kötü bir biçimde kullanılmasını önlemede kullanılabileceği araçların geliştirilmesi, olarak belirlenmiştir.

Türkiye'nin de OECD üyesi bir ülke olması nedeniyle bu ilkeleri tümüyle kabul ettiği varsayılabilir. Ancak uygulamada, gerek Türk kamu yönetimi sisteminin geleneksel yapısından kaynaklanan sorunlar ve gerekse çevreyi kalkınmanın önünde bir engel olarak gören politik yaklaşımların hala bir çok ekonomik sektör açısından geçerliliğini koruyor olması, Türkiye'yi çevre yönetimi bağlamında OECD üyesi diğer ülkelerden farklı uygulamalar içine iten temel nedenler olarak ortaya çıkmaktadır.

Türk çevre yönetim sisteminin 75 yıllık Cumhuriyet tarihi süresince kaydettiği gelişmeler incelendiğinde, çevre yönetiminin tüm özelliklerinin Türk idare sisteminin temel gelenek ve eğilimlerini büyük ölçüde yansıttığı görülmektedir. Türk idare sisteminin temel geleneklerinden birisi olan ve önemli ulusal sorunların çözümünde devletin liderliğini arayan yaklaşım çevre yönetiminin de belirleyici özelliklerinden birisini oluşturmaktadır.

Aynı şekilde, Türk kamu yönetiminin son derece merkezi bir yapıya sahip olması, çevre yönetimine de aynen yansımakta, çevreye ilişkin kararları idari hiyerarşinin tepesinden beklemek ve belli resmi amirlerin ya da (Ankara'nın) talimatlarına ihtiyaç duymak, halkın katılımı başta

olmak üzere çağdaş çevre yönetim politikalarının gerekleriyle çelişen durumlar yaratmaktadır.

Öte yandan, Türkiye'de Çevre Kurumları araştırması isimli bilimsel çalışmada belirtildiği gibi; Türk kamu yönetiminin 1920'lerden 1990'lara değin geçirdiği gelişim süreci içinde kamusal örgütlerin değişmeyen yönünün, oylumdaki büyümenin de etkisiyle görev, yetki ve sorumluluk dağılımındaki karışıklık ve bunun sonucu olarak kamusal kurumlar arasındaki yetki-sorumluluk çatışmaları ve çakışmaları olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Türk Çevre yönetim sisteminde diğer alanlara göre çok daha büyük boyutlarda yaşanan kamusal kurumlar arasındaki yetki karmaşası ve çatışmasının çoğu kez çevrenin tahribinde bilinen fiziksel nedenler kadar olumsuz sonuçlara yol açtığını söylemek mümkündür.

Bu noktada vurgulanması gereken bir diğer önemli tesbit te, çağdaş çevre yönetimi açısından vazgeçilmez bir kural olan 'halkın bilgilendirilmesi, duyarlılığının artırılması ve katılımı' konularında mevcut hukuki ve idari yapının ortaya çıkardığı zorluklara rağmen; son yıllarda özellikle sivil toplum kuruluşlarının da etkisi ve küresel düzeydeki gelişmelerin yönlendirilmesiyle, Türkiye'de toplumsal davranışlarda bir dönüşümün yaşanmakta olduğudur. Çevre yönetiminin günümüzde artık tümüyle bir 'Kaynak Yönetme' ve 'Demokrasi' meselesi olarak ele alındığı dikkate alınırsa, Türk yönetim yapısının, çağdaş değişimleri izleyememe ve kendini yenileyememe sorunlarının aşılmasında, çevresel konulardaki sivil girişimlerin etkisinin önümüzdeki gürlerde daha da artacağı iddia edilebilir.

Küresel düzeyde kabul gören çağdaş çevre yönetimi, politika ve ilkelerinin günümüz Türkiye'si açısından genel bir değerlendirmesini yapabilmek için 75 yıllık Cumhuriyet boyunca bu konudaki politik gelişmeler, hukuksal yapı ve toplumsal davranış geleneklerinin nasıl bir seyir izlediğini ortaya koymak yararlı olacaktır. Bu amaçla; bu makalede

öncelikli olarak planlı ekonomiye kadar geçen sürede hükümet programları ve planlı dönemden itibaren de kalkınma planlarına yansıyan temel çevre politikalarıyla bu çerçevede oluşturulan çevre hukuku ile ilgili gelişmelerin, kurumsal ve toplumsal yapılanmaların geçirdiği gelişim sorulanmaya çalışılacaktır.

2. 1923- 1963 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA ÇEVRE YÖNETİMİ

1923-63 döneminde 27 Hükümet görev yapmıştır. Cumhuriyetin kuruluş döneminden itibaren tek parti döneminden çoğulcu demokrasiye geçiş süreci de dahil olmak üzere, planlı ekonomiye geçinceye dek geçen bu 40 yıllık dönemde; Türkiye'de temel çevre politikalarının kamu yönetimine nasıl yansıdığını görmek için hükümet programlarının incelenmesinin önemli ipuçları verebileceği düşünülmektedir.

Cumhuriyetin kuruluş yılları ve tek parti dönemi boyunca hükümet programlarına egemen olan temel unsurların, savaşın yaralarını sarmak, nüfus ve tescil meseleleri, ulusal ekonominin oluşturulması ve ülke çapında hukuki, fiziksel ve eğitsel altyapının oluşturulması olduğunu söylemek yanlış olmaz. 1935'lere dek, hükümet programlarının sıtma, verem gibi hastalıklarla mücadeleyi ön plana çıkaran, "Vatanın imarı, iskan, iktisadi açığın kapatılması, mühürirlerin iskan ve sağlık sorunları, maarif, nafia, maliye, ticaret, hariciye, ziraatın inkişafı, bitkilerde hastalıkla mücadele, hayvan zenginliğinin korunması" gibi hususların ülkenin temel meseleleri olarak hükümet programlarında görülmektedir.

22/11/1924-03/03/1925 tarihleri arasında görev yapan Okyar Hükümetinin programında "Ziraat" başlığı altında ilk kez "ormanlarımızda ciddi muhafaza teşkilatı vücudate getirmek" amacından bahsedildiği görülmektedir.

27/09/1930-04/05/1931 tarihleri arasında görev yapan ve 5. İnönü Hükümeti programında ise, "Batalıklar, çalıklar vergilerinde tenzilat teklif edeceğiz. Orman yetiştire-

cek olanlara uzun müddet muafiyet teklif etmeyi düşünürüz" denmektedir.

01/11/1937-11/11/1938 döneminde görev yapan 1. Bayar Hükümetinin programında "Şehirlerin sıhhat ve güzelliğini alakadar eden belli başlı işler planlaştırılacak" denmektedir. Yine bu program, ilk kez "İstanbul'dan başlanarak coğrafi mevki ve tabii güzelliği olan kentlerin bir plan dahilinde imar edileceğini, kırsal bölgelerde "sıhhi vaziyetlerin ıslahını, orman servetinin korunmasını" planlı sanayileşmeyi hedeflemektedir.

1950'li yıllardaki çok partili döneme gelinceye dek, hemen hemen tüm hükümet programlarında yer alan ortak hedefler; ormanların devlet eliyle işletilmesi, korunması, bataklıkların sıtma mücadelesi ve tarımsal amaçlarla kurulması, kentsel altyapının oluşturulması gibi daha çok dönemin kalkınmaya yönelik temel ihtiyaçlarına yanıt verecek hedeflerdir. Özellikle 2. Dünya Savaşı süresince hükümetlerin programları incelendiğinde, tümüyle savaş koşullarının yarattığı önceliklerin ele alındığı görülmektedir.

22/05/1950-09/03/1951 tarihleri arasında görev yapan 1. Menderes Hükümetinin programında, mevcut orman sisteminin ormanların muhafazası için büyük fedakarlıkların gerektirdiği vurgulanarak, bu sistemin devlet ile orman köylüsü arasındaki ilişkileri bozduğuna değinilmekte ve "Bugünkü sisteme behemahal son vereceğiz" denmektedir.

Günümüzdeki ekonomik ve ekolojik önemi açısından ciddi bir ulusal sorun olan meraların 17.05.1954-9.12.1955 yıllarında görev yapan 3. Menrderes Hükümetinin programında ilk kez ele alındığını görmekteyiz. Bu program "Tarım arazilerindeki artışa bağlı olarak meraların süratle daraldığı" tesbitinde bulunmakta ve çözüm olarak ise "Entansif hayvan yetiştiriciliğinin" gerçekleştirilmesini öngörmektedir.

30.05.1960-05.01.1961 döneminde görev yapan 1. Gürsel Hükümetinin programında planlı ekonomiye geçişin ilk adımları atılırken, bir yandan da ormanların tahribi ve erozyon sorunlarına dikkat çekilmektedir. Bu çevre yö-

netimi açısından en dikkati çeken yönü ise, toprağı "servet" olarak nitelendirip, erozyondan korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını öngörmesidir.

20.11.1961-25.06.1962 döneminde görev yapan 8. İnönü Hükümeti bölgesel planlamaya geçileceğini programına almış ve "Gecekondu davasının halli" için gerekli düzenlemeleri yapmayı öngörmüştür.

25.06.1962-25.12.1963 döneminde görev yapan 9. İnönü Hükümetinin programında ise toprak, orman ve meralar "tabii kaynak" olarak nitelendirilmekte ve korunmaları öngörülmektedir. Bu programın ayrt edici bir özelliği de "Dünya çapında tarihi değer taşıyan eski eser ve abidelerin gelecek nesillere intikalini sağlamak" hedefini benimseyerek, kültürel, tarihi ve arkeolojik çevre değerlerinin korunmasını öngören ilk düzenlemeleri içermesidir.

3. PLANLI DÖNEMDE ÇEVRE YÖNETİMİ

Çevre olgusunun geniş bir şekilde ele alınıp ayrı bir bölüm olarak yer aldığı ilk kalkınma planı, 1973-77 yıllarını kapsayan 3. Beş Yıllık Kalkınma Planıdır. Bundan önce uygulanan 1. Beş Yıllık Kalkınma Planında (1963-67) "hava kirliliğinden" bahsedildiğini, planın 1966 programında "Bölge planlaması"nın yerine "Çevre Kalkınması" teriminin alındığını görmekteysek te bu değinmelerin çevre olgusunun içeriğine uygun anlamda kullanıldığını düşüneyiz. 2. Beş Yıllık Kalkınma Planında (1966-72) çevre için özel bir bölüm yoktur.

3. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 1978 Ara Programı ise, ilk kez çevre sorunlarını ayrı bir bölüm olarak ele almakta ve bu sorunlarla ilgili tesbitler yapmaktadır. 1972 yılında yapılan ilk küresel çevre konferansı olan BM İnsan Çevresi (Stockholm) Konferansı'nın etkilerinin açıkça görüldüğü bu planda "çevre sorunlarını ileri sürerek kalkınma çabalarının yaşavaştırılmasını isteminin mümkün olmadığı" hususunun altı özel olarak çizilmektedir. Bu da Stockholm Konferansındaki az gelişmiş ülkelerinin temel tezleriyle tam bir uyum içindedir. Bu dönemdeki çevre politikalarını belirleyen temel yaklaşım; Türkiye'deki çevre sorunlarına gelir azlığı ve kaynakların yeterince kullanılamamasının

sebebi olduğu varsayımı ile çevre politikalarının sanayileşme ve kalkınmaya zarar vermemesidir. Bu planın bir diğeri özelliğı de bakanlıklar arası koordinasyonu sağlamakla görevli merkezi bir çevre kuruluşuna ihtiyaç duyulduğunu vurgulamasıdır.

1979-83 dönemini kapsayan 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı ise çevre konusunda önleyici politikaların esas alınmasını kabul ederek, temel yaklaşım olarak sanayileşme, tarımda modernleşme ve şehirleşme sürecinde çevrenin de "dikkate alınmasını" öngörmektedir.

1985-89 yıllarını içeren 5. Beş Yıllık Kalkınma Planındaki temel ilke ise, sadece mevcut kirliliğin ortadan kaldırılması ve muhtemel kirlenmelerin önlenmesi değil, kaynakların gelecek nesillerin de yararlanabilmesi için de muhafazası ve geliştirilmesidir. Bu dönemin Türkiye'nin çevre konusunda çok sayıda uluslararası anlaşmaya taraf olduğu ve Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyelik mücaatını yaparak uyum çalışmalarını başlattığı dönem olduğu dönem olduğu hatırlanacak olursa, 80'li yıllarda Türkiye'de çağdaş çevre yönetimi ilkelerinin benimsenmesinde hızlı bir hukuki ve politik gelişme süreci içine girilmesinin nedenleri daha kolayca anlaşılabilir.

Sektörel planlamaya çevre boyutunu entegre etmek, çevre konularına sektörel politika ve programlara dahil etmek konusunda dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak, Türkiye'de 6. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlık aşamalarından itibaren bir anlayış değişikliği oluşmaya başladığı görülmektedir. Nitekim bu planın temel stratejisi; "sürdürülebilir kalkınma kavramına dayanan, insan sağlığı ve doğal dengeyi koruyarak sürekli bir ekonomik kalkınmaya imkan verecek şekilde doğal kaynakların yönetimini sağlamak ve gelecek kuşaklara insana yakışır doğal, fiziki ve sosyal çevre bırakmak temel ilkedir" şeklinde belirlenmiştir.

Bu planın en önemli özelliklerinden birisi de, çevre kirliliğini önleme konusunda yatırım yapacak olanlara teşvik vermeyi kabul etmesidir.

Halen uygulamada olan 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı ise çok daha gelişmiş bir anlayışla ve ülkede bir "çevre de-

ğişim projesi" nin hazırlanarak benimsenmesinden hareket ederek, sürdürülebilir kalkınmayı temel ilke olarak benimsemekle kalmayıp, çevre konusundaki temel sorunsalı bir "yönetim sorunu" olarak ele almaktadır. Nitekim bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan "ulusal çevre stratejisi ve eylem planı" konuya bütüncül bir açıdan bakmaktadır.

Öte yandan bu plan döneminde çevre yönetiminin desantralizasyonu çalışmalarına yenilikçi bir girişim olarak, Türkiye'de yerel yönetimlerin 21 inci yüzyıl çevre ve kalkınma gündemini hazırlamak amacıyla başlatılan "Yerel Gündem 21" projeleri bugün 23 ilde sürdürülebilir. (Yerel Gündem 21 ile ilgili bilgiyi bir önceki TBMM Bülteninde bulabilirsiniz) Gerekçelerini tarihi Rio Konferansının sonuç belgeleriyle ülkelerin üstlendiği yükümlülüklerden alan bu girişim, yerelleşme ve toplumsallaşma hareketi için örnek uygulamalar olma özelliğini taşımaktadır.

(Cumhuriyetin 75 inci yılında Türkiye'de çevre politikaları) başlıklı makalenin "Türk Hukuk Sisteminde Çevre", "Kurumsal Yapılanma", "Çevre alanında Toplumsal Davranış ve Geleneksel Modelden Katılımcılığa Uzanan Süreç" başlıklı bölümlerini bir sonraki TBMM Bülteninde izleyebilirsiniz.)

AB ile uyum yasalarına öncelik verilecek

Türkiye, Avrupa Birliği'nin Viyana'da yapacağı toplantı öncesinde adaylık konumunu güçlendirmek için uyum çalışmalarına hız veriyor.

Türkiye'deki ilgili 38 kamu kuruluşunun temsilcilerinin oluşturduğu AB Koordinasyon Üst Kurulu 15 Eylül'de bir toplantı yaptı.

Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in başkanlığında yapılan toplantıda Türkiye'nin Gümrük Birliğinden kaynaklanan yükümlülükleriyle ilgili öncelikler saptandı.

Toplantıda Meclis'te bulunan uyum yasa tasarılarının öncelikli olarak ele alınması konusu üzerinde fikir birliğine varıldı.

Buna göre, gümrük, özel tüketim vergisi, düşünce ve sanat eserleriyle ilgili yasa tasarılarının ivedilikle ele alınması öngörüldü.

Ulaştırma alanında sıkı işbirliği

Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi (AKPA) ile Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenterler Asamblesi (KEİPA), Avrupa, Kafkasya ve Orta Asya arasında ulaştırma teknolojisinin geliştirilerek, uluslararası alanda daha sıkı işbirliği yapılması konusunda görüş birliğine vardı.

TBMM'nin ev sahipliğinde, 8-10 Ekim tarihleri arasında, AKPA Teknoloji Politikası ve Enerji Alt Komisyonu ile KEİPA Ekonomi, Ticaret, Teknoloji ve Çevre Komisyonu'nun ortaklaşa düzenledikleri "Ulaştırma Teknolojisi ve Avrupa Entegrasyonu Semineri" Antalya'da yapıldı.

Seminer sonrasında yayımlanan ortak sonuç bildirisinde şu görüşlere yer verildi:

"Avrupa, Kafkasya, Asya Ulaştırma Koridoru TRACECA ve bu koridor içindeki demiryolu/denizyolu, demiryolu/karayolu, karayolu/denizyolu ve boru hatları 21 inci yüzyılda Avrupa entegre ulaştırma sisteminin şekillendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Entegre bir Avrupa ulaştırma politikası, AKPA ve KEİPA üyesi ülkelerin, sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınması ve yeni Avrupa'nın imarı açısından önemlidir."

Enerji üretimi ve dağıtımının güvenli bir şekilde yapılmasının, AKPA ve KEİPA ülkeleri için stratejik bir öneme sahip olduğu vurgulanan ortak bildiride, üye ülkeler arasında, halihazırda ulaştırma kaynaklı kirlilik düzeyini azaltma ve etkinlik sağlamak için kombine ulaştırma sistemleri kullanımının önemi belirtildi. Ortak bildiride daha sonra şu görüşlere yer verildi:

"23-25 Haziran 1997'de Helsinki'de, 3. Avrupa Ulaştırma Konferansında onaylanan, Yaygın Bir Avrupa Ulaştırma Politikasına Doğru: Ortak Prensipler Bildirgesi desteklenmektedir.

8 Eylül 1998'de Bakü'de imzalanan Uluslararası Ulaştırma için Avrupa-Kafkasya-Asya Koridoru'nun Geliştirilmesi Hakkındaki Temel Çoktarafli Anlaşmanın imzalanması memnuniyetle karşılanmaktadır.

KEİ ile Orta Asya İnisiyatifi arasında ulaştırma alanındaki işbirliği desteklenmektedir. Ulaştırma alanında temiz ulaştırma teknolojilerinin araştırılması, daha çok teşvik edilecektir.

Ulaştırma konusunda, Avrupa'daki her ülke, işbirliği içinde olmalıdır. Yalnız Orta Asya ve Avrupa arasında değil, Orta Doğu arasındaki ulaştırma ağlarına da dikkat verilmelidir.

Avrupa Konseyi ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı bu alanda çalışmalara devam etmek konusunda anlaşmışlardır."

Toplantıya Türkiye adına TBMM Başkanvekili Hasan Korkmazcan, AKPA'dan Cevdet Akçalı, KEİPA'dan Ahmet Tan, Demir Berberoğlu ve Turan Alçelik katıldı. ✓

İrlanda Meclis Başkanı geldi

İrlanda Meclis Başkanı Seamus Pattison ve beraberindeki parlamento heyeti TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in resmi konuğu olarak 20-24 Eylül tarihleri arasında Türkiye'ye resmi bir ziyarette bulundu.

Önce İstanbul'a inen Pattison ve beraberindeki İrlanda Parlamento Heyeti, iki gün İstanbul'da tarihi yerleri gezdi ve 22 Eylül'de Ankara'ya geçti.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, 23 Eylül Çarşamba günü Anıt Kabir gezisini tamamlayan İrlanda Meclis Başkanı Pattison ile bir görüşme yaptı.

Çetin iki ülke arasında herhangi bir sorun bulunmadığını belirterek bu ziyaretin parlamentolar arasında başlamış olan ilişkilere yeni bir katkı yapacağını söyledi. İrlanda'nın AB'ne tam üye olmasının ilişkilere yeni bir boyut kazandırdığına değinen Hikmet Çetin, iki ülke arasında üst düzey temasların arttığına dikkat çekti; iki ülke arasındaki ticaretin geçen yıl 300 milyon dolara ulaştığını bildirdi.

Konuk heyet aynı gün TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan, Dışişleri Komisyonu Başkanı Murat Karayalçın, Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit ve Milli Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay ile de görüşmelerde bulundu.

Pattison ve beraberindeki heyet 24 Eylül'de Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez ile de görüştükten sonra Türkiye'den ayrıldı.

NORVEÇ DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

Bu arada, Norveç Dışişleri Komisyonu Başkanı Hakon Blankenborg başkanlığındaki bir heyet ise 21-24 Eylül tarihlerinde TBMM'ye bir ziyarette bulundu.

Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel ile Dışişleri Bakanlığı yetkilileri tarafından kabul edilen heyet Dışişleri Komisyonu Başkanı Murat Karayalçın ile bir araya geldi. Heyet, TBMM Başkanı Hikmet Çetin tarafından da kabul edildi.

KÜVEYT DOSTLUK GRUBU

Öte yandan, Kuveyt-Türkiye Dostluk Grubu Başkanı Ghanam Ali-Al Jamhour başkanlığındaki parlamento heyeti de 22-28 Eylül'de Ankara'ya geldi.

Heyet, Kuveyt-Türkiye Dostluk Grubu Başkanı Yasin Hatiboğlu, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanı Yusuf Namoğlu, Devlet Bakanı ve Kuveyt-Türkiye Karma Ekonomik Komisyonu eş başkanı Refaiddin Şahin, Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel, Dışişleri Komisyonu Başkanı Murat Karayalçın ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez ile görüşüp İstanbul'da da incelemelerde bulunduktan sonra Türkiye'den ayrıldı. ✓

“NATO’nun genişlemesini destekliyoruz”

Türk Atlantik Konseyince (TAK) düzenlenen 9 uncu Uluslararası Antalya Güvenlik ve İşbirliği Konferansı 9-11 Ekim tarihleri arasında Antalya’da yapıldı.

TAK Başkanı Ümit Bayülken’in konuşmasıyla başlayan Konferansta konuşan TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Türkiye olarak NATO’nun genişlemesini desteklediklerini bildirdi.

NATO’nun üyelerinin güvenliğini korumak amacıyla kurulduğunu ve bunu da başarıyla sürdürdüğünü belirterek “Son dönemde kıtamızda gerçekleşen değişiklikler basit değildir. Kıtamızda komünizm yıkıldı, bazı ülkeler bağımsızlıklarını kazandı” dedi.

Çetin, bu gibi toplantılarda terörizm, iç göçlerin büyümesi, iç savaşlar, kitle imha silahlarının gelişmesi gibi konuların da ele alınması gerektiğine işaret etti ve şöyle devam etti:

“NATO son yıllarda önemli kararlar aldı. Bunlardan biri de genişleme. NATO’nun genişlemesi soğuk savaş sonrası olmuştur. NATO’ya yeni giren ülkeler, son üyeler olmamalıdır. Türk Parlamentosu, NATO’ya yeni girişleri kısa zamanda onaylayacaktır.”

NATO’nun iki temel hedefinin esneklik ve yenilikçilik olduğunu kaydeden Çetin “Gelecekte umutluyum. İttifakımız zaman içinde yaş kazandı ama yeniliğe ve girişimciliğe sahip olmasıyla hala çok gençtir. Türkiye 1952 yılında NATO’ya girmeye karar verirken kaderini Batı’ya doğru yönlendirmiştir, Batı’ya demir atmıştır. Türkiye için bunun sadece ekonomik

değil, siyasi yükü de vardır ama bunu da layıkıyla başarmıştır.”

Hikmet Çetin, gazetecilerin Kosova ile ilgili sorularını yanıtlarken, sorunun kış gelmeden çözülmesi gerektiğini belirterek “NATO Bosna’da olduğu gibi Kosova’da da etkili ve yetkili tek kurumdur. İttifakın müdahale kararı alabilmesi -Kosova NATO alanı dışında olduğu için- BM Güvenlik Konseyi’nin kararına bağlıdır. Çünkü, sadece gücünüzü kullanmak yeterli değildir. Bunun hukuki zemininin de sağlam olması gerekir. Bu da ancak BM Güvenlik Konseyi kararı ile olabilir. Umut ediyorum ki, Miloseviç oradaki olayları görebilsin ve kış gelmeden, Kosova Bosna’ya dönüşmeden barışçı çözüm bulunsun.” diye konuştu.

Başbakan Yardımcısı ve Milli Savunma Bakanı İsmet Sezgin ise 2000’li yıllara hazırlanan Türkiye’nin, dengelerin henüz tesis edilmediği istikrarsızlık ve belirsizliklerle dolu Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu üçgeninin ortasında yer aldığını kaydetti. Kış gelmeden Kosova sorununa ivedi, adil, kalıcı ve kapsamlı bir çözüm bulunması gerektiğine işaret eden Sezgin, Kafkaslardaki sorunların sürdüğünü ifade ederek “Bütün bu olumsuz tabloya rağmen, bölgede barış ve istikrarın sağlanması yolunda milli imkanlarımızla yapabileceğimizin azamisini yapmak kararlılığındayız.” diye konuştu.

Nerede ve kime karşı yapılırsa yapılsın terörün kınanması gerektiğini söyleyen Sezgin “İfade etmek isterim

ki ülkesinde PKMK’yı besleyen Suriye ile de terör sorununu diyalogla çözmeyi amaçlıyoruz” dedi.

Genelkurmay 2 inci Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök Türkiye’nin bölgedeki bazı ülkelerin törer ve kitle imha silahları ile özdeşleşmesinin bir rastlantı olmadığını kaydederek, bunları milli menfaatlerinin temelinde en önemli vasıtalar olarak gördüklerini söyledi. Bu ülkelerin destek çıktığı terörün acı çektiren ve bulaşıcı olduğunu belirten Org. Özkök ‘İslam’ konusuna değinirken de bazı İslam ülkelerinin aşırı dini akımları ve terörü bir strateji olarak gördüklerini, bununla mücadele edilmesi gerektiğini ancak NATO’nun bunları yeni bir Varşova Paktı olarak görmesinin yanlış olacağını vurguladı.

Batı Avrupa Birliği Başkanı Lluís de Puig ise bölgesel istikrar için işbirliğinin şart olduğunu belirtti ve NATO üyelerinin BAB’a üye olması gerektiğini ifade etti.

Avusturya eski Cumhurbaşkanı ve eski BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim ise Türkiye’nin Avrupa için her zaman bir güç olduğunu ve AB üyeliğini desteklediğini söyledi.

NATO Genel Sekreter Yardımcısı Sergio Balanzino da NATO’nun etkinliğinin her zamankinden fazla olduğunu, müttefiklerinin uyumu sayesinde Avrupa’da güvenlik ve barışı şekillendirmede etkisinin arttığını belirtti ve Kosova konusunda NATO’nun kararlılığını göstereceğini vurguladı. ✓

Denizkurdu “Türkiye terörden çok zarar görüyor ama dışarıdan anlayış göremiyor”

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Hukuk ve İnsan Hakları Komisyonu 3-5 Eylül tarihleri arasında İstanbul'da toplandı.

Toplantının açılışında konuşan Adalet Bakanı Hasan Denizkurdu, Türkiye'nin terörden en çok zarar gören ülkelerden biri olmasına karşılık uluslararası arenada yeteri kadar anlayış göremediğini bildirdi. Töerle mücadelenin ister istemez insan haklarına

bazı kısıtlamaları da beraberinde getirdiğini savunan Denizkurdu, tüm ülkelerde benzeri uygulamalar bulunduğuna dikkat çekti.

Adalet Bakanı Denizkurdu PKK'nin gerçekleştirdiği eylemler, bu eylemlerde ele geçirilen tetöristlerin sayısı, kullandıkları silahların niteliği, kaybedilen güvenlik güçleri ve yurttaşlar dikkate alındığında, Türkiye'nin hedef olduğu terörün Kuzey İrlanda veya İs-

panya'da görölenlenlerden çok daha şiddetli ve yaygın olduğunun kabul edilmesi gerektiğine işaret etti.

İsveçli parlamenter Birger Hagart'ın başkanlığında yürütölen çalışmalar sırasında çeşitli ölkelerde yaşanan bası sorunların yanı sıra Türkiye ile ilgili olarak RP'nin kapatılması, tarikatların yasa dışı faaliyetleri ve bazı insan hakları ihlal iddiaları gibi konular ele alındı. ✓

10. EUREKA Konferansı Haziran ayında Türkiye'de yapılacak

25 Avrupa Ölkesinin üyesi bulunduğu Avrupa Araştırma ve Koordinasyon Ajansı'nın (kısaca EUREKA olarak adlandırılıyor) dönem başkanlığı önümüzdeki yıl Türkiye'ye geçecek ve Eureka'nın 10 uncu Parlamentolarası Konferansı Haziran ayında Ankara ya da İstanbul'da yapılacak.

Türkiye'nin Ayfer Yılmaz, Abdullah Gül ve Demir Berberoğlu ile temsil edildiği EUREKA, üye Avrupa ölkeleri arasında endüstri, teknoloji ve ticaret alanlarında üretilen yeni projeler ile ilgileniyor ve kayda değeri projeler destekliyor.

EUREKA toplantılarına EUREKA Türkiye Öst Düzey Yetkilisi ODTÖ Fen ve Edebiyat Faköltesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Tomak, Ulusal Proje Koordinatörü TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Doç.Dr. Cemil Arıkan da katılıyor.

Avrupa Araştırma ve Koordinasyon Ajansı EUREKA Hükümetler ve Parlamentolar olmak üzere iki koldan çalışmalarını sürdürüyor.

Halen Hükümet adına bu çalışmalar Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yöcelen'in koordinasyonunda yürütölüyor.

HLG olarak adlandırılan Öst Düzey Grup ve NPC olarak adlandırılan Ulusal Proje Koordinatörleri bir ölkenin başkanlık dönemi sırasında Brüksel'de yerleşik sekreteryaya ile işbirliği yaparak yılın çeşitli dönemlerinde yapacakları toplantıların gündemlerini ve projelerini görüşüyorlar.

Örneğin Türkiye'den üç proje Avrupa'da firmalarca ortak proje yürütme kararlılığı gösterdi ve bu projeler EUREKA tarafından da kabul edildi.

Firmalar, projedeki katkıları oranında EUREKA'dan, ölkede TÜBİTAK ve Türk Teknoloji Geliştirme Vak-

fı kanalıyla çok uygun koşullarda destek alıyorlar ve projeleri her aşamada denetleniyor.

Türkiye'de KOBİ olarak tarif edilen firma yapılanması günümüzde Avrupa'da en rağbet gören ve destek alan projelerin başında geliyor.

Parlamenterlerin katılımıyla oluşturulan konferans tarafından yayınlanan sonuç bildirgeleri ve kararları Bakanlardan oluşan EUREKA organına bir tavsiye niteliği taşıyor ve siyasi iradenin vazgeçilmezliğini ortaya koyuyor.

EUREKA'nın elinde projelere katkı olarak kullanılmak üzere halen 7 milyar dolarlık bir fon bulunuyor.

Türkiye, haziran ayında yapılacak toplantı ile EUREKA Başkanlığını bir yıl süreyle devralarak büyük bir avantaj elde etmiş olacak. ✓

Polonya Meclis Başkanı: "AB'de birlikte olalım"

Polonya Parlamentosu Başkanı Maciej Plazynski başkanlığındaki bir heyet TBMM Başkanlığının resmi davetlisi olarak 13-17 Ekim tarihleri arasında Türkiye'ye bir ziyarette bulundu.

Maciej Plazynski 14 Ekim Çarşamba günü Anıtkabir'i ziyaret ettikten sonra TBMM Başkanı Hikmet Çetin ile görüştü. Başbaşa yapılan görüşmeden sonra heyetler arasında görüşmelere geçilirken bir konuşma yapan Hikmet Çetin Türkiye ile Polonya arasındaki dostluk ilişkisinin 600 yıllık bir geçmişe dayandığını belirterek "Uzun yıllara dayanan bu ilişkiler iki ülke halklarına ve kültürlerine de olumlu bir şekilde yansımıştır." dedi.

İki ülke arasındaki ilişkilerin 90'lı yıllardan sonra yeni bir döneme girdiğini; demokrasi, hukukun üstünlüğü ve iktisadi konularda işbirliğinin geliştiğini anlatan Çetin kendisi Dışişleri Bakanı karşılıklı dışişleri bakanları ziyaretleri gerçekleştirildiğini, önümüzdeki yıl da Cumhurbaşkanı'nın Türkiye'ye geleceğini söyledi. Çetin "İki ülke parlamentoları arasındaki ilişkilerin artması da sevindiricidir. Bu ziyaret de ilişkilerin gelişmesi yönünde önemli bir adımdır" dedi.

Polonya Parlamento Başkanı Maciej Plazynski de ilişkilerin çok eskiye dayandığını yineledi ve "Türkiye ile dostluğun bizim için ayrı bir önemi vardır. Polonya'nın haritalardan bilinmek üzere olduğu dönemlerde Türkiye'nin bize karşı olan ilgisi ve dostluğu devam etmiştir. Bunu unutmuyoruz." dedi. Plazynski Türkiye ile NATO içinde olduğu gibi AB içinde de birlikte olmak istediklerini sözlerine ekledi.

Maciej Plazynski başkanlığındaki heyet aynı gün Dostluk Grubu Başkanı Hasan Korkmazcan ve grup üyeleri ile ve Dışişleri Komisyonu üyeleriyle görüştüler. Ertesi gün Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve Başbakan Mesut Yılmaz tarafından kabul edilen Maciej Plazynski ve Polonya heyeti son iki gün İstanbul'da incelemelerde bulundu ve 17 Ekim'de Türkiye'den ayrıldı.✓

Barsony ve Schwimmer yine Türkiye'de

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Denetim Komisyonu raporörleri Andras Barsony (Macaristan) ve Walter Schwimmer (Avusturya) görüşmelerde bulunmak üzere 6-9 Eylül tarihleri arasında Türkiye'ye geldiler.

AKPM adına Türkiye'deki insan hakları ile ilgili durum konusunda bilgi almak ve AKPM'ye bu konuda bir rapor hazırlamak üzere belirli periyotlarla Türkiye'ye gelen Andras Barsony ve Walter Schwimmer, bu kezki ziyaretleri sırasında yaptıkları görüşmelerde Ceza ve Terörle Mücadele Yasalarının bazı maddelerinin değiştirilmesi, insan hakları ihlalleri, olağanüstü hal uygulamaları, tutuklu hakları ve Diyarbakır'daki genel durum konularını ele aldılar.

Andras Barsony ve Walter Schwimmer 7 Eylül'de TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Devlet Bakanı Hikmet Sami Türk ve İçişleri Bakanı Kutlu Aktaş tarafından kabul edildiler; ayrıca siyasi partilerin TBMM grup yöneticileri ile görüştüler.

Barsony ve Schwimmer ertesi gün Diyarbakır'da Olağanüstü Hal Bölge Valisi Aydın Arslan, Diyarbakır Baro Başkanı Hüseyin Tayfun, Garnizon Komutanı Korgeneral Kemal Yılmaz, Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Bilgin, HADEP Temsilcisi Feridun Çelik, İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır temsilcisi Sezgin Tanrıku, Emniyet Müdürü Gaffar Okan ile ayrı ayrı görüşmelerde bulundular.

9 Eylül'de İstanbul'a geçen AKPM Raporörleri Emniyet Müdürü Hasan Özdemir'i, Büyükşehir Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan'ı ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nail Gürel'i ziyaret ettikten sonra Türkiye'den ayrıldılar.

NATO Ekonomik Komite toplantısı Türkiye'de yapıldı

Kuzey Atlantik Asamblesi (NATO) Ekonomik Komite Toplantısı 7-10 Ekim tarihleri arasında Ankara ve İstanbul'da toplandı ve çeşitli görüşmelerde bulundu.

Türkiye'den **Oğuzhan Asiltürk** ve **İrfan Demiralp**'in katıldığı toplantının Ankara bölümünde Komite Başkanı İngiliz Harry Cohen, Fransa, Portekiz, İspanya, Estonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Lüksemburg ve Hollandalı üyeler Devlet Bakanı Işın Çelebi ile görüştüler; ayrıca Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlıkları ve Dışişleri Bakanlığı yetkilileriyle bir araya geldiler. Bu görüşmelerde Rusya'da yaşanan krizin Türkiye ve diğer ülkelere etkileri, Kafkaslar ve Hazar Denimi bölgesindeki durum ile Bakü-Ceyhan Boru Hattı gibi konular ele alındı.

Komite üyeleri İstanbul'da ise MÜSİAD, Dış Ekonomik İlişkiler Konseyi, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ) sekreteryası ve TÜSİAD yöneticileriyle görüşmelerde bulundular. Bu görüşmelerde Türk tarafı yapılan çalışmalar konusunda bilgi verdiler; İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanı Meral Gezgin Eriş ile de Türkiye-AB ilişkilerini ele aldılar.✓

GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

8.10.1998
4 üncü Birleşim

1.10.1998
1 inci Birleşim

- **TBMM Başkanı Hikmet Çetin** 20 inci Dönemin 4 üncü Yasama Yılı'nın başlaması dolayısıyla bir konuşma yaptı.
- **Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel**, yeni Yasama Yılı'nı açılış konuşmalarını yaptılar.

6.10.1998
2 inci Birleşim

- **Adıyaman CHP Milletvekili Celal Topkan**'ın 5 Ekim Dünya Öğretmenler Gününe,
- **Kırıkkale FP Milletvekili Mikail Korkmaz**'ın, üniversitelere girişte uygulanacak tek basamaklı sınav sistemine ilişkin gündem dışı konuşmalarına **Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay**;
- **Kastamonu DYP Milletvekili Haluk Yıldız**'ın Kastamonu'da meydana gelen sel felaketi ve alınması gerekli önlemlere ilişkin konuşmasına da **Tarım ve Orman Bakanı Mustafa Taşar** yanıt verdi.

7.10.1998
3 üncü Birleşim

- **Başbakan Mesut Yılmaz**, dış politikada meydana gelen gelişmeler, Suriye'nin PKK terör örgütüne verdiği destek ve Türkiye-Suriye ilişkilerinin bugünkü durumuyla ilgili gündem dışı açıklamalarda bulundu.
- **ANAP Grubu adına Bitlis Milletvekili Kamran İnan**, **DYP Grubu adına İstanbul Milletvekili Hayri Kozakçıoğlu**, **DTP Grubu adına Van Milletvekili Mahmut Yılbaş**, **FP Grubu adına Kayseri Milletvekili Abdullah Gül**, **CHP Grubu adına Antalya Milletvekili Deniz Baykal**, **DSP Grubu adına Hatay Milletvekili Ali Günay** ve grubu bulunmayan milletvekilleri adına **Ankara Milletvekili Mehmet Ekici**, aynı konuda görüşlerini açıkladılar.
- **Tokat Milletvekili Hanefi Çelikk'in** Tokat Sigara Fabrikası'nın ortak alınarak özelleştirilmesine,
- **İstanbul Milletvekili Sedat Aloğlu**'nın Türkiye ve uluslararası piyasalardaki krize,
- **Kocaeli Milletvekili Bekir Yurdağül**'ün Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun SEKA konusunda kararına ilişkin gündem dışı konuşmalarına **Devlet Bakanı Işın Çelebi** yanıt verdi.

- **Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu**'nun oto alım-satımı yapan galericilerin vergi konusunda karşılaştıkları sıkıntılara ilişkin gündem dışı konuşmasına **Maliye Bakanı Zekeriyâ Temizel**,
- **Gaziantep Milletvekili M. Bedri İncetahtacı**'nın Güneydoğu Anadolu'da antepfıstığı üreticilerinin sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere,
- **Adana Milletvekili Halit Dağlı**'nın Çukurova çiftçilerinin ekonomik sıkıntılarına ilişkin gündem dışı konuşmalarına **Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez** yanıt verdi.

12.10.1998
5 inci Birleşim

- **Muğla Milletvekili Zeki Çakıroğlu**, **Kültür Bakanlığı**'nın Muğla'daki yatırımlarına ilişkin bir konuşma yaptı.
- **Aydın Milletvekili Muhammet Polat**'ın pamuk üreticilerinin sorunlarına,
- **Adana Milletvekili Halit Dağlı**'nın Çukurova üreticilerinin ekonomik sıkıntılarına ilişkin gündem dışı konuşmalarına **Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez** yanıt verdi.

13.10.1998
6 ıncı Birleşim

- **İstanbul Milletvekili Mustafa Baş**'ın 20 nci Avrasya Maratonuna ilişkin gündem dışı konuşmasına **Devlet Bakanı Yücel Seçkiner** vecap verdi.
- **Ankara Milletvekili Aydın Tümen** Ankara'nın başkent oluşunun 75 inci yıldönümüne,
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün**, kamu çalışanlarının mali sorunlarına ve alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

G E N S O R U

- **Kars Milletvekili Sabri Güner** ve 26 arkadaşının, İzmit Körfez Geçiş Projesi ihalesinde mevzuata aykırı davranmak suretiyle usulsüzlük yaptığı ve devleti zarara uğrattığı iddiasıyla Bayındırlık ve İskan Bakanı Yaşar Topçu hakkında verdikleri gensoru önergesinin gündeme alınması, Ge-

GENEL KURUL

nel Kurul'un 6.10.1998 tarihli 2 inci birleşiminde kabul edildi;

- Gensoru üzerindeki görüşmeler Genel Kurul'un 12.10.1998 tarihli 5 incibirleşiminde yapıldı ve
- DYP Grup Başkanvekillerinin verdiği güvensizlik önergesi Genel Kurul'un 14.10.1998 tarihli 7 nci birleşiminde oylandı. Oylama sonunda Bakan'ın düşürülmesi için Anayasa ve İçtüzüğü aradığı salt çoğunluk sağlamadı.

MECLİS

SORUŞTURMASI

2.10.1998
2 İnci Birleşim

- İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya ve 71 arkadaşının Başbakanlık örtülü ödeneğini 1050 sayılı Muhasebe-i Hukuk Kanunu'nun 77 inci maddesine aykırı şekilde harcamak suretiyle Hazine'yi zarara uğratarak görevlerini kötüye kullandıkları ve eylemlerinin TCK'nın 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla eski Başbakan Tansu Çiller ve Maliye eski Bakanı İsmet Atilla haklarında bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önerge ile
- Kocaeli Milletvekili İsmail Kalkandelen ve 55 arkadaşının İzmit'te SEKA'ya ait bir araziye Ford Otomotiv Sanayii A.Ş.'ye bedelsiz vermek suretiyle görevlerini kötüye kullandıkları ve eylemlerinin TCK'nın 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Mesut Yılmaz ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez haklarında bir Meclis soruşturması açılması önermeleri kabul edildi.

13.10.1998
6 İnci Birleşim

- Yozgat Milletvekili Yusuf Bacanlı ve 55 arkadaşının, Denizcilik Müsteşarlığına ait bazı işlerin ihalelerinde ve personel alımıyla ilgili konularda görevini kötüye kullanma, ihaleye fesat karıştırma ve evrakta sahtecilik suçlarını işlediği ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240, 339 ve 366 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Burhan Kara;
- Malatya Milletvekili Ayhan Fırat ve 54 arkadaşının, SSK Genel Müdürlüğüne 1996 Aralık ayında gerçekleştirilen personel sınavında usulsüzlük yapılmasına yol açarak

görevini kötüye kullandığı ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski Bakanı Necati Çelik, Konya Milletvekili Veyssel Candan ve 57 arkadaşının Petrol Ofisi A.Ş.'nin özelleştirilmesinde ihaleye fesat karıştırdıkları ve usulsüzlük yapmak suretiyle görevlerini kötüye kullandıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ve 339 uncu maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Mesut Yılmaz ve Devlet Bakanı İşin Çelebi,

haklarında Meclis soruşturması açılması kararlaştırıldı.

DOKUNULMAZLIK

7.10.1998
3 Üncü Birleşim

- Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu'nun raporu yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.
- Isparta Milletvekili Ömer Bilgin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa Adalet Karma Komisyonu'nun raporu yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

TBMM KARARI

8.10.1998
4 Üncü Birleşim

- Kosova kriziyle ilgili olarak NATO tarafından alınabilecek önlemler çerçevesinde ittifak üyesi ülkelerce oluşturulabilecek Çok Uluslu Müşterek Güç'e katılmak üzere, lüzum, hudut, şümül ve zamanı Hükümetçe takdir ve tesbit edilmek kaydıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtdışına gönderilmesine ilişkin Başbakanlık tezkeresi yapılan görüşmelerden sonra oybirliği ile kabul edildi.
- Avrupa Türk Akademisyenler Birliği tarafından İsviçre'nin Lozan kentinde düzenlenecek "1923'den 2023'e Türkiye Cumhuriyeti; Mirasımız, Bugünümüz, Geleceğimiz" konulu konferansa (EATA) TBMM Başkanınca katılması konusundaki Başkanlık Tezkeresi kabul edildi.

TBMM Başkanlığına gelen tasarı, teklif ve önergeler

(20 nci Dönem 4. Yasama Yılı

Eylül ve Ekim ayları)

TASARI

- 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe Komisyonuna)
- Türkiye Emekli Subaylar, Emekli Astsubaylar, Harp Malullü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri ile Muharip Gaziler Dernekleri Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (İçişleri ve Milli Savunma Komisyonlarına)
- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonlarına)
- 1997 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- 1997 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu Tasarısı (Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına),
- Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)
- Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı (İçişleri Komisyonuna),
- Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna Arasında Konsolosluk Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Dışişleri Komisyonuna),

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Hazır Gıda İlaşesi Kanunu Tasarısı (Milli Savunma Komisyonuna),
- Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (İçişleri ve Dışişleri Komisyonlarına) ,
- Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddeleri ile Madalya ve Nişanlar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, (Milli Savunma Komisyonuna),
- Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı, (Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı, (Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonlarına),
- İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (Adalet ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına),
- Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Adalet Komisyonuna),
- 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamelerin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- Tütün ve Tütün Mamülleri Kanunu Tasarısı (Tarım, Orman ve Köy İşleri ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),

- İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- Türk Medeni Kanunu Tasarısı, (Adalet Komisyonuna),
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Türkiye Cumhuriyeti İle Letonya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonlarına),
- Cezaların İnfazı Hakkında Kanunda ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Dair Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe ve Adalet Komisyonlarına),
- Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa İki Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı (İçişleri Komisyonuna),
- Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Adalet Komisyonuna),

TEKLİFLER

- **Diyarbakır Milletvekilleri Abdulkadir Aksu ile Ömer Vehbi Hatipoğlu'nun;** Karacadağ Adıyla Bir İlçe Kurulmasına İlişkin Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **İzmir Milletvekili İsmail Yılmaz'ın;** İzmir İlinde Altınçam Adıyla Yeni Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Kütahya Milletvekilleri Metin Perli ile İsmail Karakuyu'nun;** Dağardı Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Konya Milletvekili Nezir Büyükcengiz'in;** Konya İline Bağlı Aşağıçığıl Adında Bir İlçe Kurulması Hakkında Yasa Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),

- **Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün;** Ankara İline Bağlı Temelli Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Denizli Milletvekili Hilmi Develi'nin;** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 Arkadaşının;** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu ile Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz ve 12 Arkadaşının;** Orman Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe ve Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonlarına),
- **İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın;** Hacıhamza Kasabasının İlçe Olması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Antalya Milletvekili Yusuf Öztop'un;** Devlet Memurları Kanununa Ekli I Sayılı Cetvelde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt'ün;** Özürlü Çocukların Tedavileri Hakkında Kanun Teklifi (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)
- **Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt'ün;** 19 Eylül Günü'nün İçinde Bulunduğu Haftanın Gaziler Haftası İlan Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri Komisyonuna),
- **Amasya Milletvekili Cemalettin Lafçı ve 26 Arkadaşının;** Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna),
- **İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 3 Arkadaşının;** Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Anayasa Komisyonuna),
- **Yozgat Milletvekili Yusuf Bacanlı'nın;** Yozgat İline Bağlı Esenli Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Hatay Milletvekili Atila Sav'ın;** Güzel Sanatlarla Bilim ve Teknoloji Alanlarında Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocukların Devletçe Yetiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına),

- **Yozgat Milletvekili Kazım Arslan**'ın; Esenli Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş** ve 12 Arkadaşının; Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Geçici İşçi Statüsünde Çalışan Personele İlişkin Kanun Teklifi (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Tokat Milletvekili Ahmet Feyzi İnceöz** ve 4 Arkadaşının; T.C. Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Bursa Milletvekili Feridun Pehlivan**'ın; 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Anayasa Komisyonuna),
- **Van Milletvekili Mahmut Yılbaş**'ın; İçel İlinde Kırobası Adında Yeni Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Van Milletvekili Mahmut Yılbaş**'ın; Tokat İlinde Çamlıbel Adında Yeni Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün** ve 16 Arkadaşının; 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı Maddesinde Değişikliği Öngören Kanun Teklifi (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna),
- **Gaziantep Milletvekili Hikmet Çetin**'in; Devlet Memurları Kanunu ile Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa Ek Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (M. Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Gaziantep Milletvekili Hikmet Çetin**'in; Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya**'nın; 1.3.1926 Tarih ve 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun 312 nci Maddesinin Son Fıkrasına Bir Cümle Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna),
- **İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen**'in; Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 15. Maddesinin A Bendinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına),
- **Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam**'ın; Kahramanmaraş İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),

- **Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz** ve 6 Arkadaşının; Yemliha Kasabasının İlçe Olması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **İçel Milletvekili Turhan Güven, Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ile Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya**'nın; 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun 313 üncü Maddesinin Beşinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna),
- **İçel Milletvekili Turhan Güven, Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ile Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya**'nın; 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa İki Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına),
- **Karabük Milletvekili Hayrettin Dilekcan** ve 2 Arkadaşının; Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna),
- **Karabük Milletvekili Hayrettin Dilekcan** ve 2 Arkadaşının; Kamu Personeline İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Karabük Milletvekili Hayrettin Dilekcan** ve 2 Arkadaşının; Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna),
- **Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız**'ın; Devlet Memurları Kanununa Ek Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız**'ın; Devlet Memurları Kanununa Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler ve Karabük Milletvekili Şinasi Altınır**'in, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun Ek 71 inci Maddesine Alt Paragraf Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna),
- **Van Milletvekili Mahmut Yılbaş**'ın; Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Anayasa Komisyonuna),
- **Şırnak Milletvekili Salih Yıldırım** ve 6 arkadaşının, 2510 Sayılı İskan Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına),
- **Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün** ve 17 arkadaşının, Erzurum İline Bağlı Akşar Adlı Bir İlçe Kurulmasına Dair Kanun Teklifi (İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına),

SÖZLÜ SORU ÖNERGELERİ

● **Konya Milletvekili Mustafa Ünal**'nın, Konya Beyşehir ve Derebucak'daki av tüfeği üreticilerinin sorunlarına ilişkin Başbakan'dan,

● **Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç**'ın, terör olaylarına ilişkin Başbakan'dan,

● **Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş**'in, Kilis'te kurulacak olan Bağ ve Zeytincilik Araştırma Enstitüsüne ve serbest bölgeye ilişkin Başbakan'dan,

● **Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç**'ın, Batı Çalışma Grubuna ilişkin Başbakan'dan, Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş'in, Ravanda Kalesi'nin turizme kazandırılması için yapılan Çalışmalara ilişkin Turizm Bakanından,

● **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün**'ün, Balıkesir Atatürk Stadyumunun aydınlatma sistemine ilişkin Başbakan'dan,

● **Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya**'nın, kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislere ilişkin Başbakan'dan, - 1998-1999 yılları içinde Kur'an kurslarına kaydolan öğrenci sayısına ilişkin Devlet Bakanından (H. Özkan)

- 1998-1999 yılları içinde imam hatip liseleri ve özel okullara kaydolan öğrenci sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

● **Gaziantep Milletvekili Kahraman Emmioğlu**'nun, Eti Holdingde yeni bir yapılanmaya gidilip gidilmeyeceğine ilişkin Devlet Bakanından (Refaidin Şahin),

● **Bursa Milletvekili Feridun Pehlivan**'ın, iplik üreticilerinin sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Konya Milletvekili Mustafa Ünal**'nın, seçim ekonomisi uygulanmayacağı yönündeki beyanlarına ilişkin Başbakan'dan,

● **Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel**'in, Diyarbakır-Sakarya seferi yapan trende yaşanan olumsuzluklara ilişkin Ulaştırma Bakanından,

- Siverek -Karakeçi yolunun bakımının ne zaman yapılacağına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Siverek Devlet Hastanesinin personel ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından,

- Şanlıurfa'nın tarım alanlarındaki elektrik yetersizliğine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

● **Şanlıurfa Milletvekili Zülfikar İzol**'un, Şanlıurfa Merkez İlçe ve köylerindeki öğretmen sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Şanlıurfa ve ilçelerinin yol sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Şanlıurfa Şehir Stadi inşaatına ilişkin Devlet Bakanından (Yücel Seçkiner),

- Şanlıurfa'ya Merkez Bankası şubesi açılıp açılmayacağına ilişkin Başbakan'dan,

- Şanlıurfa'ya kültür sarayı kurulması için yapılan çalışmalara ilişkin Kültür Bakanından, Şanlıurfa İkinci Organize Sanayi Bölgesi Projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

- Şanlıurfa'nın bazı ilçelerinin içme ve sulama suyu projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- Şanlıurfa'ya bağlı köylerin içme suyu ve yollarına ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz),

- Şanlıurfa Devlet Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından, Ordu Milletvekili Müjdat Koç'un, Jet-Ski kazalarına karşı alınacak önlemlere ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya**'nın, Samsun-Merkez-Özören-Erikli yoluna ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz),

- Samsun-Bafra ve Samsun Ünye yol çalışmalarına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Samsun-Vezirköprü Devlet Hastanesine atanan göz doktorunun tayininin iptal edilmesinin nedenine ilişkin Sağlık Bakanından,

- Eğitim Fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olan görme engelli öğrencilere ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

● **Diyarbakır Milletvekili Seyyit Haşim Haşimi**'nin, Hakkari'de bir vatandaş tarafından bulunan bazı tarihi eserlere ilişkin Kültür Bakanından,

● **Edirne Milletvekili Evren Bulut**'un, Edirne ilinde inşaatı devam eden kültür merkezlerine ilişkin Kültür Bakanından,

● **İçel Milletvekili Saffet Benli**'nin, TMO'ne ürün satan çiftçilerden Bağ-Kur primi adı altında yapılan kesintilere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,

● **Niğde Milletvekili Mehmet Salih Katırcıoğlu**'nun, ormanların yakınında yer alan köy ve kasabalara odun satışlarında eşit fiyat uygulanmadığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,

- İşçi emeklileri arasındaki maaş farklılığına ve sağlık yardımlarına ilişkin Başbakan'dan,

● **Karaman Milletvekili Zeki Ünal**'ın, Karaman ve Konya'yı İçel'e bağlayacak olan yola ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

YAZILI SORU ÖNERGELERİ

● **Konya Milletvekili Lütfi Yalman**'ın, Kamu bankaları tarafından basın kuruluşlarına verilen reklam ücretlerine ilişkin Başbakan'dan,

- POAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin Başbakan'dan,
- Basın kuruluşlarına verilen kredilere ilişkin Başbakan'dan,

● **Kütahya Milletvekili Ahmet Derin**'in, Kütahya-Gediz İlçesine bağlı Eski Gediz Lisesi lojmanlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Kütahya-Gediz İlçesine bağlı Eski Gediz'de bulunan tarihi hamamın restorasyonu için ödenek ayrılıp ayrılmayacağına ilişkin Devlet Bakanından (Metin Gürdere),

● **Yozgat Milletvekili İlyas Arslan**'ın, Yozgat'a üniversite kurulmasına yönelik çalışma olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan,

● **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız**'ın, TRT'ye usulsüz personel alımı yapıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından (Cavit Kavak),

● **Konya Milletvekili Mustafa Ünal**dı'nın, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin mezuniyet törenine başörtülü ve sakallı öğrencilerin alınmadığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,

● **Kütahya Milletvekili Ahmet Derin**'in, Kütahya ve bazı ilçelerindeki organize sanayi bölgeleri için ayrılan ödeneğe ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından ,

- Kütahya'daki bazı göletlere ve Kureyşler Barajı projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

● **Bolu Milletvekili Feti Görür**'ün, fındık üreticisinden tahsil edilen fon kesintisine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak**'ın, Kırıkkale-Sulakyurt ve Akçakavak Barajı Projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- Ankara-Kırıkkale arasında otoban yapılıp yapılmayacağına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Kırıkkale-Başpınar spor sahası ve yüzme havuzu projesine ilişkin Devlet Bakanından (Yücel Seçkiner),

- Kırıkkale M.K.E. Kurumuna ait mühimmat fabrikasında meydana gelen patlama ile ilgili adli soruşturmaya ilişkin Adalet Bakanından,

- Kırıkkale Organize Sanayi Bölgesi Projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Konya Milletvekili Lütfi Yalman**'ın, Petrol Ofisinin özelleştirilmesinde Devletin zarara uğratıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,

● **Hatay Milletvekili Metin Kalkan**'ın, T.R.T.'nin hava tahmin raporlarında Hatay'a yer verilmediği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından (Cavit Kavak),

● **İzmir Milletvekili Sabri Ergül**'ün, Marmara Ereğlisi Belediyesince bazı arsaların hak sahibi olmayanlara usulsüz olarak verildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından,

- Van-Çatak ilçesine bağlı bazı köylerde terörden zarar gören vatandaşlara yapılacak yardımlara ilişkin Başbakan'dan,

- İzmir-Menderes Özdere Belediyesi kanalizasyon inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Ege Linyit İşletmeleri Bölge Müdürü hakkındaki Mahkeme kararının uygulanmamasının nedenine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

● **Bursa Milletvekili Turhan Tayan**'ın, elma ihracatına destek veren bir kararname çıkarılıp çıkarılmadığına ilişkin Devlet Bakanından (Işın Çelebi),

● **Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş**'ın, Gemi Trafik Kontrol Sistemi (VTS) Projesine ilişkin Başbakan'dan,

● **Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu**'nun, İzmit Büyükşehir Belediye Başkanı hakkındaki bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanından,

- Rize'nin Çayeli İlçesi'nde bazı öğretmenlerin başörtülü oldukları için görevden alındığı iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Görevden alınan il ve ilçe müdürü sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Öğretmen nakil işlemlerinin gecikmesinin nedenine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Anadolu İmam Hatip Lisesi öğretmen seçme sınavının iptal edilmesinin nedenine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Yeni yapılan derslik sayısına ve okul yapımı için açılan ihalelere ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- 8 yıllık kesintisiz eğitim için toplanan paraya ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Merkezde görevden alınan şube müdürü sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- İl ve ilçelerde görevden alınan şube müdürü ve müdür yardımcısı sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- Basın kuruluşlarına verilen teşviklere ilişkin Başbakan-
dan,
- Kapatılan yerel gazete sayısına ilişkin Başbakan-
dan,
- Mahalli basına reklam verilip verilmeyeceğine ilişkin
Başbakan-
dan,
- **Konya Milletvekili Hasan Hüseyin Öz**'ün, Toplu Ko-
nut İdaresi Başkanlığına alınan personele ilişkin Devlet
Bakanından (R. Şahin),
- **Yozgat Milletvekili Yusuf Bacanlı**'nın, Yozgat'a üni-
versite kurulması için bir çalışma olup olmadığına ilişkin
Başbakan-
dan,
- Süreyyabey Barajı sahasında yer alan arazilerin kamu-
laştırma bedellerine ilişkin Başbakan-
dan,
- **Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş**'ın, Trabzon
Valiliği Özel İdare emrine köy yolları için gönderilen öde-
neğe ilişkin İçişleri Bakanından,
- **İzmir Milletvekili Sabri Ergül**'ün, İzmir-Kemalpaşa
Cumali Köyünün su deposu inşaatı projesine ilişkin Dev-
let Bakanından (Mustafa Yılmaz),
- Antalya-Beldibinde bir firma tarafından yaptırılan turistik
pansiyona ilişkin Başbakan-
dan,
- **İstanbul Milletvekili Süleyman Arif Emre**'nin, bazı fa-
kültelerde başörtülü öğrencilerin eğitim hakkının engellen-
diği iddiasına ilişkin Adalet Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay**'ın, İzmit'de bir oto-
motiv firmasına tahsis edilen arazinin bitişiğindeki araziye
ilişkin Başbakan-
dan,
- **Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış**'ın, özel vakıf-
lara ait üniversitelere tahsis edilen arsa ve arazilere ilişkin
Maliye Bakanından,
- Nevşehir ilindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin
Maliye Bakanından,
- Nevşehir ilindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin
Çevre Bakanından,
- Nevşehir'e Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik
Fonundan aktarılan para miktarına ilişkin Devlet Bakanın-
dan (Hasan Gemici),
- **Kayseri Milletvekili Recep Kırış**'ın, Kayseri-Ankara
Devlet Karayoluna ve Erkilet Havaalanı projesine ilişkin
Başbakan-
dan,

- **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız**'ın, Zehra Eğitim ve
Kültür Vakfı'nda güvenlik güçlerince yapılan aramaya iliş-
kin İçişleri Bakanından,
- **Yozgat Milletvekili Kazım Arslan**'ın, öğrenci alınırken
tarikat üyesi olup olmadıklarının araştırıldığı iddiasına iliş-
kin Sağlık Bakanından,
- **Aksaray Milletvekili Sadi Somuncuoğlu**'nun, aday bir
meslek memuruna ilişkin Dışişleri Bakanından,
- **İstanbul Milletvekili Süleyman Arif Emre**'nin, Batı
Çalışma Grubunca hazırlandığı ileri sürülen bir rapora iliş-
kin Başbakan-
dan,
- **Kayseri Milletvekili Recep Kırış**'ın, gümrüğe terk edil-
miş araçların satışının Kayseri'de yapılmasına ilişkin Ma-
liye Bakanından,
- **Giresun Milletvekili Turhan Alçelik**'in, fındıkta fon uy-
gulamasına gidileceği iddiasına ilişkin Sanayi ve Ticaret
Bakanından,
- **Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay**'ın, Ankara-Şe-
reflikoçhisar-Devekövan Belediye Başkanının açığa alın-
masının nedenine ilişkin İçişleri Bakanından,
- Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı hakkındaki bazı id-
dialara ilişkin İçişleri Bakanından,
- Ankara'ya bağlı bazı ilçe belediyelerine yapılan yardım-
lara ilişkin Maliye Bakanından,
- Mamak Belediye Başkanı tarafından gecekondü yapımı-
na göz yumulduğu iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından,
- Büyükşehir belediyelerinin borçlarına ilişkin Maliye Ba-
kanından,
- Vakıfların kurduğu ticaret şirketlerine ilişkin Maliye Baka-
nından,
- Muradiye Vakfı hakkındaki bazı iddialara ilişkin Devlet
Bakanından (Metin Gürdere),
- **Hatay Milletvekili Atilla Sav**'ın, Hatay'daki turistik tesis
sayısına ve yatak kapasitesine ilişkin Turizm Bakanından,
- Genel nüfus sayımının sonuçlarına ilişkin Devlet Baka-
nından (Mehmet Batallı),
- **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay**'ın, Kadıköy Cumhuri-
yet Başsavcılığınca takipsizlik kararı verilen bazı başvuru-
lara ilişkin Adalet Bakanından,
- **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız**'ın, atari salonları ve
bilgisayar oyunlarına ilişkin Devlet Bakanından (H. Gemici),
- **Denizli Milletvekili M. Kemal Aykurt**'un, Yargıtayca
onaylanan bir tahliye kararına uyulmadığı iddiasına ilişkin
Adalet Bakanından,

● **Kocaeli Milletvekili Osman Pepe'nin**, İzmit-Yeniköy Belediyesi sınırları içindeki arazide liman inşaatı için başvuru yapıp yapılmadığına ilişkin Milli Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısından,

- Kocaeli-Yeniköy Belediyesi sınırları içindeki bir araziye ilişkin Başbakan'dan,

- İzmit-Büyükşehir Belediye Başkanı hakkında görevini suistimalden dolayı bir işlem yapıp yapılmadığına ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın**, İstanbul Dolmabahçe'de yapımı devam eden bir otel inşaatıyla ilgili Danıştay kararının uygulanmasına ilişkin Başbakan'dan,

- Camilerin Diyanet İşleri Başkanlığına devredilmesine dair kanun tasarısına ilişkin Başbakan'dan,

● **İstanbul Milletvekili Ekrem Erdem'in**, Beyoğlu Belediyesi tarafından yıkım kararı alınan bir otel inşaatıyla ilgili Danıştay kararının tebliğinin geç yapıldığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanından,

- Beyoğlu Belediyesince yıkım kararı alınan bir otel inşaatıyla ilgili iddialara ilişkin İçişleri Bakanından,

- İstanbul-Beyoğlu ilçesinden Şişli ilçesi sınırlarına dahil edilen vakıflara ait bir arsaya ilişkin Devlet Bakanından (Metin Gürdere),

● **İçel Milletvekili Fikri Sağlar'ın**, Rus mafyası ile işbirliği yaptığı ileri sürülen suç örgütlerine ilişkin Başbakan'dan,

● **Antalya Milletvekili Yusuf Öztıp'un**, Toplu Konut İdaresi ile Dünya Bankası arasında imzalanan ikraz anlaşmasının uygulanmasına ilişkin Devlet Bakanından (R. Şahin),

- Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'na usulsüz personel alındığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanından (R. Şahin),

● **İçel Milletvekili D.Fikri Sağlar'ın**, Didim Kaymakamının yasa-dışı uygulamalar yaptığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan,

● **İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün**, Bakanlık özel kaleminde şifre memuru olarak görev yapan bir personelin mal varlığına ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Kayseri Milletvekili Recep Kırış'ın**, Kayseri'nin kalkınmada öncelikli yöreler kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakan'dan,

● **Aksaray Milletvekili Sadi Somuncuoğlu'nun**, Başbağlar katliamının faillerine ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Balıkesir Milletvekili Ahmet Bilgiç'in**, Balıkesir'de yaşanan sel felaketinde meydana gelen maddi hasara ilişkin Başbakan'dan,

● **Erzincan Milletvekili Naci Terzi'nin**, Kesintisiz sekiz yıllık temel eğitim yasası uyarınca toplanan katkı paylarına ilişkin Maliye Bakanından,

● **Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in**, Kütahya-Tavşanlı-Balıkesir yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından,

- Sütteki KDV oranının düşürülmesine ilişkin Maliye Bakanından,

● **Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın**, Şanlıurfa ilinde trafosu olmayan köylere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- Şanlıurfa il sınırları içindeki köylerin telefon şebekesi ihtiyacına ilişkin Ulaştırma Bakanından,

- Şanlıurfa ve Diyarbakır illerine 1997 yılı bütçesinden aktarılan kaynağa ilişkin Maliye Bakanından,

● **Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın**, Karaman'a serbest bölge kurulmasına yönelik çalışmalara ilişkin Devlet Bakanından (Işın Çelebi),

● **Adana Milletvekili Tuncay Karaytuğ'un**, Adana Çatalan Barajı ve hidro elektrik santrali projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

● **Antalya Milletvekili Yusuf Öztıp'un**, Toplu Konut İdaresi'ne ait bir taşınmazın satış ihalesine ilişkin Başbakan'dan,

● **Aksaray Milletvekili Sadi Somuncuoğlu'nun**, İnsan Hakları Derneği Başkanı hakkındaki iddialara ilişkin Başbakan'dan,

● **İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın**, İMKB'ndaki "Gözaltı Pazarı" tabir edilen uygulamaya ilişkin Sağlık Bakanından,

- Bakırköy Belediyesince Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin bahçe duvarlarının yıkılmasına ilişkin Devlet Bakanından (Güneş Taner),

- Adana Büyükşehir Belediye Başkanının hafif raylı sistem ihalesinde belediyeyi zarara uğrattığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından,

- SSK Müdürlerinin A.B.D. gezisine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından (Güneş Taner),

● **Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük'ün**, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde çalışan geçici işçilere ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz),

- **Kırşehir Milletvekili Cafer Güneş'in**, Kırşehir'de üniversite kurulmasına ve şeker fabrikası inşaatına ilişkin Başbakan'dan,
- **Konya Milletvekili Hasan Hüseyin Öz'ün**, TİGEM'e bağlı bazı çiftliklerin özelleştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Erzincan Milletvekili Naci Terzi'nin**, memur maaşlarına yapılan zammın geç ödenmesine ilişkin Maliye Bakanından,
- **Konya Milletvekili Veysel Candan'ın**, bir holdingin kayırıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın**, Körfez Savaşının Türk ekonomisine yaptığı etkilere ilişkin Başbakan'dan,
 - Kamu bankalarının toplam batık kredi miktarlarına ilişkin Başbakan'dan,
 - Konut Edindirme Fonunda biriken para miktarına ilişkin Devlet Bakanından,
 - Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunda biriken paralara ilişkin Devlet Bakanından (H. Gemici,
 - Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü çalışmalarına ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz),
 - Karaman'a Merkez Bankası Şubesi açılıp açılmayacağına ilişkin Başbakan'dan,
 - Karaman-Merkez-Çukurbağ Köyünde orman arazisine yapıldığı iddia edilen evlerin yıkılıp yıkılmayacağına ilişkin Orman Bakanından,
 - Karaman-Merkez-Dereköyde orman çapası yapan işçilerin parasının ödenmediği iddiasına ilişkin Orman Bakanından,
 - Karaman'da meydana gelen dolu afetinden sonra Tarım Kredi Kooperatifine borcu ertelenmeyen bir şahsa ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
 - Karaman'ın Kılbasan Beldesinde açılan sulama amaçlı sondaj kuyularına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
 - Vakıf ve derneklere yapılan yardımlara ilişkin Maliye Bakanından,
- **Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın**, Ankara-Keçiören Etlik Lisesinde usulsüz diploma verildiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Tokat Milletvekili Hanefi Çelik'in**, Şanlıurfa ilinde tarımda kullanılan elektrikle ilgili karşılaşılan sorunlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- **İstanbul Milletvekili Azmi Ateş'in**, TSE Kurumu Başkanının yolsuzluk ve usulsüzlük yaptığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün**, et ve canlı hayvan ithalatına izin verilip verilmeyeceğine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Balıkesir Milletvekili İ.Önder Kırılı'nın**, Balya İlçesinin haşhaş ekim alanı kapsamına alınmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **İçel Milletvekili Oya Araslı'nın**, Mersin'deki elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
 - Karayolları 5. Bölge Müdürlüğünde çalışan bir sendika yöneticisinin görev yerinin değiştirilmesine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- **Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük'ün**, Çanakkale'deki Buğday üreticilerinin sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
 - Fındık üretimine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,
- **Erzurum Milletvekili Aslan Polat'ın**, okul ihalelerine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay'ın**, genel af tartışmalarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Konya Milletvekili Hasan Hüseyin Öz'ün**, T.M.O'nce yapılan hububat alımlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın**, Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün**, Barutsan A.Ş. Sıvı Patlayıcı Üretim Tesisi Projesine ilişkin Başbakan'dan,
 - Ekonomi politikalarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın**, Ankara-Polatlı-Karayayas Köyündeki ekili alanda çıkan yangının nedenine ilişkin İçişleri Bakanından,
 - Hayvansal ve zirai aletler kredisi alan çiftçilere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
 - Ankara-Polatlı-Sivrihisar yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
 - Ankara Çevre Yolunun Samsun ve Konya yolu bağlantılarına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- **Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un**, Nizam-ı Alem Ocaklarıncı, Kosova Kurtuluş Odusunu güçlendirmek gerekçesiyle silahlı birlik kurulduğu iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından,

- Şeriatçı olduğu ileri sürülen personel hakkında yapılan işlemlere ilişkin Mili Eğitim Bakanından,

● **Bursa Milletvekili Yahya Şimşek'in**, Ordu Valisi hakkında ileri sürülen iddialara ilişkin Başbakan'dan,

● **Karaman Milletvekili Abdullah Özbey'in**, Ermenek-Mut yolunun Manavgat burnu mevkiindeki çalışmalara ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Karaman-Bucakışla-Ermenek karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

● **İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün**, yargı organı mensuplarının protokoldeki yerlerine ilişkin Başbakan'dan,

● **Antalya Milletvekili Yusuf Öztop'un**, Sedat Peker ile bir milletvekillerinin bağlantısı olduğu iddiasıyla hazırlandığı ileri sürülen rapora ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Edirne Milletvekili Ümrân Akkan'ın**, Alpullu Şeker Fabrikasınca yapılan şeker pancarı alımlarında yaşanan sorunlara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **İçel Milletvekili Turhan Güven'in**, Alaattin Çakıcı ile görüştüğü ileri sürülen Devlet Bakanı Eyüp Aşık hakkında herhangi bir işlem yapılıp yapılmayacağına ilişkin Başbakan'dan,

● **Ankara Milletvekili Saffet Arkan Bedük'ün**, Ankara-Yenimahalle GİMAT mevkiindeki İMOKSAN'a ait gayrimenkullere ilişkin Ulaştırma Bakanından,

● **İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen'in**, köprü geçiş ücretlerine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

● **İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş'ın**, bazı MİT görevlileri hakkında ileri sürülen iddialara ilişkin Başbakan'dan,

- Ordu Valisinin fındık toplamaya gelenlere koyduğu yasaklamaya ilişkin İçişleri Bakanından,

- Görev yerleri değiştirilen Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyelerine ilişkin Kültür Bakanından,

● **Aksaray Milletvekili Sadi Somuncuoğlu'nun**, Gün Sazak cinayetinin faillerine ilişkin Başbakan'dan,

● **Adana Milletvekili Tuncay Karaytuğ'un**, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı hakkında basında çıkan iddialara ilişkin Adalet Bakanından,

- Adana raylı sistem projesiyle ilgili olarak ileri sürülen yolsuzluk iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay'ın**, YÖK'ün üniversite adaylarına gönderdiği bir duyuruya ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

● **Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak'ın**, Kırıkkale'ye bağlı bazı köylere yapılacak köy konaklarına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,

- Kırıkkale'deki elektrik şebekelerinin tevsii için yapılan harcamalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- Balışeyh Adliye Binası inşaatına ilişkin Adalet Bakanından,

- Kırıkkale-Keskin ve Delice ilçelerinin kapalı spor salonu inşaatlarına ilişkin Devlet Bakanından (Yücel Seçkiner),

- Kırıkkale'ye bağlı bazı yerleşim birimlerindeki elektrik şebekesi tevsii için yapılan harcamalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,

- Kırıkkale polisevi, çevik kuvvet binası ve karakol binası inşaatlarına ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Tokat Milletvekili Şahin Ulusoy'un**, Erbaa İlçesi Özel İdare Müdürlüğüne vekaleten yapılan atamaya ilişkin İçişleri Bakanından,

● **İçel Milletvekili D.Fikri Sağlar'ın**, yasa dışı suç örgütleriyle ilişkisi olan bazı şahıslara ilişkin Başbakan'dan,

● **Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş'in**, bazı firmaların Ankara Büyükşehir Belediyesi ve bağlı şirketlerinden aldıkları işlere ilişkin İçişleri Bakanından,

● **Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un**, kamuoyunda Cumartesi Anneleri olarak bilinen gruba güvenlik güçlerince yapılan müdahaleye ilişkin İçişleri Bakanından,

- Rize-Çamlıhemşin-Fırtına Vadisi'nde ihalesi yapılan hidroelektrik santrali ilişkin Başbakan'dan,

● **Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın**, Ankara genelinde TRT yayınlarının izlenip izlenmediğine ilişkin Devlet Bakanından (Cavit Kavak),

- Ankara-Şereflikoçhisar İlçesi ve köylerindeki telefon arızalarına ilişkin Ulaştırma Bakanından,

- İştirme engelli öğrencilerin eğitimine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- İştirme engellilerin sorunlarına ilişkin Başbakan'dan,

- DİE'de geçici olarak çalışan özürü personele ilişkin Devlet Bakanından (Mehmet Batallı),

● **Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük'ün**, Dilek-Güroluk Hidroelektrik Santrali Projesine ilişkin Başbakan'dan,

● **İstanbul Milletvekili Ekrem Erdem'in**, promosyon kampanyalarına ilişkin Başbakan'dan,

- **Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş**'in, Ankara Hastanesiyle ilgili yolsuzluk iddiaları konusunda yapılan soruşturmaya ilişkin Sağlık Bakanından,
- **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız**'in, İstanbul Üniversitesinde türbanlı öğrencilere şantaj ve baskı ile belge imzalatıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,
- **Erzincan Milletvekili Mustafa Kul**'ün, Fethullah Gülen ve cemaati hakkında ileri sürülen bazı iddialara ilişkin Başbakan'dan,
- Türk Harb-İş Sendikası üyesi olan işçilerin Amerikan askeri işyerlerindeki grevlerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından,
- **Batman Milletvekili Alaattin Sever Aydın**'ın, bir işadamlarının Siirt Valisinin emriyle gözetimine alındığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,
- **Adana Milletvekili Tuncay Karaytuğ**'ün, "Götürü Belde - Anahtar Teslimi İhalesi" ne ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş**'in, İzmir'de kimsesiz çocuklar için yardım toplayan çocukları sorgulayan polisler hakkında bir işlem yapıp yapılmadığına ilişkin İçişleri Bakanından,
- Yurt dışındaki vatandaşların seçimlerde oy kullanmalarını sağlayacak yasal düzenlemeler hakkındaki çalışmalara ilişkin Başbakan'dan,
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince Devlet Güvenlik Mahkemeleri hakkında ileri sürülen iddialara ilişkin Adalet Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Süleyman Metin Kalkan**'ın, Suriye'den pamuk alınmasına ilişkin Başbakan'dan,
- Pamuk taban fiyatlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı**'nın, 50 Kg'lık torbaların kullanımının yasaklanıp yasaklanmayacağına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından,
- **Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata**'nın, Doğu ve Güneydoğulu işçilerin Ordu iline sokulmadığı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış**'in, Nevşehir'deki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- Nevşehir'deki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Başbakan'dan,
- Nevşehir'deki belediyelere dağıtılan araçlara ilişkin Çevre Bakanından,

- Sarıyer'de Koç Üniversitesi'nin yapımı için tahsis edilen araziye ilişkin Başbakan'dan,
- İç borçlara ilişkin Başbakan'dan,
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yapılan ihalelerdeki iskonto miktarına ilişkin Başbakan'dan,
- Nevşehir-Acıgöl İlçesi hükümet konağı inşaatı ihalesine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- Nevşehir'de açılan ihalelere ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- Vakıf üniversitelerine ayrılan ödenek miktarına ilişkin Maliye Bakanından,
- Basında yer alan bir beyanına ilişkin Başbakan'dan,
- 1997-1998 yılları arasında kurulmasına izin verilen bankalara ilişkin Başbakan'dan,
- Spor klüplerine yapılan yardımlara ilişkin Başbakan'dan,
- Nevşehir genelinde yapılan ihalelere ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- Nevşehir'deki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Maliye Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay**'ın, İskenderun DLH 9.Bölge Müdürlüğüne ilişkin Ulaştırma Bakanından,
- **Balıkesir Milletvekili İ.Önder Kırılı**'nın, Balıkesir ve Giresun SEKA kağıt fabrikalarındaki üretime ilişkin Başbakan'dan,
- Expo-98 fuarına katılanlara ve yapılan harcamaya ilişkin Başbakan'dan,
- **Hatay Milletvekili Fuat Çay**'ın, Hatay'da Suriye ile sınır ticaretine izin verilmemesinin nedenine ilişkin Başbakan'dan,
- **Hatay Milletvekili Atila Sav**'ın, Trabzon Akçaabat Devlet Hastanesinde başhemşire olarak görevli bir personele yapılan uygulamaya ilişkin Sağlık Bakanından,
- **Kırıkkale Milletvekili Hacı Filiz**'in, Kırıkkale-Sulakyurt İlçesine bağlı Güzelyurt Belediyesine yapılan yardımlara ilişkin Çevre Bakanından,
- **Afyon Milletvekili Sait Açıba**'nın, Afyon'daki bazı karayolları için ayrılan ödeneğe ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından,
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün**'ün, özelleştirme kapsamına alınan SEKA fabrikalarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Ankara Milletvekili S.Arıkan Bedük**'ün, büyük kentlerdeki gecekondulaşma sorununa ilişkin Başbakan'dan,
- Eğitim-Sen kongresinde meydana gelen olaylara ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- **Niğde Milletvekili Akın Gönen'in**, Niğde Üniversitesinde okuyan öğrencilerin yurt ihtiyaçlarına ilişkin Devlet Bakanından (Işın Çelebi),
- **Kocaeli Milletvekili Bekir Yurdagül'ün**, A.B.D. askeri işyerlerindeki greve ve kaçak işçi çalıştırılmasına ilişkin Başbakan'dan,
- **Manisa Milletvekili Tefik Diker'in**, Çiller ailesi hakkında bir kitapta ileri sürülen iddialara ilişkin Devlet Bakanından (Güneş Taner),
- **Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın**, Nevşehir'e doğal gaz götürülmesi için yapılan çalışmalara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
- Şirketlere tahsis edilen arazilere ilişkin Orman, Turizm, Maliye Bakanlarından,
- Belediyelere yapılan yardımlara ilişkin İçişleri, Turizm ve Çevre Bakanlarından,
- Fonlardan belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Başbakan'dan,
- Cumhuriyetin 75. Yıl Kutlamaları için ayrılan ödeneye ilişkin Başbakan'dan,
- **Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin**, taşımali eğitime ve diğer bazı eğitim sorunlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Süleyman Metin Kalkan'ın**, Genel Kurul Salonunun yeniden düzenlenmesiyle ilgili olarak ileri sürülen yolsuzluk iddialarına ve sorumlular hakkında yürütülen işlemlere ilişkin TBMM Başkanından,
- **Trabzon Milletvekili İsmail İlhan Sungur'un**, Trabzon-Vakfıkebir'de meydana gelen bir cinayetin faillerine ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Diyarbakır Milletvekili Seyyit Haşim Haşimi'nin**, Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinden Ordu iline çalışmaya gelen vatandaşlara izin verilmediği iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın**, irtica ve terör olaylarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in**, İsrail'e Türkiye topraklarında üs verileceği iddiasına ilişkin Başbakan'dan,
- **Niğde Milletvekili Akın Gönen'in**, Niğde Üniversitesi öğrencilerinin yurt ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **İçel Milletvekili D.Fikri Sağlar'ın**, T.H.Y.'nın özelleştirilmesine yönelik girişimlere ilişkin Başbakan'dan,

- **Hatay Milletvekili Atila Sav'ın**, Hatay'da nüfus cüzdanının yenilenmesi için başvurular hakkında güvenlik soruşturması yapıldığı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Fuat Çay'ın**, Hatay'da nüfus cüzdanı çıkarmak için başvuran kişilerden komşu ülkelerle bağlantıları olmadığı yönünde belge istendiği iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Diyarbakır Milletvekili Seyyit Haşim Haşimi'nin**, Cizre'ye Sanayi ve Ticaret Odası kurulup kurulmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,
- **Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un**, bazı konularda Anap ve FP arasında uzlaşmaya varıldığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından,
- ANAP ile FP yöneticileri arasındaki görüşmelere ilişkin Başbakan'dan,
- **Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş'in**, hastanelere yapılan alımlarda yolsuzluklar olduğu iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından,
- **Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata'nın**, İçişleri Bakanlığı tarafından bazı valilere Fazilet Partili belediyelerin izlenmesi için genelge gönderildiği iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- Devlet Bakanı Eyüp Aşık'ın Alaattin Çakıcı ile yaptığı telefon görüşmelerine ilişkin Başbakan'dan,
- **Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un**, doğal afetten zarar gören yerleşim birimlerine yapılan yardımlara ve alınacak önlemlere ilişkin Başbakan'dan,
- **İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın** serbest bölgelerde uygulanan vergi muafiyetlerine ilişkin Maliye Bakanından,
- Serbest bölge uygulamalarına ilişkin Devlet Bakanından (Işın Çelebi) ,
- **Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın**, Türk polisinin İsrail polisinden eğitim alacağı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın**, Denizli ilindeki belediyelerin kadro taleplerine ilişkin Başbakan'dan,
- **Balıkesir Milletvekili Ahmet Bilgiç'in**, Ankara Trafik Hastanesinin temizlik ve güvenlik işlerini yürüten firma elemanlarının hasta ve yakınlarına kötü muamele yaptıkları iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından,

- **Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun**, mali milad nedeniyle bankalara yatırılan kıymetlere ilişkin Başbakan'dan,
- **Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş'in**, Ankara Meteoroloji Meslek Lisesi'nin Giresun Bulancak'a taşınmasının nedenine ilişkin Başbakan'dan,
- **Gaziantep Milletvekili Nurettin Aktaş'ın**, Gaziantep SSK Teftiş Kurulu Grup Başkanlığının Adana Grup Başkanlığına bağlanacağı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından,
- **Kırşehir Milletvekili Cafer Güneş'in**, gazilerin aylıkları hakkındaki kanun teklifine ilişkin Başbakan'dan,
- **Karaman Milletvekili Zeki Ünal'-ın**, Karaman-Ayrancı Böğecik Köyünün imam ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından (H.Hüsamettin Özkan),
- Karaman-Merkez ve Ayrancı'ya bağlı bazı köylerin içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından (M. Yılmaz),
- **Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici'nin**, İTO Başkanının ihalelerle ilgili bazı iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- Emlakbank'ın konut satış kampanyasında usulsüzlükler yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,
- **Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın**, Siirt-Kurtalan ve Batman-Beşiri İlçelerine bağlı bazı köylerin boşaltıldığı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından,
- **İçel Milletvekili D.Fikri Sağlar'ın**, Alaattin Çakıcı ile ilişkisi olduğu ileri sürülen kamu görevlilerine ilişkin Başbakan'dan,
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün**, Balıkesir Eğitim Araçları ve Açık Öğretim Lisesi Müdürünün görevden alınmasının nedenine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- Balıkesir-Dursunbey İlçe Milli Eğitim Müdürünün görevden alınmasının nedenine ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın**, başka kurumlardan T.B.M.M.'ye naklen gelen personelin emekliliklerine ilişkin Başbakan'dan,
- Emlak Bankası ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığındaki yolsuzluk iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- Kur'an kurslarının sayısına ilişkin Başbakan'dan,
- İmam Hatip Okullarında öğrenim gören öğrencilerin sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- **Konya Milletvekili Mehmet Ali Yavuz'un**, Maliye eski Bakanlarına araç tahsisi yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakan'dan,
- **Kastamonu Milletvekili Haluk Yıldız'ın**, Karadeniz'de afet bölgesi ilan edilen bazı illerde sigara dağıtıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan,
- **İçel Milletvekili Oya Araslı'nın**, Tarsus'a TMO Ajansı açılıp açılmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün**, TÖBANK, ODİBANK ve HİSARBANK'ın yöneticileri hakkında açılan davalara ve TÖBANK'ın tasviye işlemlerine ilişkin Başbakan'dan,
- **İçel Milletvekili Oya Araslı'nın**, TRT Çukurova Radyosu ve Bölge Müdürlüğü'nün bina ihtiyacına ve haberlerin görüntülü olarak Ankara'ya gönderilmesi için link hattı kurulmasına ilişkin Devlet Bakanından (Cavit Kavak),
- **Gaziantep Milletvekili Nurettin Aktaş'ın**, ABD seyahatine ilişkin Başbakan'dan,
- **İçel Milletvekili Safet Benli'nin**, İçel'in Mut İlçesindeki Gezende Hidroelektrik Santralinden enerji nakline ne zaman başlanacağına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
- **Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın**, dövizle askerlikten yararlanan kişilere ilişkin Milli Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısından,
- **Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın**, Bursa Adalet Binası ihalesine ilişkin Başbakan'dan,
- **Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak'ın**, Kırıkkale-Yahşıhan İlçesindeki tarım alanlarının sulama suyu sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz),
- Lockheed yolsuzluğuna ilişkin Başbakan'dan,
- **Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün**, köy ve mahalle muhtarlarından silah ruhsat bedeli olarak alınan harç ve bağışlara ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Hatay Milletvekili Fuat Çay'ın**, pamuk destekleme alımlarında uygulanan fiyatlara ilişkin Başbakan'dan,
- **Kayseri Milletvekili Memduh Büyükkılıç'ın**, yangınla sonuçlanan otobüs kazalarına karşı alınacak önlemlere ilişkin İçişleri Bakanından,
- **Konya Milletvekili Lütfi Yalman'-ın**, 55. Hükümet döneminde Başbakanlık Merkez Teşkilatında yapılan personel atamalarına ilişkin Başbakan'dan,

- **Karaman Milletvekili Zeki Ünal**'in, Ankara-Konya-Karaman ve Mara yolu üzerinden İçel'e ulaşacak tren yolu hattı projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından,
- Karaman stol tipi havaalanı projesine ve Konya-Karaman arasında yapılacak havaalanına ilişkin Ulaştırma Bakanından,
- Karaman Kültür Sitesi ihalesinin ne zaman yapılacağına ilişkin Kültür Bakanından,
- **Adana Milletvekili Cevher Cevheri**'nin Emekli Sandığı ve Bağ-kur tarafından kurum reçetelerine ait faturaların zamanında ödenmesi için bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çalışma-Sosyal Güvenlik Bakanından,
- **Balıkesir Milletvekili İ. Önder Kırılı**'nin fen adamları yetki-görev ve sorumluluk hakkındaki yönetmeliğin ne zaman çıkarılacağına ilişkin Başbakan'dan,
- Okullardaki öğretmen açığına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Konya Milletvekili Nezir Büyükcengiz**'in Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğüne vekaleten yapılan atamaya ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Sinop Milletvekili Kadir Bozkurt**'-un ataması yapılmayan bir öğretmene ilişkin Milli Eğitim Bakanından,
- **Konya Milletvekili Hasan Hüseyin Öz**'ün buğday ithalat ve ihracatına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya**'nın Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonunda toplanan paralardan Samsun iline yapılan yardımlara ilişkin Devlet Bakanından (Hasan Gemici)
- **Adana Milletvekili Sıtkı Cengil**'in Adana bölgesinde çalışan personele tazminat ödenip ödenmeyeceğine ilişkin Başbakan'dan,
- **Kayseri Milletvekili Memduh Büyükkılıç**'in Cumhuriyetin 75 inci yılı için hazırlanan etkinlikler rehberine ilişkin Devlet Bakanından (C. Kavak)
- **Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün**'ün kamu çalışanlarına ek zam verilmesi konusunda Başbakan'dan,
- Bağ-Kur tarım sigortalılarının sağlık hizmetlerinden yararlandırılmasına ilişkin Çalışma-Sosyal Güvenlik Bakanından,
- **İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı**'nın TV kanalları aracılığıyla pazarlanan ürünlere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

- TV kanalları aracılığıyla pazarlanan ürünlere vergi yasasının ihlal edildiği iddiasına ilişkin Maliye Bakanından,
- Kanada'ya ziyarette bulunan Türk heyetinin aranmak istendiği iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanından,
- Emper Menkul Değerler Şirketine ilişkin Devlet Bakanından (G. Taner),
- Acarlar Holding tarafından otopark yapıldığı iddia edilen ormana ilişkin Orman Bakanından,
- İstanbul Yenışehir Projesine ilişkin Başbakan'dan,
- **Muğla Milletvekili Fikret Uzunhasan**'ın Muğla'ya yeni bir havaalanı yapılıp yapılmayacağı konusunda Ulaştırma Bakanından,
- Orman kesim sahalarında pazarlık usulü yaptırılan işlere ilişkin Orman Bakanından,
- Çambalı üreticilerinin sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,
- **Erzuncan Milletvekili Mustafa Kul**'un Van'a bağlı Sağmal Beldesi ile Trbzon'a bağlı Beşköy Bölgesinde yaşanan sel felaketine ilişkin Başbakan'dan,
- Elektrik sektörünün yeniden yapılandırılması projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
- **İzmir Milletvekili Sabri Ergül**'ün Side Belediye Başkanı hakkındaki tahkikatlara ilişkin Adalet Bakanından,
- Side Belediye Başkanının mal bildirimlerini zamanında yapıp yapmadığına ilişkin İçişleri Bakanından,
- Marmara Ereğlisi Belediyesince SİT alanı olan bazı parsellerin yapılaşmaya açıldığı iddialarına ilişkin Kültür Bakanından,
- **Konya Milletvekili Mustafa Ünal**'nın Eskişehir-İnönü İstasyon trafosuna ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından,
- Eskişehir'in İnönü ilçesi ile Kandilli Köyü arasındaki yolun ne zaman asfaltlanacağına ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz)
- Türk-Telekom görevlilerine gizli olarak bir form imzalatıldığı iddialarına ilişkin Ulaştırma Bakanından,
- Konya-Ereğli Kargacık Köyü merasının maden arama alanı olarak verildiği iddialarına ilişkin Başbakan'dan,
- **Ordu Milletvekili M. Hasan Öz**'ün Kur'an kurslarına ilişkin Devlet Bakanından (H. Özkan)

- Ünye ve Fatsa Organize Sanayi Bölgelerine ve fındık ihracatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici**'nin ilköğretim müfettişlerinin ek ders ücretlerinin ödenmemesine ilişkin M. Eğitim Bakanından,

● **Hatay Milletvekili Mehmet Sılay**'-in pamuk fiyatına ve üreticilerin Çukobirlik'ten alacaklarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş**'ın bankalara sağlanan vergi muafiyetine ilişkin Başbakan'dan,

- Ankara'da imam-hatip liselerinde görev yapan bazı öğretmenlerin istek dışı başka okullara atamalarının yapıldığı iddialarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Başöğütü fotoğrafı nedeniyle üniversitelere kayıt yaptırmayan öğrencilere ilişkin Başbakan'dan,

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin Başbakan'dan,

-Türkiye genelinde imam-hatip liselerine ve meslek liselerine kayıt yaptıran öğrenci sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Trabzon Merkez ve ilçelerindeki imam hatip ve meslek liselerine kayıt yaptıran öğrenci sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

- Üniversitelere giren öğrencilerin liselere göre dağılımına ilişkin Başbakan'dan,

● **Kayseri Milletvekili Osman Çılsal**'in TMO'nin Kayseri-Pınarbaşı bölgesinde yaptığı alımlara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından,

● **Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya**'nın yurtdışındaki üniversitelerden mezun olan öğrencilere ilişkin Milli Eğitim Bakanından,

● **Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu**'nün İller Bankasının iller itibarıyla köy kalkınma payı tahsisine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığına,

● **Bolu Milletvekili Feti Görür**'ün Düzce SSK Hastanesi'nin cihaz ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından,

- Fiskobirlik tarafından yapılan fındık alımlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

-Bolu Dağı Tüneli inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığından,

● **Erzincan Milletvekili Naci Terzi**'nin TRT-1'de yayımlanan bir programda okunan gazetelerin nasıl seçildiğine ilişkin Devlet Bakanından (C.Kavak)

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yapılan yatırımlara ilişkin Başbakan'dan,

● **Adana Milletvekili Ertan Yülek**'in pamuk üreticilerinin sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından,

● **Artvin Milletvekili Metin Arıfağaoğlu**'nün Hopa-Sarp Hudut Kapısından yapılan motorin ithalatına ilişkin Devlet Bakanından (R.Serdaroğlu),

GENEL GÖRÜŞME ÖNERGESİ

● **DYP Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük, Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya ve İçel Milletvekili Turhan Güven**'in, Avrupa Birliği, Kıbrıs ve başta Suriye olmak üzere komşu ülkelerle olan ilişkilerimiz ve dış politika konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi,

● **Malatya Milletvekili Recai Kutan** ve 42 arkadaşının, Suriye ile ilişkiler konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi,

● **Erzurum Milletvekili Ömer Özyılmaz** ve 19 arkadaşının, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitim uygulamaları ile ilgili sorunlar konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi,

MECLİS SORUŞTURMASI ÖNERGESİ

● **Manisa Milletvekili Erdoğan Yetenç** ve 55 arkadaşının, Soma Elektrik Anonim Şirketi (SEAS) bünyesinde haksız ve partizanca atamalar yapmak ve yargı kararlarına uymamak suretiyle Devleti zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mustafa**

Cumhur Ersümer hakkında bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi,

MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGESİ

● **Adana Milletvekili Yakup Budak** ve 38 arkadaşının, Adana ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile Adana'ya göçün getirdiği sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi,

● **İstanbul Milletvekili Ekrem Erdem** ve 53 arkadaşının, İstanbul Dolmabahçe Stadyumu arkasında ruhsatsız olarak inşa edilmekte olan otelin bulunduğu alanın Beyoğlu ilçesinden Şişli İlçesi sınırına dahil edilmesiyle ilgili iddiala-

rı araştırmak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi,

● **Antalya Milletvekili Deniz Baykal** ve 22 arkadaşının, İstanbul'da meydana gelen orman yangınlarının nedenlerinin araştırılarak kaçak yapılaşmanın önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi,

● **Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici** ve 20 arkadaşının, Afşin-Elbistan Termik Santralinin çevreye ve insan sağlığına verdiği zararların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi,

● **İstanbul Milletvekili Mehmet Seviçen** ve 20 arkadaşının, Emlak Bankası ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile ilgili yolsuzluk iddialarını araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi.

15 EKİM 1998 İTİBARIYLA MİLLETVEKİLİ DAĞILIM

Eylül ayı ile Ekim ayının ilk yarısında önemli bazı yer değişikliği gelişmeleri oldu.

Demokrat Türkiye Partisi (DTP) iki milletvekilinin istifa etmesi üzerine gruptan düştü. 18 Eylül 1998'de Ordu Milletvekili Rıfaiddin Şahin hem Devlet Bakanlığından hem de üyesi olduğu DTP'den istifa etti.

14 Ekim 1998 günü de Hakkari Milletvekili Mustafa Zeydan DTP'dan ayrıldı ve aynı gün Doğru Yol Partisi (DYP)'ye geçti. 20 Eylül'de ise bir trafik kazası sonucu Bilecik DYP Milletvekili Şerif Çim'i kaybedince, TBMM'deki boş sandalyelerin sayısı 10'a yükseldi.

Fazilet Partisi Bingöl Milletvekili Kazım Ataoğlu da 15 Ekim'de partisinden istifa etti.

Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık'ın milletvekilliğinden istifası Genel Kurul'da görüşülüp oylanmadığı için henüz işleme girmedi.

15 Ekim itibarıyla Meclis'deki sandalye dağılımı şöyle:

FP	
Fazilet Partisi.....	144
ANAP	
Anavatan Partisi	138
DYP	
Doğru Yol Partisi.....	96
DSP	
Demokratik Sol Parti	61
CHP	
Cumhuriyet Halk Partisi	55
DTP	
Demokrat Türkiye Partisi	19
BBP	
Büyük Birlik Partisi	8
MHP	
Milliyetçi Hareket Partisi	3
DP	
Demokrat Parti.....	1
DEPAR	
Değişen Türkiye Partisi.....	1
Bağımsız.....	14
Boş	10

Türkiye'nin Meşe Denizine Dönüştürülmesi İçin Büyük Girişim

10 Milyar Meşe Tohumu Ekim Kampanyası

Orman Bakanlığı ve TEMA Vakfı işbirliği ile gerçekleştirilen 17 Haziran Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü'nde Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in "10 milyar meşe toprakla öpüşmeli" sözleri ile "10 Milyar Meşe Tohumu Ekim Kampanyası" başladı.

Süleyman Demirel'in "Türkiye'nin önüne büyük bir proje konuluyor. Bu meşe projesidir. 10 milyar meşe. Meşe bu ülkenin ağacıdır ve eğer 10 milyar meşe tohumu Türkiye topraklarına ekilirse, işte o yeşil Türkiye'ye giden yoldur" sözleriyle başlattığı kampanyanın amacı, toplumsal bir katılımı Anadolu'nun temel orman ağacı olan ve 18 endemik türü bulunan meşe ağacını yaygınlaştırarak, her yıl yağmur suları ve rüzgarla taşınan binlerce ton vatan toprağı kayıplarını engellemek, su kaynaklarını çoğaltıyor ve odun gereksiniminin bir kısmını karşılayarak ülkeye ekonomik katkı sağlıyor.

Orman Bakanlığı işbirliği ile gerçekleştirilecek olan kampanyada, öncelikli olarak bozuk baltalık meşelik alanlarda ki uygun yerlere ekim yapılıyor. Orman Bakanlığı meşe tohumunun (palamudu) toplanmasını, sahaların hazırlanmasını, meşe tohumunun ekimini, emniyete alınmasını ve üç yıllık bakımını sağlıyor. Tohum toplama, ekim ve bakım faaliyetleri için yapılacak olan harcamalar TEMA Vakfı tarafından karşılanıyor.

İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere, Karayolları, DSİ, Köy Hizmetleri Genel Müdürlükleri, üniversiteler gibi resmi ve özel kuruluşların yanı sıra çok sayıda vatandaşımız kampanyaya maddi ve manevi katkı ve destek veriyor. Kampanyaya katılım, en az 9 adet meşe tohumu (palamudu) için 1.000.000.- TL veya katlarının aşağıdaki banka hesaplarından birine yatırmakla (havale ücreti alınmaksızın) mümkün olacak. Bankalara etim için yatırılacak paraların karşılığında meşe ekim kampanyasına katılım belgeleri bankalar tarafından hemen verilecek.

14 Ekim 1998 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Köşk'ünde yapılan Meşe Ekim Töreni ile il bazında valilikler tarafından düzenlenecek olan benzeri törenlerle ekim çalışmaları fiilen başladı. Milletvekilleri de bu kampanyaya kendi seçim bölgelerinde kurulmuş, sayın valilerimizin takdirlerine maruz olan ve Orman Bakanlığı'nın ve TEMA Vakfı'nın ildeki temsilcilerinin de yer aldığı Meşe Tohumu Ekimi Kampanyası'nı destekleyebilir, katılabilirler. 10 Milyar Meşe Tohumu Ekimi Kampanyası'na aşağıdaki esaslar çerçevesinde katılınabilir:

A. Fiilen katılma: Tohum toplama; Meşe tohumuna fiilen katılma

Gerek tohum toplama ve gerekse meşe tohumu ekimine katılım il ve ilçelerdeki meşe tohumu ekim komisyonları ve/veya Orman Bakanlığı birimlerinin birlikte koordine ederek yapacakları plan ve program doğrultusunda yapılacaktır.

B. Kampanyaya Middi Katkı Yaparak Katılma: Fiilen katılımın gerçekleşmemesi halinde veya fiilen katılımı birlikte maddi katkı da sağlanabilir.

Bu maddi katkı, katkı yapılan il içindeki orman alanlarında sahaların hazırlanması, tohum toplanması, Orman Bakanlığı'nca tohum ekimi ve üç yıllık bakım ve sahanın emniyeti için gereksinim duyulacak giderlerin karşılanmasında kullanılacak. **9 adet meşe palamudunun bedeli 1.000.000.-TL** olup, bu miktarda ve bunun katları şeklinde maddi katkıda bulunulabilir.

10 Milyar Meşe Tohumu Ekim Kampanyası, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 75 inci Yılında Anadolu'yu geçmişte olduğu gibi meşe denizi yapma şeklinde özel bir anlamla başlatıldı. Yurt içinde ve dışında fevkalade büyük bir ilgi ile karşılanan kampanyada asıl başarı halkımıza aittir.

Meşe Ekim Hattı : (0212) 284 80 00

Banka Hesap No : Ziraat Bankası Levent Şubesi 4000-2

Demirbank Merkez Şube 706-0120412-282

Halk Bankası Beyoğlu Şubesi 66000

Etibank Mecidiyeköy Şubesi 24232-351

10 MİLYAR MEŞEDEN HANGİLERİ SİZİN?

"Ben meşeyim
Her toprakta yetişir
hızla büyür
toprağı korur
erozyonu önlerim."

9 Adet Meşe Palamudu 1.000.000 TL

Kampanyaya 9 adet ve katları oranında katılabilirsiniz

Meşe Palamudu Ekimi Bilgi Hattı

0 212 268 39 94 - 0 212 284 80 00

Fax: 0 212 284 80 09

Meşe Palamudu Banka Hesap No

Ziraat Bankası Levent Şb. 4000-2

Halkbank Beyoğlu Şb. 66000

TEMA

Türkiye Çöl Olmasın

Türkiye genelinde tüm Ziraat Bankası ve Halkbank şubelerinde
ücretsiz havale yaparak kampanyaya katılabilir
katılım sertifikası alabilirsiniz